

Totalkalkylen for jordbruket

Jordbrukets totalregnskap 2018 og 2019
Budsjett 2020

AVGITT JUNI 2020

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO er sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket

Årlig utkommer:

«Totalkalkylen for jordbruket» (Jordbrukets totalregnskap og budsjett)

«Referansebruksberegninger»

«Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken»

«Volum- og prisindeksar for jordbruket» som ligger på:

http://nilf.no/statistikk/Volum-_og_prisindeksar

BUDSJETTNEMNDEN FOR JORDBRUKET

Totalkalkylen for jordbruket

Jordbrukets totalregnskap 2018 og 2019
Budsjett 2020

AVGITT
JUNI 2020

Forord

Årets totalkalkyle for jordbruket omfatter beregninger for revidert regnskap 2018, foreløpig regnskap 2019 og budsjett 2020. I tabellform er det også tatt med resultater for beregningene for enkelte år tilbake til 1959.

Pga. usikkerheten som koronasituasjonen skapte tidlig på våren, har årets Totalkalkyle blitt utarbeidet i to steg. Beregningene for regnskapsårene tom. 2019 ble avsluttet 17. april. Etter at situasjonen ble mer avklart utover våren ble beregningene for budsjettåret 2020 tatt opp og avsluttet 26 juni. Dette er nærmere omtalt under sammendraget lenger ned.

Tallseriene til jordbrukets totalregnskap og totalbudsjett ligger ajourført på elektronisk form tilbake til 1959 på NIBIOs internettsider (<http://www.nibio.no>).

Det presenteres også normaliserte regnskapstall. De normaliserte regnskapstallene er basert på totalkalkylens tallserier, men seriene er justert til normalårsnivå for avlinger, priser mv. Normaliserte regnskapstall gir et bedre grunnlag for vurdering av de mer varige endringer i jordbruket. Etter 1993 er de normaliserte regnskaper brukt til å bedømme inntektsutviklingen i jordbrukssektoren i forbindelse med jordbruksforhandlingene.

Knut Børve

Oddmund Hjukse

Innholdsfortegnelse

	Side
1 KORT OM BUDSJETTNEMNDEN FOR JORDBRUKET	9
1.1 Mandat og arbeidsområder	9
1.2 Budsjettnemndas sammensetning	11
1.3 Sekretariat.....	11
2 GRUNNLAG FOR TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET	13
2.1 Prinsipper	13
2.2 Produksjonsgrunnlaget.....	14
2.2.1 Arbeidsforbruket i jordbruket	14
2.2.2 Areal og avlinger.....	17
2.2.3 Husdyrbestanden og ytelsen	24
2.3 Tørkesommeren 2018	26
2.4 Produktpriser og kostnader	30
2.5 Produktivitet.....	32
3 INNTEKTER	35
3.1 Innledning	35
3.2 Planteproduksjon.....	36
3.2.1 Korn, erter og oljefrø	36
3.2.2 Poteter	41
3.2.3 Hagebruksprodukter.....	43
3.3 Husdyrproduksjoner	53
3.3.1 Melk	53
3.3.2 Kjøtt	59
3.3.3 Egg	67
3.3.4 Pelsdyr.....	68
3.3.5 Andre husdyrproduksjoner	69
3.4 Andre inntekter	70
3.4.1 Inntekter fra kjøring med mer	70
3.4.2 Arbeidsinntekter ved investeringer	71
3.5 Endringer i buskap og lager av fôrmidler	71
3.5.1 Endringer i buskapsverdien	71
3.5.2 Medlemsbonus	72
3.5.3 Fôrregnskapet og lagerendringer av fôrmidler	72
4 DIREKTE TILSKUDD	75
4.1 Oppsummering.....	75
4.2 Generelt	76
4.2.1 Regnskapsårene	76
4.2.2 Budsjetåret	77
4.3 Utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond.....	77
4.4 Tilskudd til erstatninger m.m.	80
4.5 Direkte tilskudd (underpost).....	80
4.6 Utviklingstiltak	82
4.7 Velferdsordninger	83
4.8 Ordninger utenom jordbruksavtalen	84

4.8.1	Erstatninger ved tiltak mot dyre- og plantesykdommer	84
4.8.2	Tilskudd til avløsning ved repetisjons- og heimevernsøvelser	84
4.8.3	Erstatninger for rovviltskader	84
4.8.4	Driftsplanlegging	85
5	KOSTNADER.....	87
5.1	Innledning	87
5.2	Ikke-varige kostnader	90
5.2.1	Handelsgjødsel og kalk.....	90
5.2.2	Innkjøpt fôr	94
5.2.3	Såfrø og planter	95
5.2.4	Energi og smøremidler.....	96
5.2.5	Andre kostnader.....	97
5.2.6	Vedlikehold	98
5.3	Leasing	99
5.4	Investeringer og kapitallsit	100
5.4.1	Innledning.....	100
5.4.2	Bruttoinvesteringer	100
5.4.3	Kapitallsit.....	105
5.4.4	Bokført kapital.....	106
5.5	Rentekostnader på lånt kapital	107
6	DET ØKONOMISKE RESULTAT	111
6.1	Innledning	111
6.2	Totalkalkylen og skatt.....	112
6.3	Vederlag til arbeid og kapital	113
6.4	Vederlag til arbeid og egenkapital.....	115
6.5	Justeringer av tidligere serier.....	115
7	NORMALISERTE REGNSKAPER.....	117
7.1	Innledning	117
7.1.1	Tørkesommeren 2018.....	118
7.2	Prinsippene for normaliseringen.....	118
7.2.1	Planteproduksjonen	118
7.2.2	Husdyrproduksjonen	121
7.2.3	Kostnader	121
7.2.4	Direkte tilskudd	121
7.2.5	Leasing.....	121
7.2.6	Renter på lånt kapital	122
7.3	Resultater av beregningene	123
8	BUDSJETTOVERFØRINGER TIL JORDBRUKET	129
	VEDLEGG.....	133

Vedlegg

Vedlegg I: INNTEKTER

Vedleggstabell	1.1	Korn, erter og oljefrø
- ” -	1.2	Poteter
- ” -	1.3	Hagebruksprodukter
- ” -	1.4	Andre planteprodukter
- ” -	1.5	Melk
- ” -	1.6	Kjøtt
- ” -	1.7	Egg
- ” -	1.8	Ull
- ” -	1.9	Pelsdyr
- ” -	1.10	Andre husdyrproduksjoner
- ” -	1.11	Kjøreinntekter mv.
- ” -	1.12	Arbeidsinntekter ved investeringer
- ” -	1.13	Endringer i buskapsverdien
- ” -	1.14	Medlemsbonus

Vedlegg II DIREKTE TILSKUDD TIL JORDBRUKET

Vedleggstabell	2.1	Direkte tilskudd
----------------	-----	------------------

Vedlegg III: KOSTNADER

Vedleggstabell	3.1	Handelsgjødsel og kalk
- ” -	3.2	Innkjøpt kraftfôr
- ” -	3.3	Annet innkjøpt fôr
- ” -	3.4	Såfrø og planter
- ” -	3.5	Energi og smøremidler
- ” -	3.6	Andre kostnader
- ” -	3.7	Vedlikehold
- ” -	3.8	Leasing av maskiner
- ” -	3.9	Kapitalslit
- ” -	3.10	Realrente. Lånt kapital
- ” -	3.11	Bruttoinvesteringer. Løpende priser
- ” -	3.12	Bruttoinvesteringer. Faste priser
- ” -	3.13.1	Bokført kapital etter historisk kost
- ” -	3.13.2	Bokført kapital etter prisjustert saldo
- ” -	3.14.1	Arbeidsforbruk, timeverk
- ” -	3.14.2	Arbeidsforbruk, årsverk

Vedlegg IV: AREAL, AVLING OG BRUKEN AV AVLINGEN

Vedleggstabell	4.1	Areal, avling og bruken av avlingen
- ” -	4.2	Utvikling i jordbruksareal i drift. Fordeling på de enkelte vekster

Vedlegg V: HUSDYRSTATUS OG HUSDYRPRODUKSJON

Vedleggstabell	5.1	Husdyrstatus
- ” -	5.2	Utviklingen i husdyrproduksjonen til salg og hjemme- forbruk

Vedlegg VI: FÔRTILGANG OG FÔRBEHOV

Vedleggstabell	6.1	Fôrtilgang i alt
- ” -	6.2	Fôrtilgang. Kraftfôr
- ” -	6.3	Fôrbehov

STANDARD BETEGNELSER SOM ER ANVENDT I TABELLENE:

Tall forekommer ikke	.
Oppgave mangler	..
Null	-
Mindre enn en halv av den brukte enhet	o eller o,o
Foreløpige tall	*
Anslag (budsjett)	**

Sammendrag

Tabell 1 viser hovedresultater fra totalkalkylens normaliserte regnskap.

Tabell 1 Resultater etter normalisert regnskap. Mill. kr¹

	2015	2016	2017	2018	2019*	2020**
Sum produksjonsinntekter	32 574	33 870	33 818	34 116	33 953	35 072
+ Direkte tilskudd	10 756	10 509	10 269	12 107	11 693	12 035
= Totale inntekter inkl. direkte tilskudd (A)	43 330	44 378	44 087	46 224	45 646	47 107
Sum ikke-varige produksjonsmidler	20 246	20 735	20 769	22 270	22 050	21 656
+ Sum kapitalkostnader	7 735	8 061	8 352	8 669	8 961	9 101
= Sum kostnader eksklusive realrentekostnad (B)	27 981	28 796	29 121	30 938	31 011	30 757
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	15 349	15 582	14 966	15 286	14 635	16 350
- Realrente på lånt kapital (C)	833	310	391	363	837	529
Vederlag til arbeid og egenkap. (A-B-C)	14 516	15 272	14 575	14 922	13 798	15 821
Antall årsverk	44 850	44 150	43 450	42 650	41 900	41 200
Vederlag til arbeid og egenkap. per årsverk, kr	323 700	345 900	335 400	349 900	329 300	384 000
Endring per årsverk, kr	39 400	22 200	-10 500	14 500	-20 600	54 700
Endring per årsverk, prosent		6,9	-3,0	4,3	-5,9	16,6
Inntektseffekt per årsverk av jordbruksfradraget, kr	30 300	28 000	27 800	27 400	25 400	30 100
Vederlag til arbeid og egenkap. per årsverk inkl. effekt av jordbruksfradraget, kr	354 000	373 900	363 200	377 300	354 700	414 100
Endring per årsverk, kr	39 900	19 900	-10 700	14 100	-22 600	59 400
Endring per årsverk, prosent	12,7	5,6	-2,9	3,9	-6,0	16,7

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) De seks nederste linjene er ikke i mill. kroner

Generelt

Totalkalkylen for jordbruket, inkludert det normaliserte regnskapet, utarbeides årlig av Budsjettnemnda for jordbruket. Totalkalkylen viser totalverdiene som skapes i norsk jordbruk ved utnyttelse av jordbrukets produksjonsfaktorer. Seriene i Totalkalkylen går tilbake til 1959.

På grunnlag av produksjonsinntekter, kostnader og budsjettoverføringer beregnes ulike resultatmål i jordbruket. Videre tallfestes antall jordbruksbedrifter, arbeidsforbruket, areal og avlinger, husdyrbestander og husdyrytelser.

Fordi beregningene skal vise det økonomiske resultatet for jordbrukssektoren, holdes intern omsetning utenfor. Dette gjelder kjøp og salg innen sektoren av for eksempel

fôr, dyr og maskintjenester. Leie/bortleie av jord, regnes også som intern omsetning. Bruk av jordbrukets maskiner utenfor jordbruket, inntektsføres som kjøreinntekter. Arbeidsforbruket som registreres i Totalkalkylen er alt arbeid utført i jordbrukssektoren, uavhengig av hvem som utfører arbeidet.

Fra 1993 har totalkalkylens normaliserte regnskap blitt lagt til grunn i jordbruksforhandlingene ved vurdering av inntektsutviklingen. Dessuten danner den grunnlag for beregninger i nasjonalregnskap og nasjonalbudsjett. Også i matvareforbruksberegninger, i statistikk til internasjonale organisasjoner og gjennom forskning og utredninger gjøres det bruk av Totalkalkylen.

Budsjettåret 2020 - koronapandemi

Normalt legges beregningene i Totalkalkylen fram samlet for regnskaps- og budsjettårene ca. midten av april måned hvert år. Årets beregninger av Totalkalkylen har foregått i to steg; beregninger for regnskapsårene tom. 2019 ble publisert 17.4. Beregninger for budsjettåret 2020 ble foretatt i mai/juni og publisert 26.6.

Årsaken til to-delingen var at Budsjettnemnda ikke fant grunnlag for å beregne resultater for budsjettåret 2020 ved publiseringen i april. Dette pga. den uvanlig store usikkerheten korona-pandemien ga på det tidspunktet. Som følge av koronautbruddet var det stopp i grensehandelen og hotell- og restaurantmarkedet var stengt ned. Befolkningen var mye hjemme, og laget mat hjemme, som følge av karantener og at skoler og barnehager var stengt. Dette ga både økt og endret etterspørsel etter mat i dagligvarehandelen. I grøntsektoren var det stor usikkerhet mhp. tilgang til innleid utenlandsk arbeidskraft. Det var i tillegg så stor usikkerhet om den makroøkonomiske utviklingen at mars-utgaven av SSBs rapport «Konjunkturtendensene» ikke ble utarbeidet. BFJ legger denne rapporten til grunn for pris-, lønns-, rente- og valutautvikling i sine budsjettanslag. Samlet ga ikke dette grunnlag for BFJ til å utarbeide et budsjett for 2020 ved publiseringen i april.

Situasjonen mhp. korona-pandemien ble etter hvert mer avklart og SSB utarbeidet i april og juni nye prognoser for den makroøkonomiske utviklingen. I tillegg ble det åpnet for utenlandsk sesongarbeidskraft. Samlet ga dette Budsjettnemnda et grunnlag for å utarbeide et budsjett for 2020. Budsjettanslaget for 2020 er likevel usikkert.

En forenklet jordbruksavtale 2020-2021 ble inngått 30 april. Utslaget avtalen ga for 2020 er innarbeidet i budsjettet for 2020. I tillegg er nye prognoser for husdyrproduksjon samt anslag for omsetningen av kraftfôr, handelsgjødsel og maskiner og redskaper lagt til grunn. Visse oppdateringer av tallgrunnlaget har gitt utslag også på regnskapsårene. Disse vil kunne avvike noe fra resultatene som ble lagt fram i april.

Referansebruk:

Budsjettnemnda har ikke utarbeidet Referansebruksberegninger i år. Dette skyldes at årets utgangspunkt for beregningene,- regnskapsresultatene for året 2018, var svært sterkt påvirket av tørkesommeren 2018. Dette vil gi lite gjenkjennbare resultater i framregningsårene 2019 og 2020.

Tørkesommeren 2018

Den omfattende tørken sommeren 2018 påførte jordbruket betydelige inntektstap og det ble gjennomført en rekke tiltak som ga økte kostnader på en rekke poster i regnskapet både i 2018 og 2019. Det er ikke måter å utarbeide både registrert og normalisert regnskap på som ikke har svakheter. Det er derfor større grunn enn vanlig til å vurdere inntektsutviklingen over flere år.

Tørkesommeren er mer utførlig omtalt i kap. 2.3.

Resultater for regnskapsårene og budsjettåret

Det primære resultatmålet som nyttes i Totalkalkylen er «vederlag til arbeid og egenkapital». Resultatmålet uttrykker hva som er igjen til godtgjøring av all arbeidsinnsats, medregnet leid arbeid, og egenkapital innsatt i drifta. Beregningen skjer ved at alle kostnader, inkludert renter på lånt kapital, blir trukket fra produksjonsinntekter og tilskudd.

Totalkalkylen beregnes før skatt. I resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital» er derfor ikke inntektsvirkningen av skattemessig fradrag i positiv næringsinntekt fra jordbruket regnet inn. Dette fradraget ble innført med virkning fra og med inntektsåret 2000. Budsjettnemnda beregner den inntektsmessige virkningen av jordbruksfradraget, som en separat operasjon ved siden av totalkalkylen. For 2019 er verdien av fradraget beregnet til 26 500 kr per årsverk. I jordbruksforhandlingene er det resultatmålet inklusive inntektsverdien av jordbruksfradraget som benyttes.

Resultater etter normalisert regnskap

Det normaliserte regnskapet skal vise utviklingen i jordbruket ved «normale» forhold, hvor det blant annet forutsettes normalårsavlinger i planteproduksjonen. Avlingsvariasjoner som skyldes forskjeller i værforhold fra år til år kommer til syne i det registrerte regnskapet mens dette jevnes ut i det normaliserte regnskapet. I tillegg normaliseres prisene i grøntsektoren. Også enkelte kostnader som kan variere sterkt mellom år, eksempelvis realrentekostnaden, er normalisert.

Regnet per årsverk sank vederlaget til arbeid og egenkapital inkl. inntektsverdien av skattefradraget fra 2018 til 2019 ifølge det normaliserte regnskapet med 22 600 kr, fra 377 300 kr til 354 700 kr. Fra 2019 til 2020 er inntekten beregnet å øke med 59 400 kr

til 414 100 kr. Det understrekes at usikkerheten ved anslaget er større enn vanlig jf. omtalen av budsjettåret 2020 lenger opp.

Resultater etter registrert regnskap

Registrert regnskap viser det faktiske regnskapet for jordbruket hvert enkelt år. Resultatene kan svinge betydelig fra år til år, eksempelvis på grunn av at værforholdene påvirker mengder og kvalitet på avlingene. Dessuten blir prisene påvirket av markedsforholdene.

Vederlaget til arbeid og egenkapital inkl. inntektsverdien av skattefradraget pr. årsverk økte med 4 700 kr, til 371 000 kr i 2019. En økning her mot nedgang i normalisert regnskap skyldes først og fremst økte inntekter i planteproduksjonen etter at tørkesommeren 2018 ga lave inntekter i planteproduksjonen, særlig for korn. I 2020 er inntektene beregnet å øke med 30 800 kr.

Inntekter i normalisert regnskap

Tabell 2 viser et sammendrag av inntektene i totalkalkylens normaliserte regnskap.

Tabell 2 Inntektssammendrag. Normalisert regnskap. Mill. kr¹

	2015	2016	2017	2018	2019*	2020**
Korn, erter og oljefrø	3 047	3 125	3 252	3 269	3 483	3 587
+ Poteter	718	727	779	776	818	882
+ Hagebruksprodukter	4 514	4 888	4 895	4 979	5 150	5 233
+ Andre planteprodukter	336	344	375	366	388	320
= Sum planteprodukter	8 616	9 084	9 301	9 390	9 739	10 022
Melk	9 422	9 486	9 243	9 581	8 986	9 237
+ Kjøtt	11 716	12 308	12 608	12 665	12 450	12 754
+ Egg	1 042	1 048	1 112	1 132	1 149	1 209
+ Ull	128	149	133	129	117	111
+ Pelsdyr	371	343	294	197	178	96
+ Andre husdyrproduksjoner	137	184	194	223	261	270
= Sum husdyrprodukter	22 817	23 518	23 584	23 925	23 140	23 676
Sum plante- og husdyrprodukter	31 433	32 601	32 885	33 316	32 979	33 698
Kjøreinntekter mv.	531	554	565	571	569	575
+ Arbeidsinnt. ved investeringer	216	248	276	267	258	272
= Sum andre inntekter	747	802	841	838	827	847
Endringer i buskapsverdien	191	219	-146	-256	-3	324
Medlemsbonus	203	248	238	219	150	202
Sum produksjonsinntekter	32 574	33 870	33 818	34 116	33 953	35 072
Direkte tilskudd	10 756	10 509	10 269	12 107	11 693	12 035
Totale inntekter inkl. direkte tilskudd (A)	43 330	44 378	44 087	46 224	45 646	47 107

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkningen av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Den totale inntekten i jordbruket i 2018, det vil si summen av produksjonsinntekter og tilskudd, var 46 224 mill. kr. For 2019 viser foreløpige regnskapstall en totalinntekt 45 646 mill. kr. Av produksjonsinntektene kommer ca. 70 prosent fra husdyrproduksjoner, med kjøtt og melk som de viktigste produktene. Produksjonsinntektene er inkl. pristilskudd som grunntilskudd og distriktstilskudd på kjøtt og melk. Innen planteproduksjonene er verdien av hagebruksprodukter størst. Hagebruksproduktene (grønnsaker, frukt, bær og blomster) står for ca. halvparten av produksjonsinntektene innen plante-produksjonen. De direkte tilskuddene, medregnet produksjonstilskuddene, utgjorde 26 prosent av totalinntekten i jordbruket i 2019. Dette er litt høyere enn vanlig og skyldes de store erstatningsutbetalingene etter tørkeskadene i 2018.

Kostnader i normalisert regnskap

Tabell 3 viser et sammendrag av kostnadene i totalkalkylens normaliserte regnskap.

Tabell 3 Kostnads- og resultatsammendrag. Normalisert regnskap. Mill. kr¹

	2015	2016	2017	2018	2019*	2020**
Handelsgjødsel og kalk	1 808	1 866	1 598	1 789	1 874	1 914
+ Innkjøpt kraftfôr	7 198	7 276	7 442	7 749	7 755	7 999
+ Annet innkjøpt fôr	617	574	574	828	579	489
+ Såfrø og planter	940	1 040	1 062	1 150	1 159	1 139
+ Energi og smøremidler	2 345	2 419	2 666	3 105	3 046	2 401
+ Andre kostnader	5 038	5 187	5 156	5 323	5 299	5 383
+ Vedlikehold	2 301	2 373	2 271	2 326	2 338	2 330
Sum ikke-varige prod.midler	20 246	20 735	20 769	22 270	22 050	21 656
Leasing av maskiner	1 487	1 588	1 728	1 878	2 053	2 119
+ Kapitalslit	6 248	6 474	6 624	6 790	6 908	6 982
Sum kapitalkostnader	7 735	8 061	8 352	8 669	8 961	9 101
Sum kostn. ekskl. realrentekost. (B)	27 981	28 796	29 121	30 938	31 011	30 757
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	15 349	15 582	14 966	15 286	14 635	16 350
Realrente på lånt kapital (C)	833	310	391	363	837	529
Vederlag til arbeid og egenkap. (A-B-C)	14 516	15 272	14 575	14 922	13 798	15 821

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkningen av jordbruksfradraget ved skatteligningen

De totale kostnadene, inkludert realrentekostnader, er beregnet til 31 848 mill. kr i 2019 (B + C i tabellen over). Kapitalslit (avskrivninger) og leasing utgjør til sammen 28 prosent av totalkostnaden. Kostnadene til innkjøpt fôr, vesentlig kraftfôr, står for 26 prosent. «Andre kostnader», som er en samlepost for en mengde ulike kostnader, utgjorde 17 prosent i 2019. Resten av totalkostnaden fordeler seg på hovedpostene «handelsgjødsel og kalk», «såfrø og planter», «energi og smøremidler», «vedlikehold» og «realrente på lånt kapital».

Utviklingen i jordbrukets produksjonsfaktorer

Arbeidsforbruk: Arbeidsforbruket for 2020 er beregnet til 76,0 mill. timeverk, eller 41 200 årsverk à 1 845 timer. For 2019 er antall årsverk beregnet til henholdsvis 77,3 mill. timeverk eller 41 900.

Registrert jordbruksareal: Det totalt registrerte jordbruksarealet i 2019 var 9 864 mill. da. Dette er 6 prosent lavere enn det var på sitt høyeste nivå i 1998. Fra 2005 til 2013 gikk det registrerte arealet ned med 483 000 dekar, tilsv. 4,7 prosent. Oppgaver viser at innføringen av digitalt kartverk som nytt grunnlag for arealmålingene i denne perioden, innebar en reduksjon i arealet på ca. 3,3 prosent. En vet ikke om nedgangen skyldes mer nøyaktige målinger eller om tidligere nedgang ikke har blitt fanget opp før det nye kartverket ble tatt i bruk. Arealnedgang utenom nytt kartverk var dermed på ca. 1,4 prosent i samme periode.

I det totale jordbruksarealet inngår også overflatedyrket jord og innmarksbeite. Slikt areal utgjør om lag 18 prosent av totalarealet i slutten av perioden, mens andelen var drøyt 10 prosent i 1989.

Investeringer: Medregnet nye leiekontrakter (leasing) er investeringene i jordbruket beregnet til 10,0 mrd. kr i 2019 mot 10,3 mrd. kr i 2018. Bygninger sto for 46 prosent av totalinvesteringene i 2019 mens investeringer i maskiner og redskaper inkl. leasing utgjorde 48 prosent. Resten av investeringene gjelder grøfter, biler og nydyrking.

Produksjon – forbruk – markedssituasjon

Husdyrprodukter: For de aller fleste årene på 2000-tallet har meierileveransen ligget i overkant av 1 500 mill. liter. For budsjettåret 2020 er det prognosert en økning i meierileveransen på nesten 50 mill. liter til 1 530 mill. liter. Mye av økningen dette året er en effekt av koronapandemien.

Produksjonen av kjøtt var på 350,9 mill. kg i 2019 mot 352,4 mill. kg året før. For 2020 ventes en produksjon på 346,0 mill. kg. Som følge av bl.a. færre melkekyr, har det vært en relativt stor underdekning av norsk storfekjøtt de siste årene men denne er nå en del redusert. For svin og sau/lam har en hatt en overproduksjon som har medført pristap og dermed inntektsnedgang de siste årene, men pga. bedret markedsbalanse er det ikke regnet med pristap i 2020.

For egg bidrar førtidsslakting av høner til så godt som balanse i markedet.

Planteproduksjon: Etter at tørkesommeren 2018 medførte historisk lave kornavlinger, dvs. 38 prosent under normalårsnivå, var 2019 et godt år med avlinger 13 prosent over normalårsnivå.

Produksjonen av norske poteter har i mange av de seinere årene ligget noe lavere enn det innenlandske forbruket, med en del import for å dekke forbruket. Over tid har forbruket av matpoteter gått ned mens forbruket av bearbejdede produkter har økt en

god del. Forbruket av frukt, bær og grønnsaker har økt gjennom lengre tid. Størsteparten av forbruket av frukt dekkes ved import.

1 Kort om Budsjettnemnda for jordbruket

Budsjettnemnda for jordbruket (BFJ) ble offisielt opprettet ved kongelig resolusjon av 18. juni 1948. BFJ er en fagnemnd som er sammensatt av representanter for partene i jordbruksavtalen. Fem medlemmer representerer staten, fem er fra organisasjonene i jordbruket, og to (heriblant lederen) er nøytrale.

1.1 Mandat og arbeidsområder

BFJ har som hovedoppgave å legge fram materiale som kan danne grunnlag for vurdering av den økonomiske situasjonen i jordbruket. Materialet brukes først og fremst under forhandlingene om jordbruksavtaler.

Hovedavtalen for jordbruket av 17. februar 1992, § 2–6 sier:

«BFJ skal framskaffe og bearbeide grunnlagsmateriale for forhandlinger om jordbruksavtaler, og framlegge resultatene i rapports form. Partene og organisasjonene hver for seg kan anmode BFJs sekretariat om å framskaffe eller bearbeide grunnlagsmateriale ut over det som er nevnt i første ledd, og om å foreta spesielle beregninger. Rapporter fra BFJ eller fra dennes sekretariat skal leveres uten omkostninger for den part som har anmodet om rapporten».

I St.meld. nr. 9 (2011–2012) «Landbruks- og matpolitikken» og Innst. 234 S (2011–2012) er det trukket opp retningslinjer for det materialet som BFJ skal utarbeide til jordbruksforhandlingene. Retningslinjene sier at totalregnskapet for jordbruket skal vise inntektsutviklingen i jordbruket over tid, men at vurderingene i forhandlings-sammenheng gjøres på basis av avtaleår.

Videre er det angitt at *referansebruk* skal benyttes som grunnlag for å vurdere virkemiddelbruken. Referansebrukene gjør det mulig å analysere forskjeller i inntektene innenfor og mellom produksjoner og regioner. Referansebruk er «gjennomsnittbruk» innenfor bestemte grupper av jordbruksbedrifter i driftsgranskingsmaterialet. Referansebrukssystemet ble lagt om til jordbruksoppjøret i 2001. Fra da av brukes driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte, uten normering av arbeid og kapital.

Materialet som BFJ utarbeider til jordbruksforhandlingene består av:

- Jordbrukets totalregnskap og budsjett. Beregningene viser registrerte og normaliserte tall for inntekter, kostnader, arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital.
- Referansebruksberegninger for jordbruket. Beregningene er basert på NIBIO's driftsgranskinger og brukes til å vurdere hvilke utslag et oppgjør får for ulike produksjoner, distrikter og bruksstørrelser.
- Resultatkontroll for gjennomføring av landbrukspolitikken. Resultatkontrollen viser utviklingen innenfor sentrale områder som produksjonsgrunnlag og struktur inkl. areal og arbeidsforbruk, produksjon og forbruk, matvaretrygghet og dyrevelferd og -helse, distriktpolitikk og sysselsetting, miljø- og ressursvern, inntekter og økonomiske forhold, priser, innsatsfaktorer og kostnadsutvikling, likestilling samt internasjonale rammevilkår.

BFJ foretar løpende forbedringer av forhandlingsmaterialet:

- I kapittel 6.5 er det gitt en oversikt over poster hvor tallseriene ved årets beregninger er endret bakover i tid.

BFJs sekretariat har i forbindelse med forhandlingsmaterialet blitt pålagt:

- Diverse beregninger i forbindelse med gjennomføringen av jordbruksforhandlingene. Effektene av alternative forutsetninger om priser og tiltak er beregnet ved hjelp av referansebruk. Beregningene utføres for både organisasjonene og staten.

1.2 Budsjettnemndas sammensetning

Landbruks- og matdepartementet oppnevner medlemmene for to-års perioder etter forslag fra organisasjonene og departementene. For beregningsåret 2020 har Budsjettnemnda hatt følgende sammensetning:

Medlemmer

Knut Børve, leder	Ekspedisjonssjef i Kunnskapsdepartementet
Steinar Helgen	Spesialrådgiver i Landbruks- og matdepartementet
Maria Finne Krekling	Seniorrådgiver i Landbruks- og matdepartementet
Per Arne Skjeflo	Avdelingsdirektør i Finansdepartementet
Liv Kristin R. Korssjøen	Rådgiver i Finansdepartementet
Lajla Tunaal White	Seniorrådgiver i Klima- og miljødepartementet
Anne Snellingen Bye	Seniorrådgiver i Statistisk sentralbyrå
Olaf Godli	Generalsekretær i Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Eli Berge Ness	Styremedlem i Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Anders Huus	Seniorrådgiver i Norges Bondelag
Elin Marie H. Stabbetorp	Rådgiver i Norges Bondelag
Ole Nikolai Skulberg	Direktør i Nortura, fellesrepr. Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag

1.3 Sekretariat

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) har ansvaret for å stille nødvendig sekretariatskapasitet til disposisjon for BFJ. Det praktiske arbeidet med sekretariatsfunksjonen i NIBIO er lagt til divisjon kart og statistikk, avdeling landbruksøkonomisk analyse. Flere av avdelingens medarbeidere har nemndas saker som sitt viktigste arbeidsområde. Andre sakkyndige medarbeidere trekkes inn i sekretariatsarbeidet etter behov.

2 Grunnlag for Totalkalkylen for jordbruket

2.1 Prinsipper

Totalkalkylen viser hvilke verdier som er skapt i hvert kalenderår ved utnyttelse av jordbrukets produksjonsfaktorer.

Inntektene omfatter verdien av jordbruksprodukter til salg og til bruk i produsentens egen husholdning (hjemmeforbruk). Videre inntektsføres endringer i buskapsverdien gjennom året, kjøring med jordbrukets maskiner utenfor jordbruket og verdien av eget arbeid ved investeringer i driftsbygninger, grøfting og nydyrking.

På kostnadssida inngår samlet forbruk av produksjonsmidler og tjenester som er levert fra andre sektorer, samt kapitalslit. Kapitalslit er slitasje på det varige produksjonsutstyret i jordbruket. Maskiner, bygninger og grøfter er eksempler på varig produksjonsutstyr.

Bruk av hjemmeavlet fôr, eget såkorn og egne settepoteter inngår i den interne omsetningen i jordbrukssektoren og blir som hovedregel verken inntekts- eller kostnadsført (nettoprinsipp). Intern omsetning av livdyr, maskiner og redskaper blir heller ikke inntekts- eller kostnadsført. Dette gjelder heller ikke leie/bortleie av jord. I de delene av Totalkalkylen hvor det er hensiktsmessig, og praktisk mulig, framgår likevel totale inntekter og totale kostnader fullt ut (bruttoføring).

Leasingavtaler i jordbruket blir behandlet som finansiell leasing (en finansieringsmåte). Kapitalslitet er beregnet etter saldoprinsippet, med prisjustering i henhold til konsumprisindeksen.

Rentekostnaden på lånt kapital blir beregnet ved realrente. Realrenten beregnes ved at prisstigningen (konsumprisendringen) trekkes i fra nominell rente.

Resultatet «vederlag til arbeid og egenkapital» er samlet godtgjørelse for alt arbeid som er utført i jordbruksbedriften og egenkapitalen som brukerfamilien har satt inn i foretaket. Det skilles ikke mellom brukerfamiliens arbeid og leid arbeid. «Vederlag til arbeid og egenkapital» framkommer som differansen mellom sum inntekter (inkludert tilskudd) og sum kostnader (inkludert realrente på lånt kapital).

Beregningene av både inntekter, kostnader og arbeidsforbruk er avgrenset til jordbrukssektoren, som også omfatter hagebruk, gartneri og pelsdyrnæring. Produksjonen i villahager er holdt utenom.

Ved verdiberegningen inntektsføres all produksjon som har skjedd i kalenderåret. Alle produksjonsmidler som er satt inn i produksjonen i det aktuelle året, kostnadsføres. For planteproduktene innebærer denne metoden at hele avlingsårets produksjon blir

inntektsført, selv om omsetningen for en del av produksjonen først skjer i det påfølgende kalenderåret. Handelsgjødsel som er solgt i perioden fra 1.7 til 30.6, kostnadsføres på det kalenderåret hvor gjødselen forutsettes brukt, det vil si etter årsskiftet.

Merverdiavgift holdes utenom beregningene.

Hvert år gjøres noen justeringer av tallserier bakover i totalkalkylen. Slike endringer skyldes enten nye vurderinger eller nye og sikrere data. I kapittel 6.5 er tidligere framlagte verdiberegninger korrigert for disse justeringene.

2.2 Produksjonsgrunnlaget

2.2.1 Arbeidsforbruket i jordbruket

Den historiske og budsjetterte utviklingen for arbeidsforbruket er vist i tabell 2.1 og i figur 2.1.

Tabell 2.1 Arbeidsforbruket i jordbruket¹

	1959	1969	1979	1989	1999	2005
Mill. timeverk	594,0	404,3	265,8	194,8	150,9	114,6
Timeverk/årsverk	2 340	2 100	1 975	1 925	1 875	1 845
Årsverk i alt, 1 000 stk.	253,8	192,5	134,6	101,2	80,5	62,1
Jordbruksbedrifter, 1 000 stk.	198,3	155,0	125,3	99,4	70,7	53,0
Timer/bedrift	2 996	2 609	2 121	1 960	2 134	2 162
Årsverk/bedrift	1,28	1,24	1,07	1,02	1,14	1,17
Jordbruksareal, 1 000 daa	10 107	9 863	9 597	9 942	10 383	10 354
Daa/bedrift	51	64	77	100	147	195
Timer/daa	59	41	28	20	15	11
Årsverk/1 000 daa	25,1	19,5	14,0	10,2	7,8	6,0
		1959-69	1969-79	1979-89	1989-99	1999-2005
Årlig endring i antall årsverk		-6 100	-5 790	-3 340	-1 960	-3 067
Årlig endring i %		-2,7	-3,5	-2,8	-2,1	-4,3

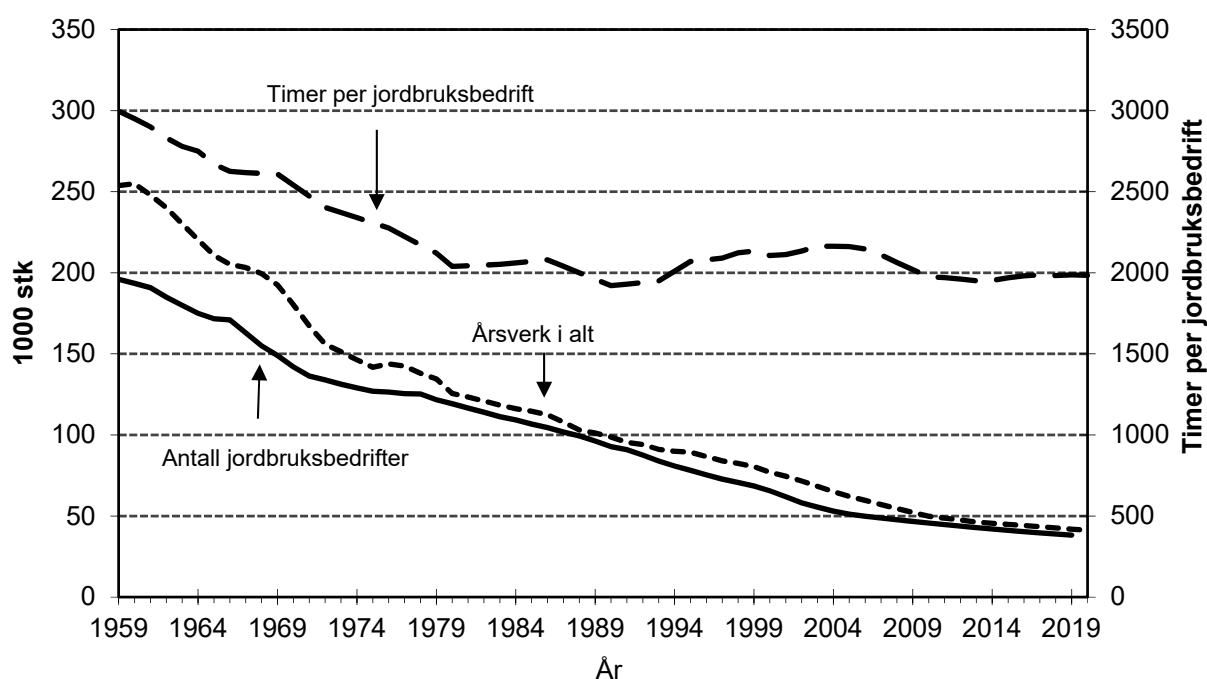
1) Gjelder driftsenheter over 5 daa fram til 1999. Fra 0 daa og over f.o.m. 1999

Tabell 2.1 (forts.) Arbeidsforbruket i jordbruket¹

	2010	2013	2017	2019*	2020**
Mill. timeverk	92,1	85,3	80,2	77,3	76,0
Timeverk/årsverk	1 845	1 845	1 845	1 845	1 845
Årsverk i alt, 1 000 stk.	49,9	46,25	43,45	41,90	41,20
Jordbruksbedrifter, 1 000 stk.	46,6	43,7	40,3	38,9	38,3
Timer/bedrift	1 976	1 952	1 990	1 987	1 984
Årsverk/bedrift	1,07	1,06	1,08	1,08	1,08
Jordbruksareal, 1 000 daa	10 060	9 872	9 851	9 864	9 870
Daa/bedrift	216	226	244	254	258
Timer/daa	9	9	8	8	8
Årsverk/1 000 daa	5,0	4,7	4,4	4,2	4,2

	1999–10	2005–10	2010–13	2013–17	2017–20
Årlig endring i antall årsverk	-2 745	-2 440	-1 217	-700	-750
Årlig endring i %	-4,1	-4,4	-2,5	-1,6	-1,8

1) Gjelder driftsenheter over 5 daa fram til 1999. Fra 0 daa og over f.o.m. 1999

Timetallet i et årsverk ble endret fra 1 875 timer i 1975 til 1 875 timer i 1989, til 1 860 timer i 2001 og til 1 845 timer i 2002

Figur 2.1 Utviklingen i antall jordbruksbedrifter, årsverk i alt og timer per jordbruksbedrift

Totalkalkylens serie for arbeidsforbruket er basert på SSBs arbeidsforbrukstallinger, sist ved SSBs landbruksundersøkelse for 2017. Årsverksserien er fastsatt med basis i 1 975 timer per årsverk fra 1977 og endringene i arbeidstiden i industrien for tidligere år. Timetallet ble satt ned til 1 875 timer per årsverk fra 01.07.89, til 1860 timer for 2001 og til 1845 timer fra 2002.

Etter vedtak fra 2004 har det fom. 1999 vært regnet med en avgrensning ved beregningen av arbeidsforbruket i jordbruket for bedrifter fra 0 daa og oppover, mens det fram til 1999 ble regnet med en avgrensning fra 5 daa og oppover. Det er regnet med at dette bruddet utgjør en økning på ca. 1 100 årsverk for 1999.

Arbeidsforbruket i honningproduksjonen for bedrifter uten areal, men med minimum 25 bikuber, er inkludert da disse ble tilskuddsberettiget fra 2009. Etter oppgaver fra tellingen i 2010 er det regnet med at arbeidsforbruket for disse enhetene utgjør ca. 100 årsverk.

Arbeidsforbruket i pelsdyrholdet inngår ikke i SSBs utvalgstillinger for arbeidsforbruket i jordbruket, men ble registrert i jordbruks-/landbrukstallingene i 1999 og 2010. Arbeidsforbruket i pelsdyrholdet er lagt til Totalkalkylens serie for arbeidsforbruk.

Arbeidsforbruksregistreringene i SSBs fullstendige tellinger-, som er basert på oppgaver for alle bedriftene i jordbruket, danner grunnlaget for arbeidsforbruket i Totalkalkylen. I mellomliggende år beregnes arbeidsforbruket med utgangspunkt i SSBs utvalgstillinger. Arbeidsforbruket i utvalgstillingene vil kunne ha en usikkerhet knyttet til metode for oppblåsing til totalnivå.

SSBs arbeidsforbruksberegninger har fra 1999 inkludert arbeidsforbruk utført av selvstendig næringsdrivende, eks ved investeringer, veterinær- og regnskapstjenester. Dette arbeidsforbruket har inngått i arbeidsforbruket i jordbruket i Totalkalkylen. Samtidig har arbeidsforbruket for innleide tjenester fra selvstendig næringsdrivende blitt kostnadsført på de respektive kostnadspostene. Dette innebærer at kostnaden ved dette arbeidsforbruket er blitt «dobbelregnet» og at vederlaget til arbeid og kapital har blitt for lavt.

Serien for arbeidsforbruk i Totalkalkylen er justert for dette forholdet fom. 1999.

Antall jordbruksbedrifter

Antall jordbruksbedrifter er redusert mye over tid, men etter hvert med avtakende takt.

I perioden 2010–2019 var det en gjennomsnittlig årlig nedgang i antall jordbruksbedrifter på 1,8 prosent mot 3,7 prosent per år i ti-året før. For budsjettåret 2020 har BFJ regnet med en nedgang på 1,5 prosent.

For arealgruppen under 50 daa har det vært særlig store endringer. Dette har sammenheng med at gruppen består av uensartede type produksjoner/bedrifter som samtidig er særlig påvirket av endringer i regelverk, eks. for samdrifter og mulighet for kvoteleie i melkeproduksjonen.

Med unntak av gruppen over 500 daa og til dels gruppen under 50 daa jf. ovenfor, har det vært nedgang i antall bedrifter i alle størrelsesgrupper i siste ti-års periode.

Arbeidsforbruket per jordbruksbedrift

Arbeidsforbruket i 2017 er registrert til 1 990 timer. Over tid har arbeidsforbruket pr. bedrift vært relativt stabilt til tross for strukturrasjonalisering og utvikling mot større bedrifter og økt areal per bedrift. Dette kan sees på bakgrunn av økte investeringer i arbeidssparende teknisk utstyr og økt teknisk framgang.

2.2.2 Areal og avlinger

Totalareal

Tabell 2.2 Arealet fordelt på de enkelte vekster. 1 000 dekar

	1959	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Korn, erter, oljevekster	2 182	2 524	3 255	3 530	3 345	3 093	2 863	2 802	2 773
<i>herav hvete</i>	93	38	170	383	516	721	587	800	700
« <i>rug/rughvete</i>	11	14	17	4	27	68	33	92	50
« <i>bygg</i>	1 409	1 848	2 002	1 760	1 826	1 462	1 480	1 300	1 360
« <i>havre</i>	669	547	1 012	1 322	913	761	698	548	600
« <i>oljefrø</i>		78	53	61	64	59	33	34	35
« <i>erter, belgvekster</i>						22	33	28	28
Poteter	553	346	223	193	149	132	116	117	116
Grovfôrvekster ¹	266	278	333	408	317	119	111	108	105
Grønnsaker ²	54	57	57	53	46	61	73	73	73
Frukt og bær						42	43	42	43
Andre vekster ³	424	461	279	223	138	89	70	71	69
Sum åker/hage	3 479	3 667	4 147	4 401	3 995	3 536	3 276	3 213	3 179
Eng og beite på fulldyrket jord	4 864	4 602	4 211	4 445	4 876	4 766	4 787	4 820	4 820
Fulldyrket jord i drift	8 343	8 269	8 358	8 846	8 871	8 302	8 063	8 033	7 999
Endring fra året før	1	-72	292	185	-184	-93	18	-30	-34
Omdisp. dyrka jord ⁴	..	17	8	11	15	7
Eng og beite på overflatedyrket jord	1 764	1 594	1 239	1 096	1 511	1 758	1 800	1 789	1 781
Jordbruksareal i drift i alt	10 107	9 863	9 597	9 942	10 382	10 060	9 863	9 822	9 780

1) Rotvekster og grønnfôrvekster. Inkl. korn til krossing fra 2002

2) Inkl. rotvekster til mat fra 2002

3) Inkl. brakkareal

4) LMD-tall. SSB/Kostra fom. 2005

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Arealoppgavene bygger på produksjonstilskuddsstatistikken, med et beregnet tillegg for bedrifter som ikke søker om produksjonstilskudd.

For 2019 er det registrert en nedgang på 30 000 daa for fulldyrket areal og en nedgang på 11 000 daa for ikke-fulldyrket jordbruksareal. Det totale jordbruksarealet gikk ned med 41 000 daa i 2019. For 2020 ventes en nedgang i det samlede arealet på 42 000 daa.

Omdisponering av dyrket jord

Landbruks- og matdepartementets rapporteringsrutiner for registrert omdisponering av dyrket jord ble lagt om fra 2005. Omleggingen medførte en nedgang i det arealet som registreres som omdisponert og nedgangen regnes ikke for å være reell. Før omleggingen utgjorde den registrerte omdisponeringen av dyrket jord mellom 10 000 og 15 000 daa per år, men har de siste årene vært på 6 000–7 000 daa årlig.

Nydyrking

Omfanget av nydyrking er satt til 25 000 daa i 2018 og 2019. Samme anslag er benyttet for budsjettåret.

Tidligere dyrket jord

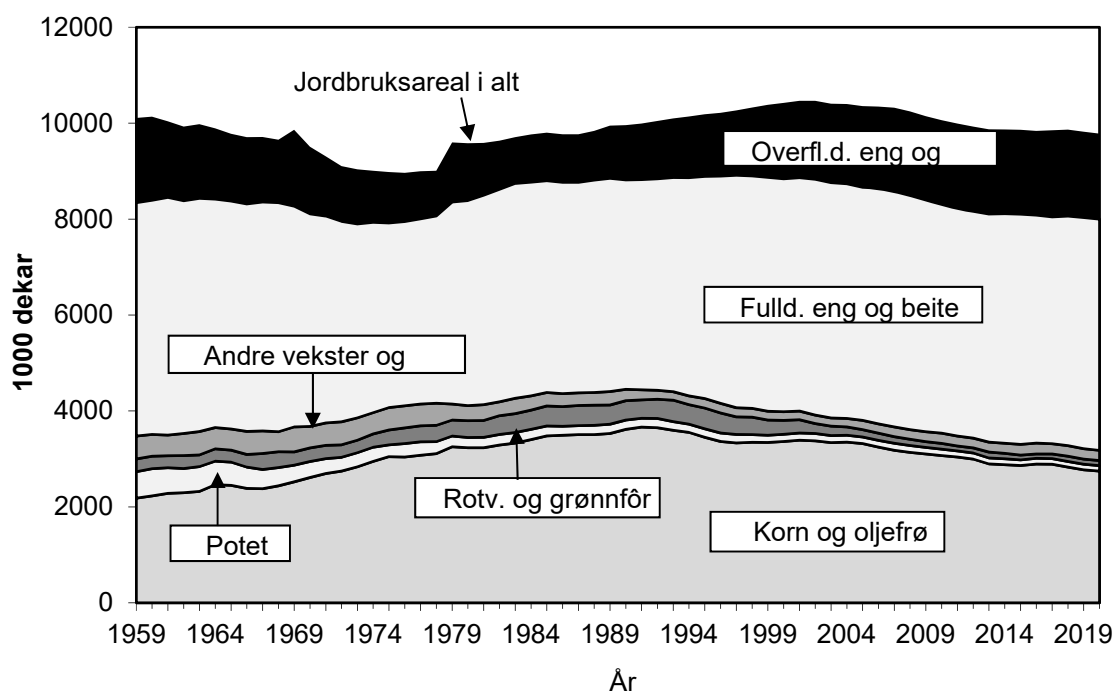
BFJ regner med at det årlig gikk ut 34 000 daa dyrket jord i perioden 1999–2010, i tillegg til registrert omdisponert dyrket areal. For perioden 2010–2019 er det regnet med det årlig gikk ut 24 000 daa dyrket jord.

Nytt kartverk

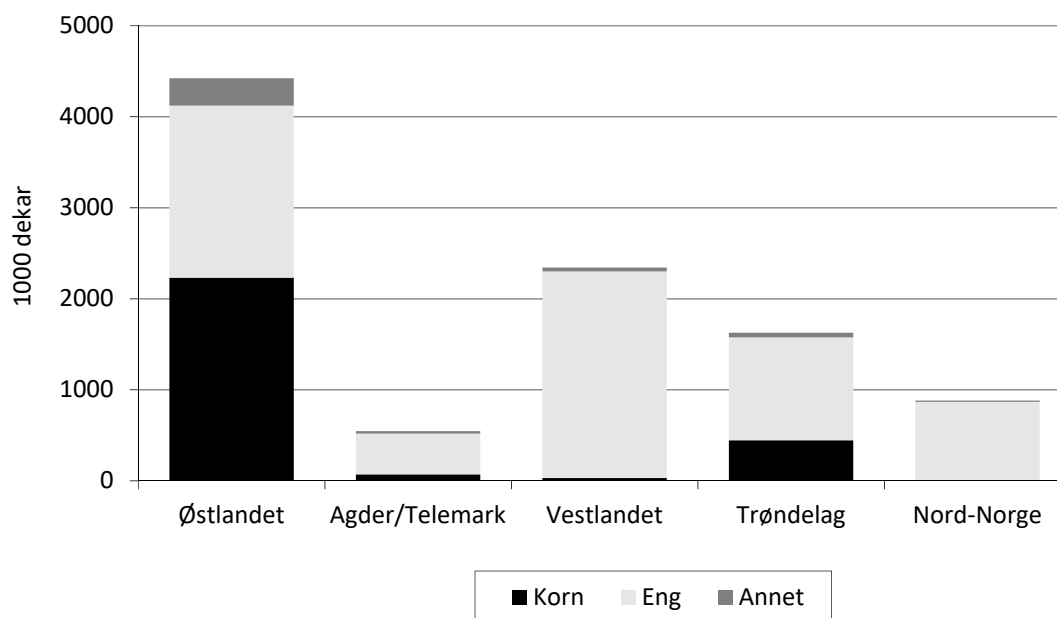
I årene 2005–2013 ble nytt digitalt kartgrunnlag tatt i bruk som grunnlag ved søknad om produksjonstillegg. Tall fra Landbruksdirektoratet viser at det nye kartverket i denne perioden innebar en reduksjon i arealet på ca. 3,3 prosent mens arealet samlet sett gikk ned 4,7 prosent. Arealnedgangen utenom nytt kartverk var dermed på ca. 1,4 prosent. En kan ikke si om nedgangen ifølge kartverket skyldes mer nøyaktige målinger eller om tidligere nedgang ikke har blitt fanget opp før det nye kartverket ble tatt i bruk.

Areal fordelt på vekster

Utviklingen i arealet fordelt på vekster samt arealfordeling på regioner er vist i tabell 2.2 og i figur 2.3.

Figur 2.2 Utviklingen i jordbruksarealet 1959–2020

Figur 2.3 Jordbruksarealet fordelt på regioner i 2019

Det totale jordbruksarealet økte så å si hvert år i perioden 1986–2001, men har deretter gått ned. Mye av nedgangen fra 2005 er knyttet til nye arealmålinger etter at nytt digitalt kartverk er tatt i bruk, jf. ovenfor. Nedgangstrenden for åkervekstene etter 1990 ser ut til å fortsette mens engarealet i større grad holder seg oppe.

For budsjettåret forventer BFJ en nedgang omtrent som året før.

Kornareal

Arealet av korn og oljefrø har sunket og var 16 prosent mindre i 2019 enn i 1999.

Forskjeller i lønnsomhet, mulighetene for såing høst og vår samt overvintring, spesielt for hvete, gir endringer i arealfordelingen mellom de forskjellige kornslagene. Bla. har lavere etterspørsel fra kraftfôrindustrien medført redusert havredyrking. Søkorn-tilgang spiller også inn.

Arealet av oljevekster ligger de fleste årene rundt 40–50 000 dekar.

Potetareal

Økende spesialisering medfører at produsenter med mer enn 100 daa nå har over 90 prosent av potetarealet. Det har vært en nedgang over flere år og potetarealet var 116 900 daa i 2019. I budsjettåret er det regnet med 116 000 dekar. Til tross for økte målpriser ved de siste jordbruksoppkjørene og noteringspriser opp mot øvre prisgrense, er det betydelig import.

Andre grovfôrvekster

Siden 1999 er arealet av andre grovfôrvekster, det vil si grønnfôr og rotvekster til fôr, redusert med nærmere 70 prosent. Årsaken er arbeidsmessige og økonomiske forhold ved dyrking av slike fôrvekster i forhold til dyrking av andre vekster, eks. gras, og innkjøpt kraftfôr.

Grønnsaker, frukt og bær

Arealet av grønnsaker har økt over tid mens arealet for frukt og bær har vært på 40-45 000 da. over lengre tid. Samlet er arealet av disse vekstene nå på rundt 115 000 da.

Andre vekster

Arealet av andre vekster på åker og i hage er en samlepost for en rekke forskjellige vekster, hvor også brakkareal inngår. Arealet forventes å endre seg lite i budsjettåret.

Fulldyrka eng og beite

Dette er areal hvor det dyrkes flerårige grovfôrvekster som kan fornyes ved pløying. Engarealet på fulldyrket jord økte i 1990-årene, som følge av forskyvning fra åker til eng. Arealet holdt seg stabilt til ut på 2000-tallet, gikk så litt ned men har deretter vist små endringer.

Overflatedyrket jord og innmarksbeite

Arealet av ikke-fulldyrket jord økte over flere år men viser nedgang fra 2017.

Avlinger

Avlingsnivå og avlingsutvikling er vist i tabell 2.3 og i figur 2.4. For budsjettårene forutsettes det normalårsavlinger, beregnet som en trend basert på 12 treårs glidende gjennomsnitt.

Tabell 2.3 Avlinger av forskjellige jordbruksvekster. Kg per dekar. Avlingene i prosent av normalåret (=100) i parentes

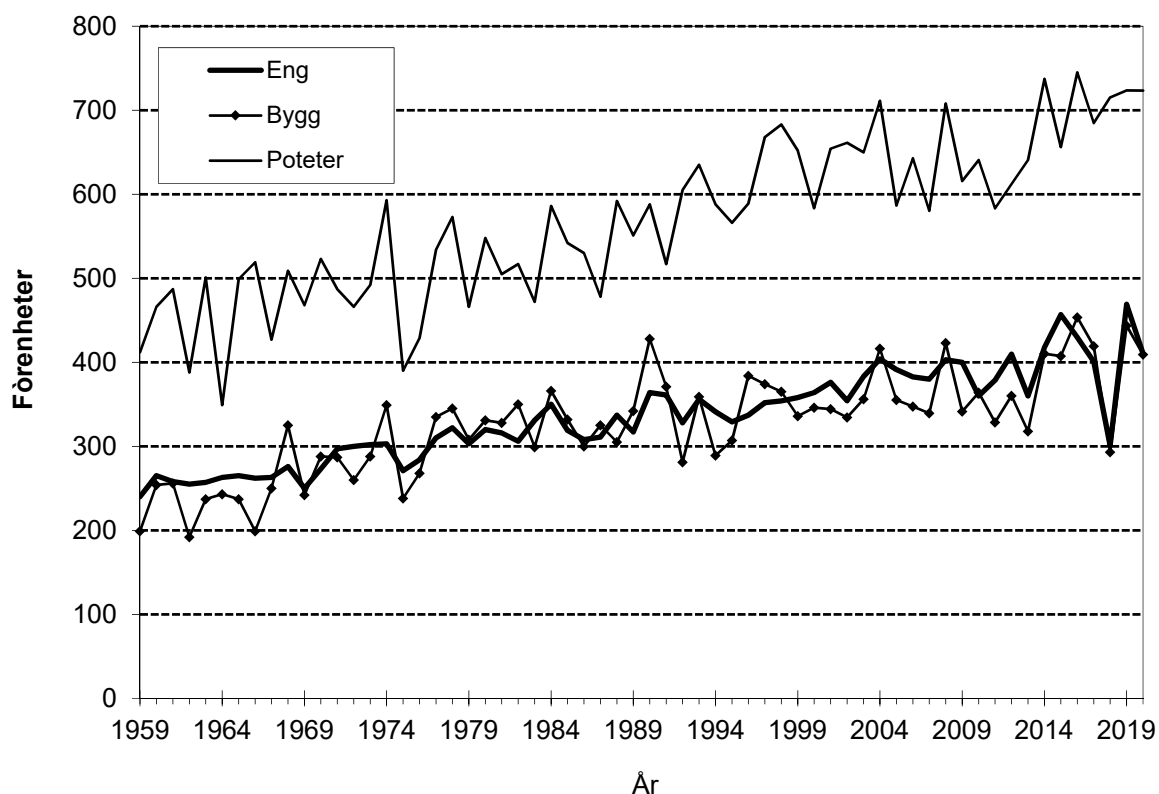
	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Hvete ¹	290 (98)	394 (100)	374 (86)	445 (98)	460 (104)	235 (48)	577 (122)	478 (100)
Bygg ¹	263 (98)	324 (98)	338 (87)	342 (94)	370 (99)	298 (73)	451 (109)	416 (100)
Havre ¹	258 (97)	379 (110)	311 (87)	389 (104)	393 (107)	224 (55)	430 (106)	396 (100)
Poteter	2 037 (99)	2 028 (91)	2 424 (101)	2 561 (104)	2 517 (100)	2 810 (104)	2 843 (101)	2 842 (100)
Eng til slått	582 (93)	664 (98)	665 (93)	555 (104)	558 (90)	466 (71)	727 (113)	636 (100)
Jordbr.produkt i alt ²	(97)	(96)	(95)	(101)	(94)	(71)	(111)	(100)
Vinterkål	3 518	2 909	4 419	4 688	4 395	3 789	2 714	3 433
Gulrot	3 096	2 981	3 819	3 877	3 309	2 627	2 765	2 945
Epler ³	-	-	-	522	804	1 027	1 074	945
Jordbær ³	-	-	-	587	623	562	672	545
Bringebær ³	-	-	-	588	741	656	614	678

1) Avling med 15 % vann fom. 1989

2) På fôrenhetsbasis tom. 1992, på mengdebasis fom. 1993

3) Avlingsreg. per. da. fom. 1992

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.4 Utviklingen i avlingene for noen vekster, FEm per daa

Beregningsprinsippene for engavlinger har blitt endret flere ganger, sist med virkning fra 2000. Liten endring i avlingene deretter kan ha sammenheng med ekstensivering av driften og med reglene for produksjonstilskudd. Engarealet er holdt oppe selv om grovfôrbasert husdyrproduksjon har gått noe ned og andelen kraftfôr har økt noe.

Avlinger for 2018

Vekstsesongen 2018 ble preget av sterk varme og vedvarende tørke i store deler av landet. Utslagene dette medførte på avlinger, inntekter og kostnader er omtalt i kap. 2.3 lenger ned.

Avlinger for 2019

Vekstsesongen 2019 hadde noen regionale forskjeller men ble samlet sett ble god med avlinger noe over normalårsnivå.

Samlet planteproduksjon

Pga. den sterke tørken i 2018 med derav lave avlinger kombinert med et godt avlingsår i 2019, er det regnet med at den samlede planteproduksjonen økte med 58 prosent fra 2018 til 2019. Med forutsetning om normalårsavlinger er det regnet med at produksjonen blir 16 prosent lavere i 2020.

Tabell 2.4 Samlet planteproduksjon. Mill. Fem og Fem per dekar¹

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Korn, oljefrø, erter	609	988	1 118	1 174	1 182	730	1 330	1 153
Poteter	173	103	107	97	85	83	85	84
Grønnsaker o.a. ²	22	23	10	6	7	7	7	6
Høy	694	386	391	267	94	35	46	40
Silo	363	782	1 003	1 456	1 450	1 285	2 046	1 790
Grønnfôr ³	49	85	115	85	23	14	20	20
Halm	118	27	33	18	9	41	14	14
Beite ⁴	682	595	586	811	792	643	927	663
Planteprod. i alt ⁴	2 711	2 989	3 362	3 914	3 642	2 837	4 475	3 771
Fem/daa jordbr. areal	279	309	339	377	362	288	456	386

1) FFE (fetningsfôrenheter) tom. 1992. FEm (fôrenheter melk) fom. 1993.

2) Ekskl. rotvekster til fôr fra 2002

3) Inkl. rotvekster til fôr fra 2002

4) Inkludert utmarks- og fjellbeite

2.2.3 Husdyrbestanden og ytelsen

Husdyrbestanden

Tabell 2.7 viser utviklingen i bestanden av de forskjellige dyreslagene. Bestanden er registrert 1. januar hvert år.

Tabell 2.5 Husdyrbestanden per 1. januar, 1 000 stk.

	1969	1979	1989	1999	2009	2018	2019*	2020**
Hest i alt	41,9	22,0	17,6	22,7	30,7	23,7	23,0	23,7
Storfe i alt	973	1 008	979	1 046	876	871	860	860
<i>herav melkekyr</i> ¹	437	392	344	323	249	216	215	207
" <i>ammekyr</i>	..	2	7	30	58	90	92	96
Vinterfôra sau ²	838	968	1 013	1 103	1 029	1 068	935	950
Geit i alt ³	92	62	66	54	37	34	34	36
Svin i alt ⁴	658	601	593	439	526	533	504	496
Verpehøner	3 836	4 116	3 575	3 113	3 837	4 406	3 997	4 130
Kylling				3 655	9 155	8 805	8 259	8 220
Mink ⁵	792	420	134	70	125	155	110	70
Rev ⁵	40	80	209	105	60	35	30	20

1) Inkludert ammekyr i 1969

2) Sau > 1 år tom. 1978

3) Fra 1979: Melkegeiter

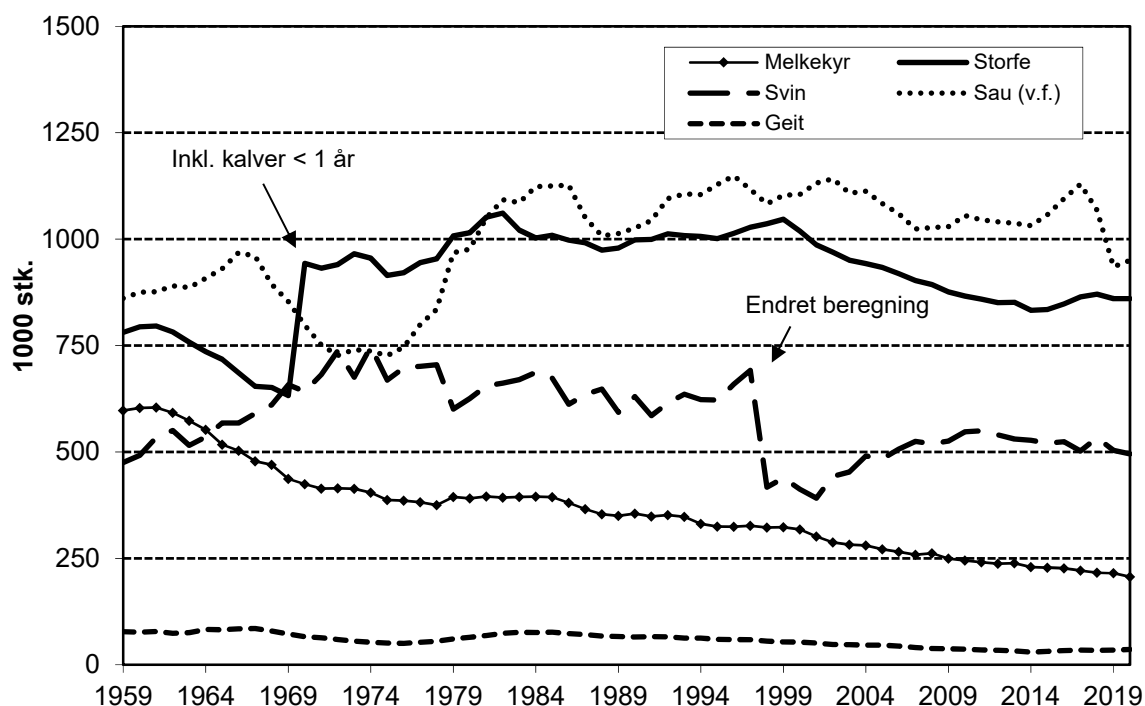
4) Fom. 1997: Avls- og slaktesvin

5) Avlsdyr

Kilder: Stat. sentralbyrå, Landbruks- og matdep, Landbr.dir.

Bestandsutviklingen vil ofte reflektere produksjonsutviklingen men også effektiviteten i produksjonen, eks. ytelse. Storfebestanden har gått markert ned etter 1999 men flatet ut/økt litt etter 2015. Reduksjonen i antall melkekyr skyldes tilpasningen til et lavere melkeforbruk og høyere ytelse. Samtidig har antallet ammekyr økt og i siste ti-års periode så godt som oppveid nedgangen i antall melkekyr.

Bestanden av sau varierer noe men går ned de siste par årene. For melkegeiter har den flatet ut etter en jevn nedgang. Bestanden av gris har økt, men litt lavere enn produksjonen jf. ytelsesutviklingen. Bestandsutviklingen for kylling følger produksjons- og forbruksutviklingen jf. nedgangen i 2015, men reflekterer også vektøkning, antall innsett samt lagerendringer.

Figur 2.5 Utviklingen i husdyrbestanden. Registreringsdato 1. januar

Ytelse

Avdrått per dyr i tabell 2.8 er beregnet på grunnlag av produksjon og dyretall for de forskjellige dyreslagene. For kumelk er det den totale produksjonen, inkludert svinn, som danner grunnlaget. Det samme gjelder for egg, mens beregningen for geit er basert på nettoproduksjonen. Et svinn på 3 prosent er da holdt utenom. For kjøttslagene er beregningen bygd på samlet matproduksjon til salg og hjemmeforbruk. Den delen av kjøttproduksjonen som går til dyrefôr, er altså ikke med i beregningsgrunnlaget.

Til beregningen av melkeytelsen per ku nytter BFJ et antall årskyr som er beregnet av Prognoseutvalgene for kjøtt og melk.

Avdrått i storfekjøttproduksjonen, hvor også kalvekjøtt er inkludert, beregnes for kyr i alt inkl. ammekyr. For sauekjøtt beregnes avdrått per vinterfôra sau per 1. januar. For svinekjøtt benyttes totalt antall avlsdyr per 1. januar.

Tabell 2.6 Produksjon av melk, storfekjøtt, sauekjøtt, svinekjøtt og egg regnet per avlsdyr

År	Melk ¹ per årsku (melkeku) Liter	Melk ² per melkegeit ⁴ >1 år Liter	Storfe ³ og kalvekjøtt per årsku ⁵ Kg	Sau/lamme- kjøtt per vinterfôra sau ³ Kg	Svinekjøtt ³ per avlssvin Kg	Egg per høne ⁶ Kg
1959	2 564	283	82	17,3	746	..
1969	4 001	386	134	20,2	805	8,8
1979	4 900	383	177	19,4	725	10,9
1989	5 787	396	216	23,7	852	15,3
1999	5 776	420	273	20,8	1 122	17,5
2009	6 655	559	276	23,4	1 235	15,4
2013	7 079	628	273	22,8	1 307	15,8
2014	7 189	628	264	23,5	1 327	15,8
2015	7 323	640	265	24,3	1 436	15,1
2016	7 372	630	270	23,8	1 488	15,5
2017	7 390	633	280	24,4	1 542	16,0
2018	7 498	628	292	25,4	1 547	16,1
2019*	7 633	625	283	26,1	1 588	18,4
2020**	7 652	625	277	25,9	1 662	18,0

- 1) Bruttoproduksjon
- 2) Nettoproduksjon
- 3) Salg og hjemmeforbruk
- 4) Uten ammegeiter fra og med 1999
- 5) Melk- og ammekyr per 1.1
- 6) Per verpehøne > 20 uker per 1.1. Ekskl. høner i rugeeggprod. fom. 2019

Avdråttene til melkekyr har økt med 30 prosent fra 1999 til 2018 mens ytelsen for geitemelk har økt med 50 prosent.

Økningen i kjøttproduksjonen per årsku i 2018 skyldes økt slakting som følge av tørkesommeren dette året. For de seinere årene har det vært underdekning av norskprodusert storfekjøtt med import også utover import med tollettelser.

For sauekjøtt har avdråttene målt i kg kjøtt per vinterfôra sau økt litt de siste par årene. Variasjonene fra år til år har blant annet sammenheng med beiteforholdene.

I perioden 1999–2019 var det en produksjonsøkning per avlsggris på 30 prosent. Variasjoner i enkelte år kan bla. skyldes produksjonsreguleringer ved overproduksjon.

2.3 Tørkesommeren 2018

Tørkesommeren i 2018 påvirket mange bønders inntekt i betydelig grad, både gjennom delvis sterkt reduserte inntekter og økte kostnader, særlig til kjøp av fôr. Kornproduksjonen ble redusert med 43 prosent fra 2017 men var på -38 prosent i forhold til normalårsavlingen for 2018. Det var også betydelig avlingssvikt for noen grønnsaker, mens andre grønnsaker, poteter og frukt og bær ble mindre påvirket økonomisk, delvis som følge av vanning av arealene og økte priser. Engavlingene ble

redusert med 25 prosent i forhold til avlingene i 2017 men på -29 prosent målt i forhold til normalårsavlingen for 2018. Nedbør på slutten av vekstsesongen, gjorde at grovfôravlingene for vekstsesongen samlet ble klart høyere enn prognosene som lå til grunn for tilleggsforhandlingene til jordbruksavtalen i slutten av august 2018.

I husdyrholdet medvirket risikoen for fôrmangel gjennom vinteren til bla. økt slakting av storfe. Melkekvotene for kvoteåret 2018 ble økt med 6 prosent for å unngå for lav produksjon. Kvoteøkningen ga betydelig produksjonsrespons og kan ha gitt utsatt slakting av kyr til 2019. Totalt sett ble endringene i bruttoinntektene i husdyrholdet mindre enn for planteproduksjonene.

Avlingssvikten gjorde at forbruket av kraftfôr økte og det ble importert betydelige mengder grovfôr. Halm fra kornproduksjonen ble også tatt i bruk i fôringen i vesentlig større omfang enn på mange år. Geografisk variasjon i behov og tilgang til grovfôr, ga unormalt høye fraktkostnader for grovfôr. Det finnes ingen sikre datakilder til samlede fraktavstander og -kostnader. Basert på det man har hatt tilgjengelig av data har Budsjettnemnda gjort et anslag på disse kostnadene. Svært dårlig plantevekst og lave avlinger ga samtidig reduserte kostnader for noen poster, som plantevernmidler, overgjødning, fôrhøsting, skurtresking, tørking og transport av korn. Mange brukte ekstra diesel og strøm til vanning, men det ble også spart en del diesel til mindre kjøring i sprøyting, overgjødning og frakt. Tørkesituasjonen ga også økt arbeidsinnsats til halmberging, flytting av dyr, gjerding og økt utnytting av utmarksbeite. På den annen side medførte tørken redusert arbeidsforbruk pga. mindre fôrhøsting, overgjødning og sprøyting, Det har ikke vært mulig å framskaffe data for å beregne nettoeffekten på arbeidsforbruket samlet.

Totalkalkylen er et sektorregnskap for jordbrukssektoren. Det er omsetning til og fra sektoren som måles, med sikte på å måle utviklingen i avkastningen til arbeid og egenkapital satt inn i jordbruksproduksjon. Når en bonde kjøper grovfôr fra en annen bonde, blir kostnaden for den ene til inntekt for den andre. Lave avlinger ga betydelige kostnader til kjøp av fôr for husdyrprodusenter, mens selgere av grovfôr fikk klart høyere pris for en lavere avling og inntekten ble påvirket i mindre grad. Det er derfor økt import av grovfôr og innleid transport ved internomsetningen som er den økte kostnaden for sektoren jordbruket. På samme måte blir det ført økte kostnader til innkjøp av driftsmidler for fôrbehandling av halm.

Tørken i 2018 påvirket ikke bare regnskapsåret 2018, for eksempel ved endringer i husdyrbestanden, økt fôrkjøp og forskyvinger som påvirker periodiseringen av inntekter, tilskudd og kostnader i regnskapet. Det har gitt betydelige nye utfordringer i utarbeidningen av normalisert regnskap.

For planteproduksjonene er normaliseringen gjennomført på vanlig måte, bl.a. ved å beregne inntektene ut fra normalårsavlinger basert på en dataserie på 14 år. Erstatningsutbetalingene over avlingsskadeordningen til planteproduksjoner for salg er glattet over samme 14-årsperiode. Avlingsskaden for grovfôr kommer hovedsakelig inn i regnskapet gjennom økte kostnader på en rekke poster, som økt kjøp av kraftfôr,

import av grovfôr, halmbergning, omfattende og delvis lange frakter av fôr. Det er også mindre innsparinger på noen poster. I stedet for å forsøke å korrigere alle relevante kostnadsposter til "normalårsnivå", har nemnda i normaliserte regnskaper valgt å bruke kostnadstallene fra registrert regnskap for 2018 og 2019 for disse postene. Samtidig er de registrerte utbetalingene over avlingsskadeordningen til grovfôr utbetalt i 2018 og 2019, ført direkte på inntektssiden, uten normalisering. Det innebærer at inntektsutviklingen ikke er normalisert for det grovfôrbaserte husdyrholdet, verken kostnader eller erstatningsutbetalinger. På denne måten unngår en å trekke med seg store beløp på inntekts- og kostnadssida over den samme perioden som avlingene normaliseres.

Siden året 2018 medførte store avlingsreduksjoner og erstatningsutbetalinger, samtidig som en hadde store kostnadsøkninger på flere poster, mens andre poster har gitt kostnadsbesparelser, har ikke Budsjettnemnda funnet en metode for normalisering som ikke har svakheter. Budsjettnemnda vil derfor understreke at det er større usikkerhet i den beregnede inntektsutviklingen fra regnskapsårene 2017 og 2018 til foreløpig regnskap for 2020, enn normalt. Dette gjelder både registrert og normalisert regnskap. Det er derfor større grunn enn vanlig til å vurdere inntektsutviklingen over flere år.

I fjorårets beregning var det gitt et anslag over inntektstapet og de viktigste postene som fikk økte kostnader som følge av tørken sett i forhold til om 2018 hadde vært et normalår. Beregningen viste et samlet tap på 3 080 mill. kr.

I år har en foretatt en oppdatering av beregningen basert på endelige regnskapstall for 2018, gjengitt i tabell 2.7. Tapene fordeler seg over både 2018 og 2019, og er derfor vist samlet i tabellen. Siden en ikke normaliserer husdyrproduksjonen og med noen få unntak heller ikke kostnadene, er tapet avhengig av hvilken «normalårsinntekt/-kostnad» en legger inn for disse postene. For storfe, kraftfôr, importert høy og halm, ammoniakk, plantevernmidler og frakt av grovfôr, er budsjettet for 2018 (beregnet i 2018), benyttet som sammenligningsgrunnlag. Beregningen i år viser et samlet tap på 3 140 mill. kr. Anslaget på inntektstapet er nå 1 430 mill. kr. mot 1 650 mill. kr. i fjor, vesentligst på grunn av at tapene i kornproduksjonen ikke ble så lave som beregnet ifjor. Svikten i grovfôravlingene er i år beregnet til 820 mill. kr mot 540 mill. kr. i fjor. Dette skyldes at en i år kun ser på avlingstapet for året 2018, ikke summen av lagerendringene for 2018 og 2019 som ifjor.

Tabell 2.7 Anslag inntektstap og økte kostnader pga. tørken i 2018¹. Mill. kr.

	2018 norm.	2018 reg.	Endring, mill. kr.
Korn, erter og oljefrø ²	3 269,7	2 137,6	-1 130
Grønnsaker ²	2 972,5	2 885,9	-100
Innenl. salg av høy + rundb ²	303,1	271,6	-30
Storfe ⁴	4 414,4	4 476,4	60
Buskapsverdi storfe			-230
Anslag inntektstap			-1 430
Redusert grovfôravling			820³
Kraftfôr ⁵			440
Importert høy og halm ⁴	38,3	321,5	280
Frakt grovfôr ⁴		175,0	180
Frakt korn ²	47,2	25,0	-20
Fyringsolje korntørker ²	55,7	30,6	-30
Vanningskostnader ⁴			70
Fôrkons.midler, ammoniakk ⁴	13,1	75,7	60
Plantevernmidler ⁴	412,0	325,3	-90
Anslag økte kostnader			890
Anslag tap totalt			-3 140

- 1) Samlet virkning for 2018 og 2019
- 2) Målt i forhold til normalisert regnskap for 2018
- 3) Avlingstap på 29 prosent
- 4) Målt i forhold til Totalkalkylens budsjett for 2018
- 5) Regnskap 2018 i forhold til budsjett 2018 og økt kraftfôrforbruk 2019

Effekten av tørken i 2018 målt i forhold til 2018 som et normalår viser at produksjonsinntektene anslås å ha blitt redusert med 1 430 mill. kr. Verdien av grovfôrsvikten utfra fôrregnskapet og kraftfôrprisen som alternativverdi på grovfôret, tilsvarer om lag 820 mill. kr. Kostnadene er anslått å ha økt med 890 mill. kr.

Som kompensasjon for tørkeskadene ved tilleggsforhandlingene høsten, 2018 ble arealtilskuddet for 2018 økt med 24 mill. kr. mens husdyrtillegget ble økt med 285 mill. kr. De samlede utbetalingene i 2018 og 2019 av avlingsskadeerstatningene for skadeåret 2018, ble på 1 982 mill. kr. Inkl. tilleggene ved ekstraforhandlingene i 2018 ble kompensasjonen på 2 291 mill. kr. For budsjettåret 2018,- «normalåret» 2018, var avlingsskadeerstatningene beregnet til 45 mill. kr.

Målt som vederlag til arbeid og egenkapital gikk likevel ikke inntektene fra 2017 til 2018 like mye ned i registrerte regnskaper som vist over. Det skyldes flere forhold. Tapet anslått over fordeler seg over to år, både 2018 og 2019. I tillegg er det andre poster som trekker resultatet opp. Blant annet ble avlingene av frukt, bær og en del grønnsakskulturer relativt gode, blant annet pga. vanning. Samtidig var også prisene gode. Realrenta gikk ned med 460 mill. kroner i 2018, blant annet pga. økt prisvekst.

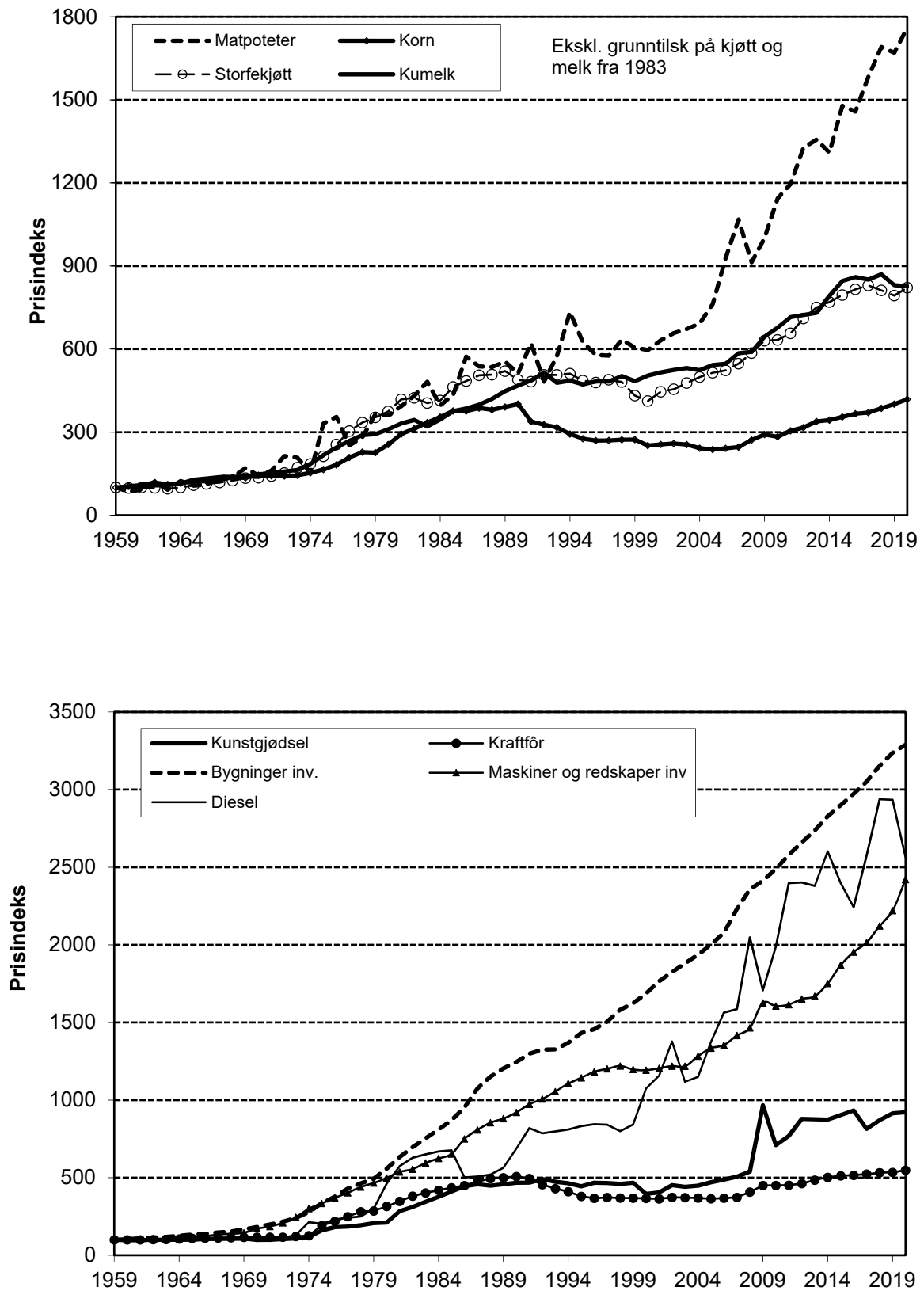
2.4 Produktpriser og kostnader

Totalkalkylen skal vise de faktiske utbetalingsprisene til produsent i hvert enkelt år. Disse prisene vil gjenspeile markedsforholdene. Eksempelvis vil overproduksjon gi lavere utbetalingspriser og økt omsetningsavgift.

Priser og tilskudd for budsjettåret 2020 er anslått med utgangspunkt i de forholdene som var kjent i juni 2020. I tillegg er endringene i jordbruksavtalen i 2020, tatt inn i beregningene. Målprisene endres med virkning fra 1. juli.

Under de enkelte postene er det gjort mer detaljert rede for hvilke forutsetninger prisanslagene for hver enkelt vare er basert på.

For kostnadsposter som er påvirket av den generelle prisutviklingen, er beregningene for budsjettåret bygd på anslaget for konsumprisindeksen (KPI) på 1,2 prosent fra SSBs rapport 2020/2 om konjunkturtendensene.

Figur 2.6 Prisutviklingen for noen produkter og produksjonsmidler

2.5 Produktivitet

Utgangspunktet for årets beregning av produktivitsutviklingen er normalisert regnskap for årene 2009-2019, målt i faste priser. Ved utregning av regnskap i faste priser er det nyttet prisindekser beregnet på grunnlag av normalisert regnskap. Det er så langt råd nyttet spesielle indekser for hver gruppe av inntekts- og kostnadsposter. Også for investeringer og kapitalslit i driftsbygninger og maskiner og redskaper brukes spesielle indekser. For hydrotekniske anlegg, grøfter og biler brukes derimot konsumprisindeksen (KPI) da en har ansett de spesielle indeksene som for usikre. Også for kjøreinntekter- og arbeidsinntekter er KPI benyttet. At en bruker spesielle indekser for bygninger, maskiner og redskaper betyr at det kapitalslitet og de kapitalmengder som benyttes i produktivitsberegningene, avviker fra det som benyttes ellers i Totalkalkylen.

At en bruker normalisert regnskap betyr at inntektene for planteprodukter er litt endret i forhold til fjorårets beregning. Sammenlignet med beregninger gjort i 2019 for årene 2008-2018 vil resultatene også være påvirket av at året 2008 er gått ut og året 2019 er kommet til i datagrunnlaget, endringer fra foreløpig regnskap til «endelig» regnskap for 2018, og korrigeringer av noen inntekts- og kostnadsposter for tidligere år.

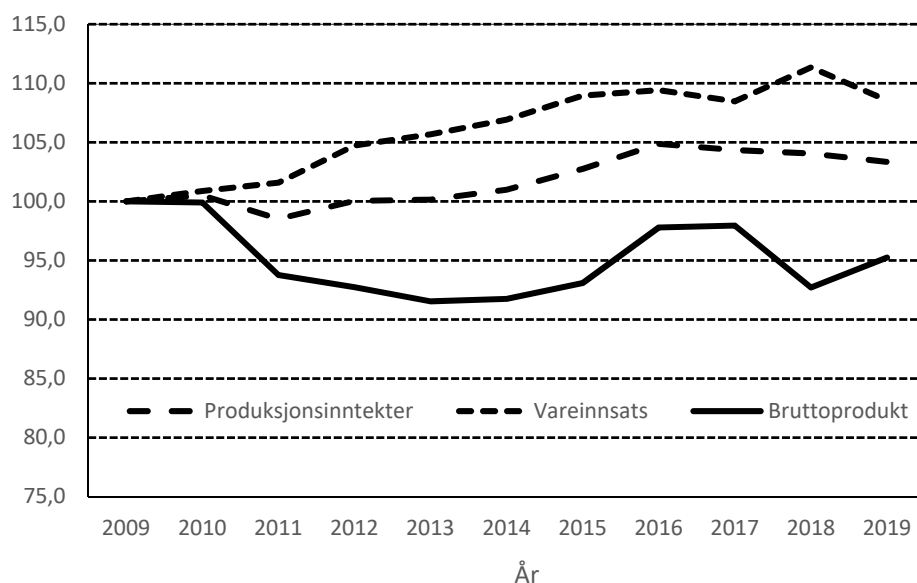
Det er flere mål for produktivitsutvikling. Her presenteres bare resultater basert på bruttoprodukt i jordbruket. Bruttoproduct vil si produksjonsverdi minus vareinnsats. Direkte tilskudd utover grunntilskudd og distriktstilskudd er holdt utenom i beregningene. Tabell 2.8 viser en økning av brutto arbeidsproduktivitet på 18,8 prosent fra 2009 til 2019. Den gjennomsnittlige årlige økningen var 1,7 prosent. Kapitalproduktivitet har hatt en liten nedgang på i gjennomsnitt 0,5 prosent per år. Sammenveid produktivitet for arbeid og kapital økte med 9,6 prosent for perioden 2009-2019 eller 0,9 prosent i gjennomsnitt per år.

Som kapitalinnsats regnes summen av kapitalslit og rentekostnader. For maskiner er det beregnet kapitalslit separat for kjøpt og leaset utstyr, men ellers er kjøpt og leaset utstyr behandlet likt. Rentekravet på all kapital er satt til 0,44 prosent per år i hele perioden. Denne rentefoten er lik gjennomsnittlig realrente for lånt kapital i årene 2016-2018. For arbeid er det regnet en pris på kr 205 per time i hele perioden. Dette er basert på hva NIBIOs driftsgranskinger brukte som uttrykk for kostnader ved å leie arbeidshjelp i 2018. Jordkapitalen er beregnet på grunnlag av areal i drift og en gjennomsnittlig bokført kapital per dekar i år 2018 som var kr 3 665 per dekar.

Tabell 2.8 Produktivitetsutvikling 2009–2019 i jordbruket beregnet på indekser for bruttoprodukt

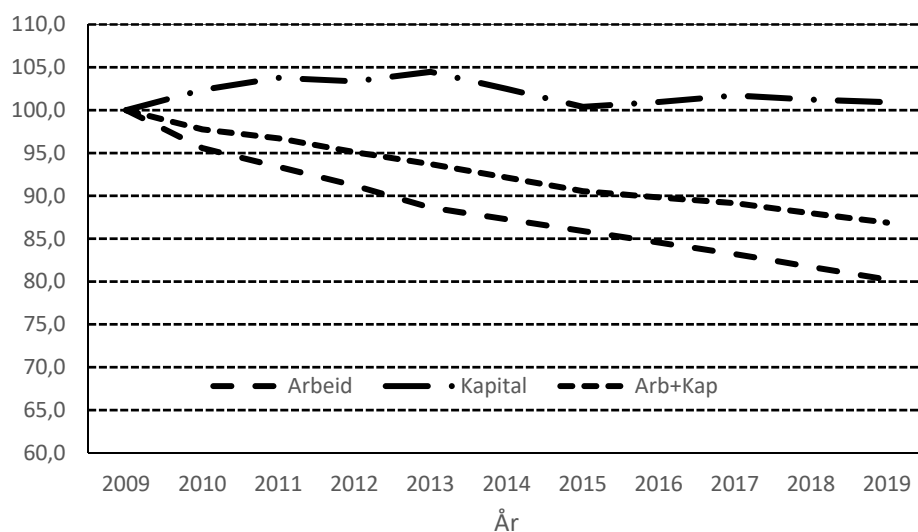
År	Arbeids- produktivitet	Kapital- produktivitet	Sammenveid arbeids- og kapitalproduktivitet
2009	100	100	100
2019	118,8	94,4	109,6
Årlig endring, %	1,7	-0,5	0,9

I de tre følgende figurene presenteres noe av grunnlaget for beregningene. Figur 2.7 viser relativ utvikling i produksjonsinntekter, vareinnsats og bruttoprodukt med utgangspunkt i 2009. Vareinnsatsen økte mer enn produksjonsinntektene fram til 2016 og 2017, der bruttoprodukt hadde en økning. Året 2018 gav en økning i vareinnsats, en liten reduksjon i inntekter og dermed en sterk nedgang i bruttoprodukt. I 2019 var det en reduksjon i vareinnsats, en svak nedgang i produksjonsinntekter og en økning i bruttoprodukt.

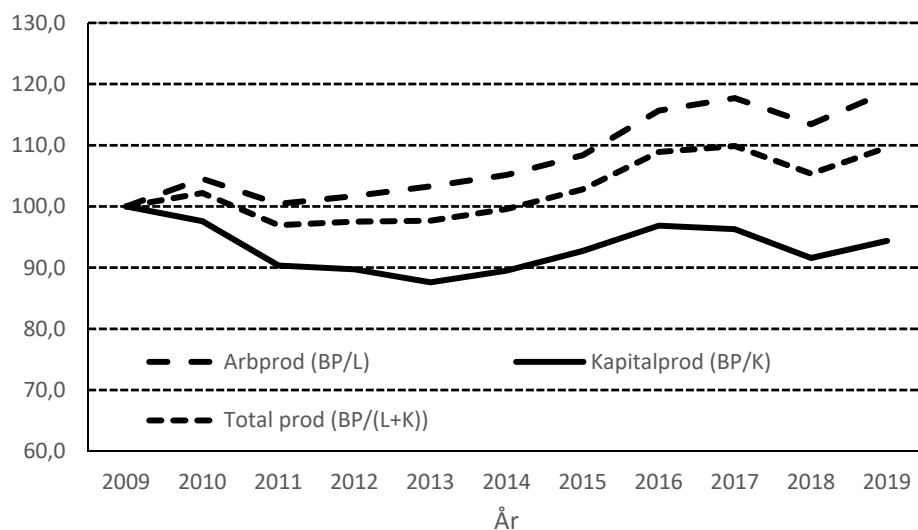
Figur 2.7 Utvikling i bruttoinntekt, vareinnsats og bruttoprodukt 2009-2019, relative tall

Reduksjon i arbeidsinnsatsen er totalt på 20 prosent for hele perioden. Kapitalinnsatsen er relativt stabil og var i 2019 kun en prosent høyere enn i 2009. Til sammen har arbeids- og kapitalinnsats har totalt minket med 13 prosent. Produktivitetsframgangen er først og fremst knyttet til redusert arbeidsforbruk.

Figur 2.8 Utvikling i faktorinnsats 2009-2019, relative tall

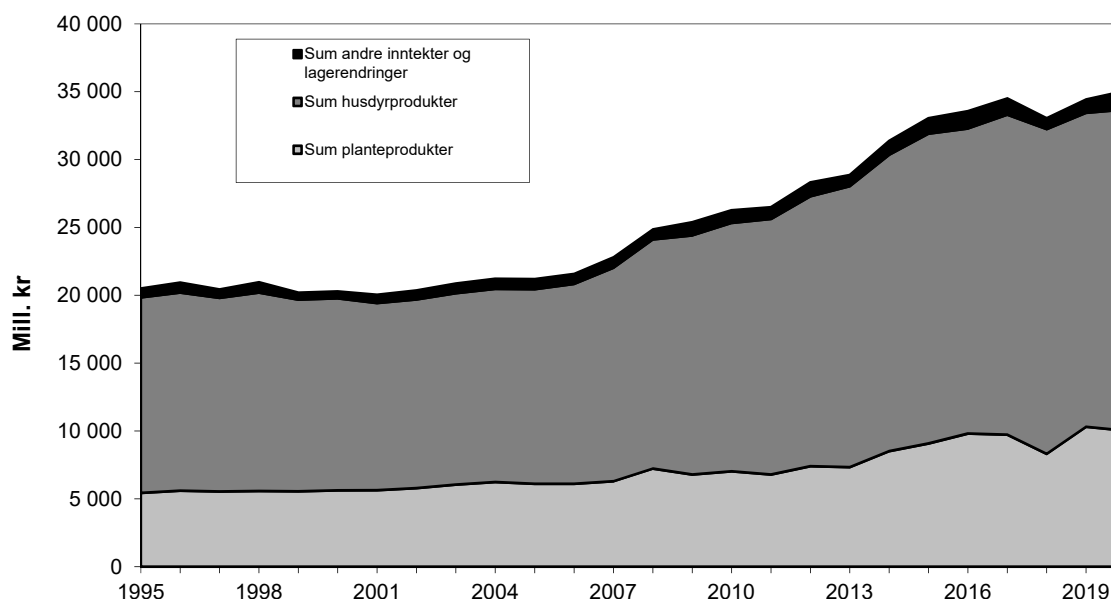
Figur 2.9 viser utviklingen for de tre produktivetsmålene som også er vist i tabell 2.8. Arbeidsproduktivitet har hatt en nokså jevn økning siden 2011, men en klar nedgang i 2018 og en økning siste år. Kapitalproduktiviteten hadde en nedgang fra 2009 til 2013, og deretter en økning til 2016. Også kapitalproduktivitet hadde en nedgang i 2018, men økte igjen i 2019.

Figur 2.9 Utviklingen i produktivitet 2009-2019, uttrykt ved fire produktivets-mål, tre av disse er basert på bruttoprodukt (BP) og ett på bruttoinntekt (I). L =Arbeid, K= Kapital, V=vareinnsats

3 Inntekter

3.1 Innledning

Figur 3.1 Sum bruttoinntekter ekskl. direkte tilskudd, 1995–2020

Inntektene i jordbruket kommer i grove trekk fra salg av produkter og fra tilskudd. I Totalkalkylen inntektsføres også endringer i buskapsverdi, kjøring med jordbrukets maskiner og arbeid knyttet til investeringer. Jf. kapitlene 3.4.1 og 3.4.2.

I kapittel 3 er det gitt en oversikt over inntektene for de enkelte produktgruppene, mens kapittel 4 handler om posten «direkte tilskudd».

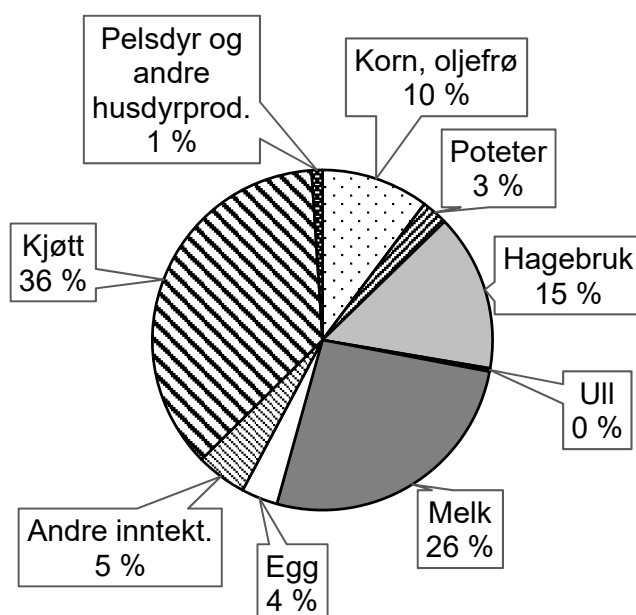
I tabellvedleggene bak i rapporten gis et detaljert bilde av produktmengder, priser og produktverdier. Vedleggene gjelder regnskapsårene 2018 og 2019 og budsjettåret 2020. I budsjettet for 2020 er endringene i priser og tilskudd som følger av jordbruksoppjøret i 2020, innarbeidet.

En oversikt over inntekter fra de forskjellige planteproduktene er gitt i vedlegg I. Direkte tilskudd presenteres i vedlegg II. Vedlegg IV inneholder oversikt over jordbruksarealet, med fordeling på de enkelte vekstene. Dessuten blir størrelsen på den totale planteproduksjonen, og bruken av planteproduktene, vist der. Husdyrstatus og husdyrproduksjon kartlegges i vedlegg V.

Inntektene i jordbruket, utenom direkte tilskudd, er delt inn i fire hovedgrupper:

1. Inntekter fra planteprodukter
2. Inntekter fra husdyrprodukter
3. Andre inntekter
4. Lagerendringer i buskap og formidler

Figur 3.2 viser hvordan produksjonsinntektene i 2019 fordelte seg på ulike produkter. I denne sammenhengen er ikke direkte tilskudd med i produksjonsinntektene. Virkningen av de produksjonsnøytrale tilskuddene, for eksempel arealtilskudd, kommer dermed ikke til uttrykk i figuren.

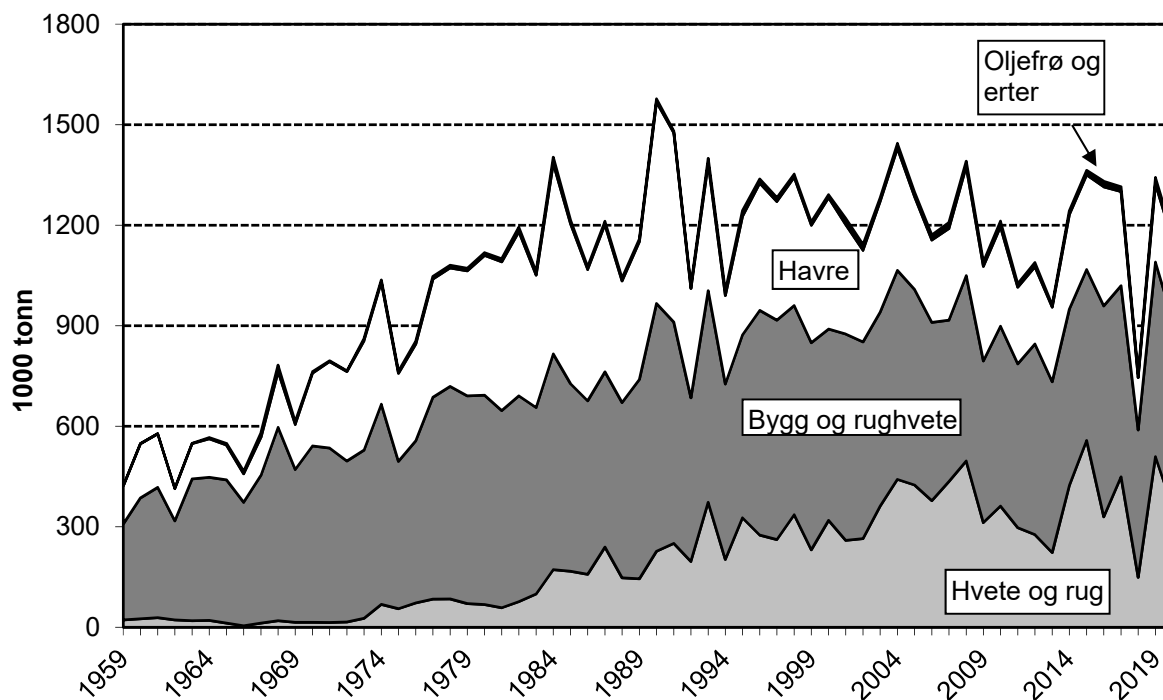
Figur 3.2 Inntektene (ekskl. direkte tilskudd) fordelt på forskjellige produkter 2020

3.2 Planteproduksjon

3.2.1 Korn, erter og oljefrø

Produksjonsutvikling

I 2019 var kornavlingene, ifølge de foreløpige oppgavene, 13,7 prosent over normalårsnivå. Kornproduksjonen dette året ble på 1 325 mill. kg. Med normalårsavlinger er kornproduksjonen i 2020 beregnet til 1 154 mill. kg.

Figur 3.3 Utviklingen i korn- og oljefrøproduksjonen. 1 000 tonn

Produksjonen av korn og oljevekster går også fram av tabell 3.1.

Tabell 3.1 Produksjon av korn og oljevekster, mill. kg 15 prosent vann (8 % for oljefrø)

	Korn	Oljevekster	Erter
1959	422
1969	605	9,4	..
1979	1 064	7,9	..
1989	1 151	8,7	..
1999	1 219	10,0	..
2010	1 202	10,2	6,5
2011	1 017	8,6	2,3
2012	1 077	11,3	1,9
2013	955	6,0	1,0
2014	1 231	9,6	2,3
2015	1 350	10,4	3,6
2016	1 315	11,5	5,2
2017	1 301	10,2	3,8
2018	745	7,2	2,9
2019*	1 324	15	4,0
2020**	1 154	14	4,0

Priser og verditall

Oppgaver fra Landbruksdirektoratet og Norske Felleskjøp ligger til grunn for verdiberegningen for korn og oljevekster. I tillegg hentes det inn oppgaver fra såvarefirmaer og enkelte andre aktører.

Priser som er fastsatt ved jordbruksoppkjørene, går fram av tabell 3.2.

Ved jordbruksoppkjøret i 2020 ble målprisene fra 1.7.2020 økt med henh. 17 og 14 øre per kg for hvete og rug av matkvalitet. For bygg og havre ble målprisene økt med henh. 10 og 13 øre per kg mens fôrkorn av hvete og rug økte med 10 øre og erter og oljefrø med 17 øre per kg.

Tabell 3.2 Grunn- og målpriser på korn. Øre per kg^{1,2}

	1969	1979	1990	2000	2010	2017	2018	2019	2020
Hvete, matkval.	112	176	321	217	248	326	336	350	367
Rug, matkval.	105	163	302	201	232	282	293 ³	308	322
Bygg	93	151	277	178	214	276	284	296	306
Havre	86	143	249	159	195	250	258	270	283

- 1) Grunnpris tom. 2000, målpris fra 2001. Teknisk oppjustering 14 øre/kg ved overgang til målpris
- 2) 17 prosent vanninnhold tom. 1988, 15 prosent deretter
- 3) Inkl. teknisk oppjustering på 2 øre pga. endret hektolitervekt

Ved prisberegningen for 2019 er det tatt utgangspunkt i registrerte produsentpriser fra Landbruksdirektoratet og noteringspriser fra Norske Felleskjøp (markedsregulator). Avregningspris til produsent er fratrukket omsetningsavgift og kostnader til analyse og avregning.

I 2018 og 2019 ble det trukket omsetningsavgift på henholdsvis 1 øre/kg og 4 øre/kg. Det regnes med et trekk på 3,0 øre/kg i 2020, det vil si gjennomsnittet av trekket de siste tre årene.

Kostnaden til analyse og avregning var 1,79 øre/kg i snitt for 2019. Det regnes med samme trekk i 2020.

Det var et gjennomsnittlig trekk for tørking og kvalitet på 3,69 øre/kg i 2018. For 2019 er det regnet med et trekk på 5,46 øre/kg. For budsjettåret regner BFJ med 7,02 øre/kg i trekk for alt solgt korn. Dette tilsvarer gjennomsnittlig kvalitetskorreksjon i perioden 2009–2018.

Tillegg for økologisk vare og leveringsavtaler samt korreksjon for KSL-tillegg/trekk inngår også i produsentprisene. Tillegg for kontraktproduksjon av mathavre er tatt inn under posten «lokale tillegg».

Tabell 3.3 Mengder, priser og verditall for korn, erter og oljevekster

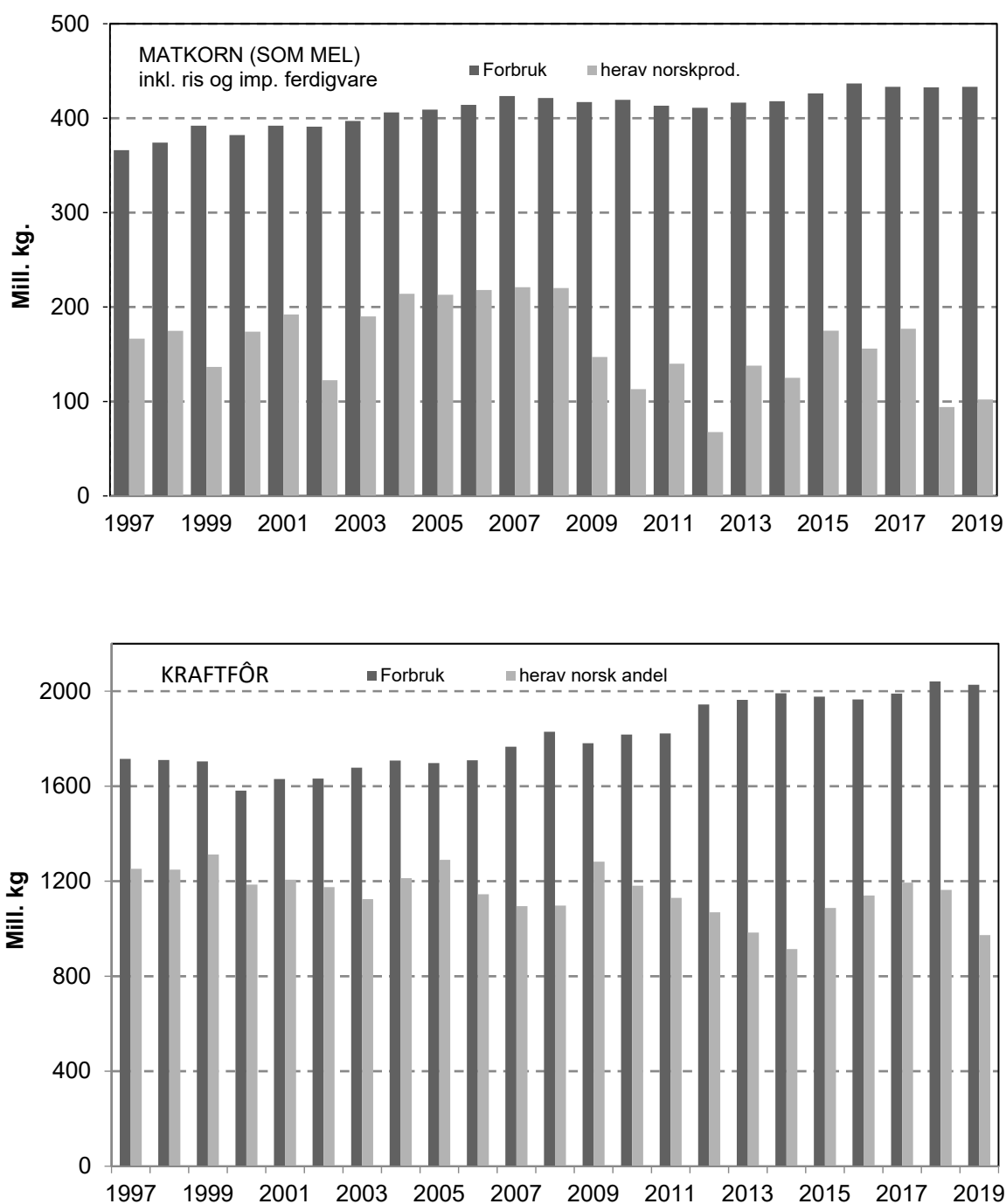
	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Produksjon i alt, mill. kg</u>	605	1 064	1 151	1 219	1 232	788	1 372	1 202
<i>herav salg:</i>	424	848	1 026	1 200	1 202	755	1 343	1 171
- <i>hvete</i>	9	63	136	226	328	137	459	332
- <i>rug + rughvete</i>	2	3	1	9	34	12	50	25
- <i>bygg</i>	316	468	503	614	536	440	581	561
- <i>havre</i>	96	314	386	350	297	156	234	236
<u>Priser, øre/kg</u>								
Hvete	114	183	330	236	231	322	324	341
Rug + Rughvete	107	169	295	209	210	267	271	297
Bygg	97	162	284	196	207	283	294	304
Havre	88	150	254	178	187	255	265	278
<u>Verdi, mill. kr</u>								
Hvete	10	116	449	532	758	439	1 486	1 132
Rug + Rughvete	3	5	2	20	72	33	135	75
Bygg	306	757	1 423	1 204	1 108	1 243	1 710	1 706
Havre	85	470	979	623	554	398	620	657
Erter					18	11	15	16
<u>Korn og erter i alt</u>	404	1 348	2 859	2 379	2 511	2 124	3 967	3 586
<u>Oljevekster, mill. kr</u>	11	22	45	46	48	37	79	76
Tørking/kvalitet, mill. kr	1	-26	-26	-22	-74	-26	-68	-77
Tilskudd mm., mill. kr ²	56	49	142	3	1	2	2	2
<u>Sum korn, erter og oljev., mill. kr</u>	472	1 393	3 053	2 404	2 485	2 138	3 980	3 587

1) Inkl. termintillegg

Omfatter korntrygd, særtillegg bygg, geogr. prod.tillegg og lokale tillegg

Anvendelse av norskprodusert korn

Mesteparten av norskprodusert korn går til kraftfôr i husdyrproduksjonen. Andelen som går til kraftfôr og særlig til mat, varierer mye pga. utslagene værforholdene gir på mengde og kvalitet, jf. figur 3.4. Totalforbruket av matkorn inkluderer importerte kornprodukter, som for eksempel ris, kjeks og knekkebrød mens kraftfôret er på råvarebasis, dvs. karbohydrat, protein og fettråvarer.

Figur 3.4 Forbruk av matkorn og kraftfôr og norskprodusert andel. Mill. kg

3.2.2 Poteter

Produksjonsutvikling

Tabell 3.4 viser omfanget og anvendelsen av den norske potetproduksjonen. Nettoproduksjonen beregnes ved å trekke fra bruttoproduksjonen et anslått svinn på 10 prosent. Poteter til fôr framkommer som en rest når all registrert anvendelse til salg, pluss det beregnede hjemmeforbruket av matpoteter og settepoteter, og det anslåtte svinn, er trukket fra.

Tabell 3.4 Omfang og anvendelse av norsk potetproduksjon. Mill. kg.

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Bruttoprod. ¹	705	503	494	386	338	332	338	335
Svinn	70	43	49	39	34	33	34	34
Nettoprod.	635	460	445	347	304	299	304	302
<u>Anvendelse:</u>								
<i>Salg:</i>								
Matpoteter ²	198	163	180	111	75	60	64	64
Eksport	0	–	–	–	–	–	–	–
Statskontr. settepoteter					7	10	10	10
Potetmel og sprit ³	61	65	60	37	46	51	49	58
Potetmos/– flak, pommes frites, chips etc.	20	30	76	104	130	129	119	124
Salg i alt	279	258	316	252	258	250	242	256
<i>Hjemmeforbruk:</i>								
Matpoteter ¹	95	73	35	4	3	3	3	3
Fôrpoteter	178	70	43	53	18	25	40	23
Settepoteter ⁴	84	60	50	38	26	19	19	19

1) Inkl. potetareal i villahager

2) Ny beregningsmetode fra 1984

3) Til sprit regnes fra 1999 bare poteter brukt direkte til sprit

4) Fra 2000: Settepoteter av egen avl

Priser og verdi

Prisene på matpotet i regnskapsårene blir beregnet på grunnlag av ukentlige prisnoteringer som Landbruksdirektoratet utfører. For industripotet er prisene i regnskapsårene innhentet direkte fra foredlingsbedriftene.

Oppgaver over omsatte kvanta av matpotet i regnskapsårene er innhentet fra Landbruksdirektoratet. Foredlingsbedriftene oppgir hvor store kvanta potet som har gått til industriformål i regnskapsårene og gir dessuten kvantumsanslag for forbruket av industripotet i budsjettåret.

Totalkalkylen baserer seg på foredlingsbedriftenes oppgaver over forventede priser på industripotet i budsjettåret. Potetprisene og verdien av den yrkesmessige potetproduksjonen er vist i tabell 3.5. Se også vedleggstabell 3.2. Prisen i budsjettåret 2020 tar

hensyn til målprisøkningen på 13 øre/kg ved jordbruksoppjøret i 2020. Fra 1.7.2020 er målprisen 532 øre per kg.

Tabell 3.5 Verdi og priser ved produksjon av poteter til salg og hjemmeforbruk

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Salg og hj.forbr ¹ , mill. kr	198	304	513	423	598	791	802	877
<i>Priser, øre/kg</i>								
<i>Matpoteter</i>	59	125	191	208	393	581	574	605
<i>Poteter til potetmel</i>	30	54	72	79	51	101	85	91
<i>Poteter til sprit</i>	29	54	45	63	6	0	0	0
<i>Poteter til mos/flak chips, pommes frites etc.</i>	31	79	132	148	207	262	283	306
<i>Statskontr. settepoteter</i>					471	611	628	640
Tilskudd, mill. kr ²	6	6	9,9	1,9	3,1	3,5	3,8	5,5
Sum poteter, mill. kr	204	310	522	424	601	795	806	882

1) Inkl. statskontrollerte settepoteter f.o.m. 2000

2) Omfatter potetrygd, tilsk. statskontr. settepoteter og distr.tilsk. Nord-Norge

Forbruk av poteter og potetprodukter

Forbruksmønsteret for poteter har endret seg mye over de siste 50 årene. Regulering av matpotetmarkedet ved å la poteter gå til fôr, har fått mindre betydning etter hvert. Matpotetforbruket per person har fram til nylig gått stadig nedover, mens forbruket per person av bearbeidede poteter (pomes frites, mos og chips etc.) har økt. De aller siste årene har imidlertid forbruket av både matpoteter og bearbeidede poteter stabilisert seg noe.

Tabell 3.6 gir en oversikt over forbruksutviklingen for poteter.

Tabell 3.6 Forbruk (engrosnivå) av poteter til mat

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Norskprod. matpotet, mill. kg ¹	308	236	215	115	78	63	67	67
Imp. matpoteter, mill. kg	14	19	5	31	43	54	60	64
Forbruk matpotet, mill. kg	322	255	220	147	120	103	104	105
« , kg/innb.	84	63	52	33	25	19	19	19
Forbr. bearb. poteter, kg/innb. ^{2,3}	5,1	12,0	19,9	30,4	31	29	29	29
Forbr. poteter i alt kg/innb. ^{2,3}	89	74	71	63	56	48	48	48

1) Inklusive produksjon fra villahager

2) Eksklusive poteter til potetmel og sprit

3) Beregnet som friske poteter

3.2.3 Hagebruksprodukter

Tabell 3.7 Verdi av hagebruksproduktene. Mill. kr¹

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Grønnsaker og urter ²	171	357	687	956	1 571	2 930	2 871	2 955
<i>herav i veksthus³</i>	45	111	227	360	517	877	918	934
Frukt	81	46	117	86	165	227	286	245
Bær	87	127	161	173	447	544	574	509
Blomster etc.	169	521	1 319	1 336	1 410	1 246	1 330	1 350
Tilskudd ⁴		12	45	43	60	109	144	172
Sum hagebruksprod.	508	1 064	2 330	2 595	3 652	5 057	5 204	5 232

- 1) Ekskl. produksjon i villahager fom. 1979
- 2) Inkl. uspesifiserte vekster og kjøkkenhager på gårdsbruk
- 3) Tomat, agurk, salat og urter i veksthus
- 4) Distrikts- og kval.tilsk. Emballasjetilsk. 1979

Hagebruksproduktene omfatter grønnsaker og urter, frukt, hagebær og blomster. I vedleggstabell 1.3 er det gitt en detaljert oversikt over kvanta, priser og produksjonsverdi for de forskjellige hagebruksproduktene. Hjemmeforbruket i jordbruket verdiberegnes på lik linje med salgsproduksjonen.

Produksjonsutvikling

Areal- og avlingsutviklingen for grønnsaker, frukt og bær går fram av kap. 2.2.2, men er også nærmere omtalt nedenfor.

Grønnsaker

Areal: Arealet av grønnsaker til salgsproduksjon på friland har økt over tid.

Tabell 3.8 Grønnsakareal, dekar

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Blomkål	5 162	6 059	5 781	5 248	4 201	5 644	5 848	5 848
Hvitkål	13 630	11 934	7 829	5 527	4 043	3 861	4 382	4 382
Gulrot	16 540	11 897	11 678	11 825	13 901	16 307	15 549	15 549
Purre	1 180	1 176	1 454	1 239	1 344	1 403	1 460	1 460
Løk	2 378	3 940	5 322	6 147	6 237	8 501	8 343	8 343
Kålrot til mat	5 354	4 649	4 544	4 548	4 548
Kinakål	3 771	3 493	1 864	1 077	1 101	1 101
Hageerter ¹	5 194	6 037	6 748	7 309
Broccoli	2 308	4 348	5 055	4 631	4 631
Isbergsalat	2 783	4 507	4 222	4 338	4 338
Tomater (veksthus)	626	508	390	309	340	379	351	351
Agurker (veksthus)	211	249	230	240	225	229	248	248
Andre vekster, friland	1 352	5 874	6 038	8 194	15 720	34 803	33 597	33 597
Sum areal ³⁾	46 273	47 674	49 241	59 427	61 379	86 025	84 396	84 396
<i>herav kontrakt dyrket</i> ²	7 392	11 864	12 843	11 250

1) Ikke oppgaver etter 2006

2) Ufullstendige oppgaver etter 1993

3) Inkludert areal i veksthus

Kilde: SSB. LDI 1996–2004

Avlinger: Nedenfor er det gitt en oversikt over avlingene per daa for de viktigste grønnsakene.

Tabell 3.9 Avlinger for de viktigste grønnsakene. Kg per daa

	1969	1979	1989	1999	2010	2017	2018	2019*
Blomkål	1 285	1 297	1 519	1 609	1 862	1 472	1 364	1 415
Høst/vinterhvitkål	3 518	2 909	4 419	4 688	4 393	4 161	3 789	2 714
Gulrot	3 096	2 981	3 819	3 877	3 308	3 615	2 627	2 765
Purre	1 844	2 146	2 562	1 833	1 827	4 234	3 444	3 276
Løk	2 198	2 596	3 971	3 109	2 827	2 650	1 704	2 833
Kålrot til mat	3 299	2 735	2 699	2 307	1 747
Kinakål	2 697	2 439	2 488	2 560	2 206	1 644
Hageerter ¹	571	525	577	605
Broccoli	844	917	760	882	1 025
Isbergsalat	1 831	1 535	1 497	1 688	1 601
Tomater, veksthus	13 600	16 200	22 300	32 000	38 009	32 239	33 766	34 631
Agurker, "	23 800	31 800	38 700	37 200	64 236	55 531	68 668	68 449

Ikke oppgaver etter 2006

Kilde: SSB. LDI 1996–2004

Nettoproduksjonen og verdiberegningen bygger på Landbruksdirektoratets data for grossistomsetningen, samt på oppgaver fra Kontraktdyrkernes landslag. Det beregnes et tillegg for uregistrert grossistomsetning, direktesalg og hjemmeforbruk.

Tabell 3.10 viser utviklingen i salgsproduksjonen av de viktigste grønnsakvekstene i de siste årene, med anslag for 2019.

Tabell 3.10 Salgsproduksjon av de viktigste grønnsakene. Tonn

	1969 ¹	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Blomkål	4 975	5 894	8 133	6 151	7 824	7 696	8 275	8 005
Hvitkål (høst/vinterkål)	33 494	27 481	28 185	19 033	13 285	11 448	9 102	11 511
Gulrot	40 966	28 372	35 679	36 048	45 991	42 841	42 992	45 790
Purre	2 056	1 893	3 467	2 504	2 456	4 832	4 782	5 110
Løk	4 181	8 899	19 604	13 262	17 630	14 483	23 633	20 001
Kålrot til mat	13 141 ²	12 492	12 713	10 484	7 943	10 005
Kinakål			13 195	8 117	4 637	2 376	1 810	2 327
Erter	2 373	2 536	4 090	3 510	3 360	1 941	4 141	3 210
Broccoli	1 145	3 986	4 461	4 727	4 223
Isbergsalat	2 883	6 919	7 127	6 946	7 179
Tomater	7 066	7 623	8 596	9 275	12 923	12 801	12 144	11 840
Agurker ³	5 775	7 850	10 102	13 512	16 455	15 725	16 953	16 020

1) Inkluderer villahageproduksjon

2) Inkluderer neper i 1989

3) Agurk i veksthus og agurk på friland

Kilde: SSB (Landbr.dir./Kontraktdyrkernes landslag)

Frukt

Omsetningsoppgavene viser at det ble levert 8 144 tonn epler klasse I til konsum i 2019. For pærer 325 tonn klasse I levert til konsum.

Areal: Yrkesproduksjonen er representert ved bedrifter med produksjon på minst ett dekar. Tabell 3.11 viser antall daa frukt i yrkesproduksjonen. Tendensen har vært en gradvis reduksjon i arealet.

Tabell 3.11 Antall daa frukt i yrkesproduksjonen

	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Epler	22 577	18 941	14 286	14 551	14 893	14 893
Pærer	4 067	2 152	893	620	617	617
Plommer	3 460	3 108	4 151	4 354	4 318	4 318
Moreller	1 734	2 549	1 956	1 393	1 406	1 406
Kirsebær	830	451	476	444	448	448
Frukt i alt	32 668	27 201	21 762	21 362	21 682	21 682

Kilde: SSB/Landbr.dir.

Avlinger: Tabell 3.12 viser registrerte avlinger i kg per daa regnskapsårene. Normalårsavlinger er satt inn for 2020.

Tabell 3.12 Avlinger i kg per dekar

	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Epler	1 311	522	804	1 027	1 074	945
Pærer	578	432	547	891	638	449
Plommer	639	277	393	452	651	372
Moreller	433	194	325	637	614	518
Kirsebær	..	590	539	293	299	201

Kilde: SSB/Landbr.dir.

I tabell 3.13 er beregnet netto fruktproduksjon for salg og hjemmeforbruk sammenholdt med registrert engrossalg av frukt. Avviket mellom nettoproduksjonen og registrert engrossalg skyldes at sistnevnte kun omfatter frukt kl. I til friskkonsum. Her kommer frukt til saftpresseri og hjemmeforbruk ikke med.

Tabell 3.13 Nettoproduksjon og registrert engrossalg av frukt. Tonn

	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Epler	12 644	19 134	8 732	10 154	15 003	15 676	14 645
<i>herav reg. salg²</i>		6 928	6 665	7 800	7 375	8 144	7 536
Pærer	1 651	912	868	362	514	384	329
<i>herav reg. salg²</i>		381	647	246	454	325	271
Plommer	1 638	1 535	554	1 097	1 581	2 267	1 717
<i>herav reg. salg²</i>		381		1 070	1 558	2 245	1 695
Kirsebær ³		318	186	121	143	146	103
Moreller ³	527	346	295	335	464	448	460
Frukt i alt, nettoprod.	16 460	22 245	10 635	12 068	17 705	18 920	17 255
<i>Herav:</i>							
<i>– salgsproduksjon</i>		21 266	9 741	11 671	17 367	18 588	16 930
<i>– herav reg. salg²</i>		7 743	7 312	9 116	9 964	11 278	10 037

- 1) Inklusive fruktproduksjon i villahager
- 2) Registrert engrossalg kl. I til konsum
- 3) Engrossalg er ikke registrert

Hagebær

Posten omfatter solbær, jordbær, bringebær, «andre bær» (rips, stikkelsbær og hageblåbær) samt bær i veksthus.

Areal: Tall fra Landbrukstelingen i 2010 viste at bærarealet i yrkesproduksjonen lå på 20 333 dekar.

Tabell 3.14 Areal av bær i yrkesproduksjon, dekar

	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Solbær	2 451	2 737	2 397	2 408	2 809	2 748	2 748
Jordbær	15 172	13 774	16 076	13 907	14 170	13 269	13 269
Bringebær	798	1 924	2 111	2 892	3 965	3 879	3 879
Andre bær				1 126	719	640	640
Sum	18 421	18 435	20 584	20 333	21 663	20 536	20 536

Kilde: SSB/Landbr.dir.

Avlinger: Tabell 3.15 viser registrerte avlinger i kg per daa regnskapsårene. Normalårsavlinger er satt inn for 2019.

Tabell 3.15 Avlinger i kg per dekar

	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Solbær	789	659	363	188	241	240	239
Jordbær	900	788	587	599	562	672	241
Bringebær	632	718	588	741	656	614	678
Andre bær				277	121	217	154

Kilde: SSB/Landbr.dir.

Tillegget for hjemmeforbruk av bær er, som for frukt, beregnet med utgangspunkt i forbruk per person.

Tabell 3.16 viser netto bærproduksjon, som omfatter både salgsproduksjon og hjemmeforbruk.

Tabell 3.16 Nettoproduksjon av hagebær. Tonn

	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Jordbær	11 033	8 770	7 739	8 364	7 964	8 918	7 232
Bringebær	439	1 134	1 012	2 154	2 601	2 383	2 630
Solbær	1 601	1 487	646	379	677	659	657
Andre bær				249	87	139	98
Hagebær i alt.	14 705	12 775	10 008	11 146	11 328	12 098	10 317
<i>herav salgsprod.</i>	<i>14 506</i>	<i>12 617</i>	<i>9 916</i>	<i>11 085</i>	<i>11 277</i>	<i>12 047</i>	<i>10 267</i>

1) Inklusive villahager

Blomster

Totalkalkylens mengdetall for blomsterproduksjonen går fram av tabell 3.17.

Tabell 3.17 Produksjon av blomster og andre pryddplanter. 1 000 stk.

	1979	1989	1999	2010	2017	2018*	2019**
Snittblomster	81 214	92 924	114 893	90 363	66 172	66 406	65 077
Blomstrende potteplanter	16 536	30 383	38 176	34 176	26 806	28 444	28 444
Dekorasjonsplanter	3 541	10 084	4 477	3 152	1 735	1 975	2 034
Utplantingsplanter	20 250	28 112	32 369	55 611	41 217	43 880	43880

Kilde: SSB/ Norsk Gartnerforbund

Priser og verditall for grønnsaker, frukt, bær og blomster

Verdien av grønnsakproduksjonen var 1,9 prosent lavere i 2019 enn i 2018, ifølge beregningene i totalkalkylen. Dette til tross for en økning i produksjonen på 4,6 prosent. Under forutsetning av normalårsavlinger i 2020 og at prisene utvikler seg i samsvar med målprisene fra jordbruksoppjøret 2020, er det regnet med at verdien av grønnsakproduksjonen går opp med 3 prosent.

Landbruksdirektoratets prisregistreringer ligger til grunn for mesteparten av prisberegningen for grønnsaker. For kontrakt dyrkede grønnsaker brukes oppgaver fra Kontrakt dyrkernes landslag.

Priser på epler og pærer til konsum beregnes ved hjelp av oppgaver fra Landbruksdirektoratet. Priser på pressfrukt er oppgitt av Gartnerhallen. Verdien av fruktproduksjonen viser en oppgang på 25,6 prosent fra 2018 til 2019. Det var en oppgang i volumet på 6,8 prosent. Med normalårsavlinger i 2020, og med de målprisene som jordbruksoppjøret 2020 legger opp til, vil verdien av fruktproduksjonen gå ned med 14 prosent.

Verdien av bærproduksjonen er beregnet til å gå opp med om lag 6,8 prosent fra 2018 til 2019. Volumet i 2019 gikk opp med 6,1 prosent, mens for eksempel prisen på jordbær gikk ned med ca. 2,0 prosent. For budsjettåret 2019 er verdien beregnet å bli 11 prosent lavere enn året før.

Priser som gjelder blomstersektoren, innhentes fra utvalgte engrosforhandlere.

Distrikts- og kvalitetstilskudd for frukt, bær og grønnsaker inntektsføres under hagebruksposten. Beløpene framgår av tabell 3.18.

Tabell 3.18 Mengder, priser og verditall for hagebruksvekstene¹

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Mengder, mill. kg²:								
- grønnsaker	167	169	187	175	171	188	197	197
- frukt	86,6	30,0	34,5	12,4	12,1	17,7	18,9	17,3
- bær	32,5	25,5	18,0	12,4	11,2	11,5	12,2	10,7
- blomster	132	154	203	242	219	163	167	165
Priser, kr/kg²:								
- blomkål	2,35	3,71	4,36	6,68	8,44	13,37	12,71	13,21
- hvitkål	0,77	1,56	1,69	2,22	3,60	6,16	5,81	6,05
- gulrot	0,91	1,59	2,84	3,58	5,42	8,73	8,07	8,38
- tomat	3,90	6,70	9,89	14,65	14,81	20,99	23,42	24,16
- epler	1,07	2,52	4,38	6,90	10,97	9,93	10,41	10,43
- plommer	1,95	3,23	8,91	16,81	26,17	20,71	33,81	28,14
- jordbær	4,25	9,01	13,26	17,79	39,52	47,89	46,91	47,45
- solbær	3,43	8,98	11,45	7,02	10,64	10,89	9,87	9,87
- snittblomster		2,62	4,64	3,73	3,10	2,87	2,55	2,60
- blomstr. pottepl.		9,75	13,24	11,53	16,52	18,56	19,64	20,03
Verdi, mill. kr³:								
- grønnsaker	171	357	687	956	1 570	2 930	2 871	2 955
<i>herav veksthus</i>	45	111	227	360	517	877	918	934
- frukt	81	46	117	86	166	227	286	245
- bær	87	127	161	173	447	544	574	509
- blomster	169	521	1 320	1 336	1 410	1 246	1 330	1 350
- tilskudd ⁴		12,4	45,2	42,7	59,5	109,3	143,7	172,0
Sum hagebruksprodukter	508	1 064	2 330	2 594	3 652	5 057	5 204	5 232

1) Ekskl. villahager f.o.m. 1979

2) Mengde blomster: Mill. stk. Priser blomster: Kr/stk.

3) Inklusive uspesifiserte vekster og kjøkkenhager

4) Emballasjetilskudd (1979) og distrikts- og kvalitetstilskudd

Forbruk av grønnsaker, frukt og bær

Grønnsaker

Tabell 3.19 viser, på engrosnivå, det totale norske forbruket av grønnsaker. Summen av norskprodusert og importert mengde er fratrukket det kvantumet som har gått til eksport. «Sum norsk produksjon» i tabellen omfatter bare grønnsaker som er dyrket hagebruksmessig sammenheng. I beregningen av forbruket årene før 1999 er produksjonen i villahager inkludert. Forbruket per person er stigende, men varierer beregningsmessig mellom år, særlig på grunn av variasjoner i norsk produksjon.

Tabell 3.19 Engrosforbruk av grønnsaker. Mill. kg¹

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Norsk produksjon</u>								
Hovedkulturene ²	97	97	112	97	117	114	123	123
Andre grønnsaker inkl. salatvekster og kålrot	21	34	41	45	47	63	62	63
Uspes. vekster og kjøkkenhager	16	15	16	5	7	10	11	11
Sopp	0	1	1	1	1	1	1	1
Sum norsk produksjon	134	147	170	148	172	188	197	197
<u>Import³</u>								
– friske		31	34	67	109	132	143	133
– konserver	19	11	27	48	69	89	87	88
Eksport i alt ³	0	0	6	2	0	0	0	0
Forbruk i alt ⁴	153	189	225	270	350	409	427	417
« , kg/innbygger ⁴	39,7	46,4	53,2	60,4	71,3	77,0	79,7	77,4

1) Ikke direkte sammenlignbar serie før/etter 1996 pga. ny hagebruksstatistikk

2) Blomkål, hvitkål, gulrot, purre, løk, salatagurk og tomat

3) Nettoimport fra 2007

4) Ekskl. villahageproduksjon fra og med 1979

Frukt og bær

Norsk produksjon utgjør en liten del av totalforbruket av frukt og bær, import står for over 90 prosent. Tabell 3.20 presenterer engrosforbruket av frukt og bær. Etter 1998 er ikke forbruket av frukt og bær fra villahager og skogsbær, tatt med.

Tabell 3.20 Engrosforbruk av frukt og bær. Mill. kg¹.

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Norsk produksjon</u>								
Frukt	64	23	29	11	12	18	19	17
<i>herav registrert salg²</i>	8	7	10	10	10	10
Bær	26	20	17	10	9	11	12	11
Skogsbær ³	10	11	11
Forbruk norsk prod.	100	54	57	21	21	29	31	28
Import frisk frukt ⁴	143	182	189	224	307	317	313	318
<i>herav epler og pærer</i>	27	60	53	62	73	61	60	62
Import konservert og tørket frukt ⁴	26	34	40	51	76	73	70	73
Import bær ⁴	0	3	10	14	26	39	38	39
Eksport frukt og bær ⁴	2	2	3	3				
Forbruk i alt ⁵	267	271	293	307	429	458	452	458
Forbruk, kg/innb. ⁵	69,2	75,6	77,8	68,7	88,0	86,2	84,4	84,9

1) Ikke direkte sammenlignbar serie før/etter 1996 pga. ny hagebruksstatistikk

2) Registrert engrossalg kl. 1 til konsum

3) Ikke beregnet etter 1998

4) Nettoimport fra 2007

5) Eksl. produksjon i villahager tom. 1998

Andre planteprodukter

Posten omfatter salg av stråfôr og «andre frø til modning». «Andre frø til modning» er norskproduserte frø fra engvekster, rotvekster og grønnsaker. Stråfôr omfatter høy, rundballefôr og halm til sektorer utenom jordbruket, foruten gras til framstilling av grasmel og fôrpellets.

Tabell 3.21 Mengder, priser og verditall for andre planteprodukter

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Salg av stråfôr, mill. kg:</u>								
Høy	4,4	11,1	18,1	33,7	65,8	42,4	83,5	82,4
Rundballefôr				10,4	32,9	21,2	41,7	41,2
Grasmel, fôrpellets, briketter	9,1	14,2	10,7	1,5	–	–	–	–
Halm	6,1	6,0	6,0	2,7	–	–	–	–
Eksport av stråfôr	0,3	–	–	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
<u>Priser, øre/kg</u>								
Høy	40	107	175	200	264	577	297	300
Rundballefôr				39	42	128	50	50
Grasmel, fôrpellets, briketter	22	46	66	41				
Halm	16	30	57	51	–	–	–	–
Verdi stråfôr, mill. kr.	5	20	42	73	187	272	269	268
<u>Andre frø til modning:</u>								
Engfrø								
– tonn			3 094	2 198	2 038	1 531	1 475	1 496
– kr/kg			31,24	21,25	24,77	32,36	34,45	34,66
Rotvekst- og grønnsakfrø								
– tonn			4	1	1	1	1	1
– kr/kg			50	327	456	129	101	122
Verdi, mill. kr			97	47	51	50	51	52
Sum andre planteprod., mill. kr	8	20	187	128	295	322	320	320

Innenlandsk salg av høy og rundballefôr (og tidligere også halm til fôr) blir beregnet på grunnlag av antall hester utenom jordbruket. I de siste årene har eksporten av høy og halm vært ubetydelig.

Priser på høy og rundballefôr hentes nå inn fra noen av de største aktørene i markedet på Østlandet. Prisene er omregnet til å gjelde avlingsår.

Salget av høy og rundballefôr øker som følge av en økende hestebestand utenom jordbruket. Salget av grasmel og pellets er satt lik produksjonstallene. Se tabell 3.21 og vedleggstabell 1.3.

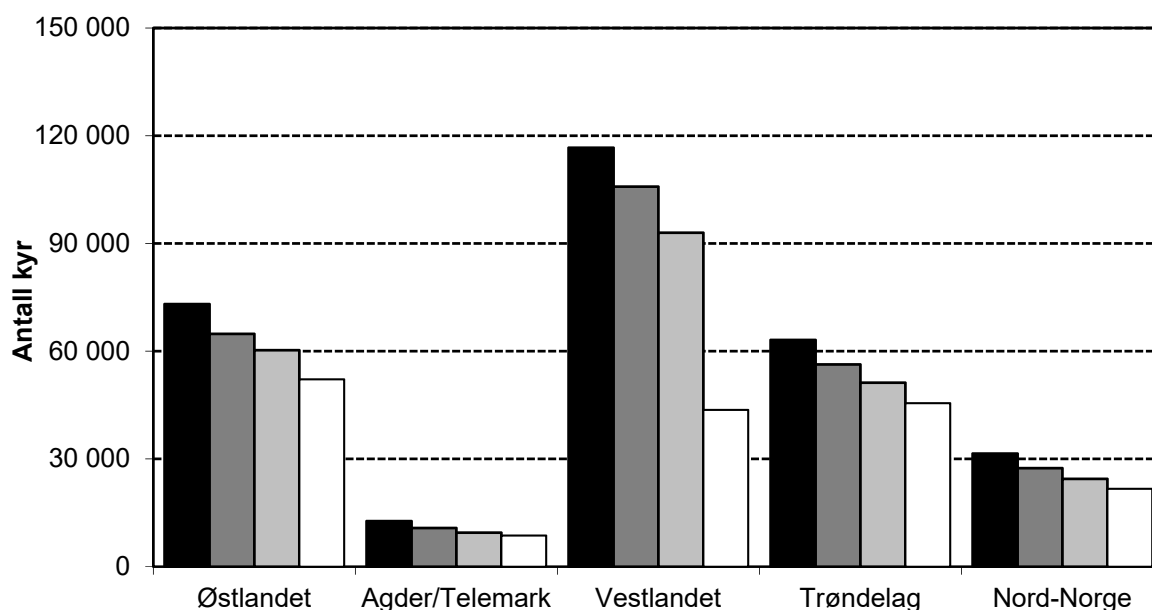
3.3 Husdyrproduksjoner

3.3.1 Melk

Produksjonsgrunnlag for kumelk

Kubestand og besetningsstørrelse: Det har vært en nedgang i totalt antall melkekyr over lang tid. Melkekubestanden per 1. januar 2019 var på 215 159 kyr, ned 1 284 kyr i forhold til 1. januar 2018. Melkekubestanden per 1. januar 2020 var på 206 725 kyr, altså en nedgang på 8 434 kyr fra 2019. Til inngangen av 2021 er det prognosert en økning i melkekubestanden på 5 965 dyr. Antall ammekyr fortsetter å stige og var på 92 000 1. januar 2019. Til inngangen av 2020 økte antallet med ca. 4 000 og regnes å øke med ytterligere 2 000 dyr i 2020.

Den regionale fordelingen av kubestanden er vist i figur 3.5.

Figur 3.5 Antallet melkekyr i henholdsvis 2000, 2005, 2010 og 2019 fordelt på regioner

Totalt var det i Norge 7 511 jordbruksbedrifter med melkekyr per 31. juli 2019, en nedgang på 343 bedrifter fra 2018. Den gjennomsnittlige besetningsstørrelsen var på 28,0 kyr i 2019. Året før var den på 27,9 kyr.

Regionvis varierte den gjennomsnittlige besetningsstørrelsen i 2019 fra 23,7 kyr på Vestlandet (eks. Rogaland) til 32,9 kyr i Rogaland. I figur 3.5 inngår Rogaland i Vestlandet. Rogaland hadde 46,1 prosent av kyrne for hele Vestlandet i 2019. For 2020 er det forventet en gjennomsnittlig besetningsstørrelse per jordbruksbedrift for landet totalt på 29 kyr.

Ytelse: Ved beregningen av ytelse per ku benytter BFJ et beregnet gjennomsnittlig kutall for året. Dette gjennomsnittlige kutallet blir beregnet av Prognoseutvalget for melk. Fra 2018 til 2019 gikk ytelsen opp med 128 liter per årsku. Melkeytelsen er anslått å øke med om lag 238 liter per årsku i 2020 til en gjennomsnittlig avdrått per på 7 864 liter per årsku.

Produksjon og anvendelse av kumelk

Over tid har meierileveransen blitt redusert, men har i en del år fram til og med 2017 vært relativt stabil på i overkant av 1 500 mill. liter. I 2018 var leveransen på 1 522 mill. liter men gikk den til 1 481 mill. liter i 2019. På grunn av forventet forbruksøkning som følge av koronasituasjonen, er meierileveransen regnet å øke til 1 530 mill. liter i 2020.

Tabell 3.22 Produksjon og ytelse, kumelk

	1969 ¹	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Nettoprod., mill. liter	1 679	1 816	1 945	1 790	1 591	1 589	1 572	1 611
Bruttoprod., mill. liter	1 731	1 872	1 980	1 824	1 623	1 621	1 604	1 644
Liter/årsku, (brutto)	4 001	4 900	5 787	5 776	6 761	7 498	7 626	7 864
Endring liter/år ²	144	90	89	-1	90	92	128	238

1) Gammel metode for beregning av årskyr

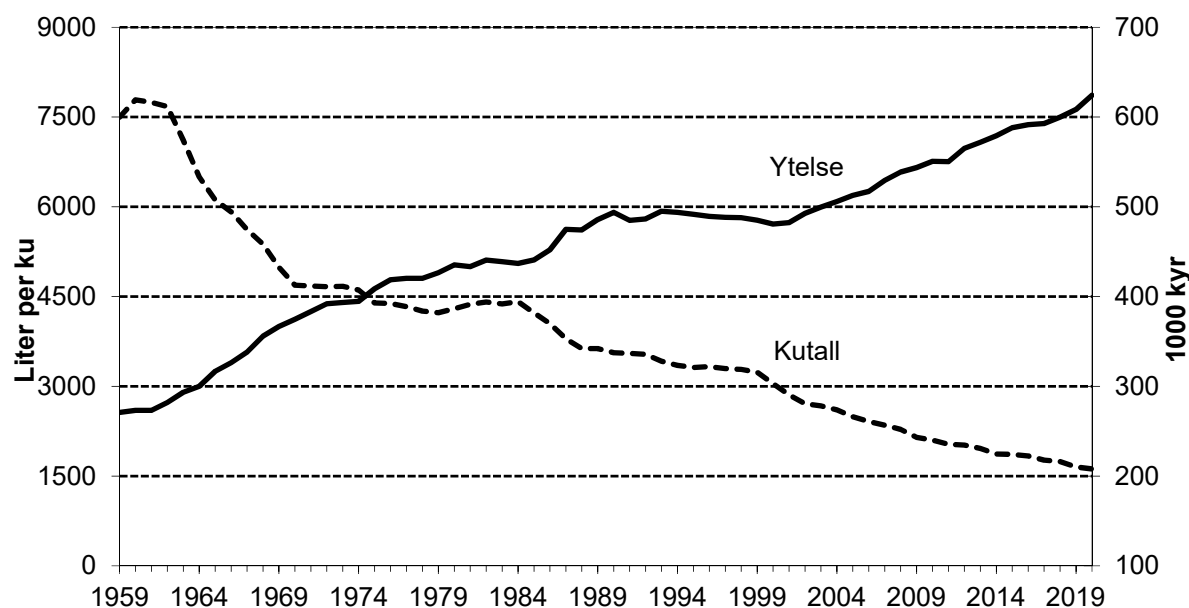
2) Endring i gjennomsnitt per år i perioden fra forrige oppgitte tall

Tabell 3.23 Produksjonen og bruken av melk. Mill. liter

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Kumelk</u>								
Nettoproduksjon	1 679	1 816	1 945	1 790	1 591	1 589	1 572	1 611
Meierileveranse ¹	1 528	1 742	1 835	1 647	1 506	1 522	1 481	1 530
Direkte salg	32	12	5	-	-	-	-	-
Hjemmeforbruk	74	28	13	7	2,4	1,2	1,1	1,0
Lokal foredling					1,1	2,2	2,7	3,0
Fôr ²	42	29	92 ²	135	82	65	88	77
<u>Geitemelk</u>								
Nettoproduksjon	26,5	23,6	27,0	22,0	21,1	21,7	21,2	21,0
Meierileveranse	25,1	22,2	25,7	21,5	20,0	20,1	19,8	19,6
Annet salg/lokal foredling	1,0	1,0	0,9	0,2	0,7	1,1	1,0	1,0
Hjemmeforbruk	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-
Fôr	0,1	0,1	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4

1) Inkl. salg av gårdssmør fra og med 1996

2) Beregningen er, fra og med 1989, endret fra normert behov for kalver til en restmengde: «Ikke levert meieri» og «ikke hjemmeforbruk eller svin»

Figur 3.6 Kuttall og ytelse per ku.

Priser og verditall

Verdiberegningene for melk tar utgangspunkt i regnskap fra TINE SA og Q-Meieriene AS.

Verdien av meierienes produsentveiledning inntektsføres under «melk» i totalkalkylen, men føres samtidig som en kostnad under «andre kostnader».

Inntektene i meieribruket er avhengige av salgsutviklingen for de ulike melkeproduktene. Dette gjelder først og fremst det innenlandske salget, men også for produktene som eksporteres. Salg av konsummelk, som krever minst behandling på meieriene, gir de høyeste inntektene. Deretter følger ost, og til sist smør og tørrmelk.

Melkeprisene er beregnet uten distriktstilskudd og grunntilskudd. Produsentenes fraktandel er trukket direkte i melkeoppkjøret og kommer ikke til syne på verken inntekts eller kostnadssiden. I verdiberegningen føres distrikts- og grunntilskuddet som egne poster under «melk». I budsjettåret beregnes etterbetalingen som gjennomsnittet av de fem siste årenes etterbetalinger. Det gir isolert sett en økning i melkeprisen fra 2019 til 2020 på 13 øre/l. I prisen for 2020 er virkningen av målprisendring på ku- og geitemelk innregnet, men i år var det ingen målprisendring for melk ved jordbruksoppkjøret. Målprisen på melk er etter dette 5,47 kr/liter fra 1.7.2020.

Som følge av WTO-avtalen i 2015 skal eksportsubsidiene (eksport av ost) avvikles fra 2021. Dette vil redusere melkeproduksjonen. Som et ledd i finansieringen av avviklingen er omsetningsavgiften økt for å styrke likviditeten i Omsetningsrådets fond for melk. Omsetningsavgiften var 5-6 øre per liter melk i 2015 til og med første halvår

2018. Deretter ble avgiften trappet opp til 30 øre per liter i 2020. Økt omsetningsavgift slår ut i lavere melkepris i Totalkalkylen.

Av tabell 3.24 framgår priser, mengder og de andre variablene som tas hensyn til når verdien av melkeproduksjonen beregnes. Posten for salg av melkekvoter gjelder betaling for kvoter som er solgt, men ikke videresolgt.

Tabell 3.24 Produksjon, priser, tilskudd og verdital i melkeproduksjon

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Kumelk</u>								
Mill. liter (nettoprod.)	1 679	1 816	1 945	1 790	1 591	1 589	1 572	1 611
<i>herav salg og hj.forbr.</i>	<i>1 634</i>	<i>1 782</i>	<i>1 854</i>	<i>1 654</i>	<i>1 509</i>	<i>1 524</i>	<i>1 485</i>	<i>1 534</i>
Øre/liter ¹	92,20	191,87	293,81	317,87	445,27	571,17	544,72	542,74
Mill. kr	1 507	3 419	5 446	5 258	6 712	8 713	8 086	8 326
<u>Geitmelk</u>								
Mill. liter (nettoprod.)	26,5	23,6	27,0	22,0	21,1	21,7	21,2	21,0
<i>herav salg</i>	<i>26,2</i>	<i>23,3</i>	<i>26,6</i>	<i>21,6</i>	<i>20,7</i>	<i>21,3</i>	<i>20,8</i>	<i>20,6</i>
Øre/liter ¹	134,96	310,00	450,80	305,01	443,56	571,59	545,14	543,10
Mill. kr	35	72	120	66	92	122	114	112
Prod.tjenesten, mill. kr			153	133	153	111	82	88
Grunntilskudd, mill. kr				123	64	70	70	70
Distriktstilskudd, «	66	365	688	447	482	548	595	640
Andre tilskudd ² , «	32	566	1 939					
Salg av melkekvoter, «				189	2	17,4	27,0	-1,9
Melk i alt inkl. tilskudd, mill. kr	1 639	4 321	9 176	6 216	7 505	9 581	8 974	9 234

1) Ekskl. grunntilskudd fra og med 1983. Geitmelktillegget er overført fra prisutjevningsordningen til grunntilskuddet fra 1. juli 1998. Ekskl. meierifinansiert produsenttjeneste fra 1999

2) Omfatter kvantumsavgr. tilskudd, frakttilskudd og distriktsmeieritillegg

Forbruk av melk og melkeprodukter

Konsummelk

Tabell 3.25 viser at forbruket av konsummelk har gått ned over lang tid, men er litt forskjellig fordelt på typer. Nedgangen har til en viss grad blitt oppveid av en økning i forbruket av konserverte melkeprodukter.

I tallene for helmelk er forbruket av egenprodusert melk i produsentenes husholdninger tatt med (beregnet til 1,5 mill. kg for 2015). Yoghurt er inkludert fram til 1999, men deretter skilt ut.

Fløte og rømme

Forbruket av fløte og rømme er noe høyere enn tidligere, jf. tabell 3.25.

Tabell 3.25 Forbruk av helmelk, lettmelk, skummet melk og fløte på engrosnivå

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019
Helmelk, ¹ mill. kg	674	652	269	145	93	82	83
<i>Kg/innb.</i>	175	160	64	32	19	15	16
Lettmelk, mill. kg	335	324	254	207	206
<i>Kg/innb.</i>	79	73	52	39	38
Skummet melk ² , mill. kg	54	107	136	99	139	132	134
<i>Kg/innb.</i>	14	26	32	22	29	25	25
Konsummelk i alt,	726	759	739	568	486	422	423
<i>Kg/innb.</i>	189	186	175	127	99	79	79
Yoghurt ³ , mill. kg				30,0	41,3	46,7	47,2
<i>Kg/innb.</i>				6,7	8,5	8,8	8,8
Fløte og rømme ⁴ , mill. kg	25	27	29	30	34	38	37
<i>Kg/innb.</i>	6,5	6,6	6,9	6,7	6,9	7,1	6,9

1) Inkludert yoghurt tom. 1998

2) Inkl. ekstra lett melk. Ekskl. skummetmelk til prod. av smørbl. lettmarginer fom. 2. halvår 1998

3) Som melk

4) Beregnet som 35 prosent fett. 38 prosent fett f.o.m. 1991

Konserverte melkeprodukter

Endringer i beregningsmetoder gjør at eldre og nyere tall for forbruket av konserverte melkeprodukter ikke er helt sammenlignbare. Forbruk av slike produkter har likevel økt mye gjennom den perioden som omfattes av tabell 3.26.

Tabell 3.26 Forbruk av konserverte melkeprodukter beregnet som råvare

	1979	1989	1999 ²	2010	2017	2018	2019*
Helmelk i kons. prod, mill. kg ³	21	35					
Skummet melk «	38	44					
Fløte «		0,6					
Melkefett (100 %) «		0,5					
Tørket myse til konsum, mill. kg	..	0,7					
Sum konserverte melkeprodukter, mill. kg	59	80	93	158	133	135	125
<i>Kg per innbygger</i>	15	19	21	32	25	26	23

1) Ny beregningsmetode fom. 1982

2) Ny beregningsmetode fom. 1999

3) Kondensert melk, tørket melk. Inkl. melk i andre konserverte produkter (milkshake, pudding, sauser ol.) fom. 1982

Smør

Økt forbruk av magre konsummelktyper og lavere smørforbruk, ga fra midten av 1980-tallet et overskudd av fett i melkesektoren. Dette medførte betydelig eksport av smør. Samtidig ble fettinnholdet i returmilken økt. I løpet av 1990-årene gikk både produksjonen og eksporten av smør ned, parallelt med nedgangen i melkeproduksjonen. Fra 2010 er det en liten økning i smørforbruket.

Tabell 3.27 Produksjon, eksport, import, lagerendring og forbruk av smør på engrosnivå

	1969	1979	1989	1999	2010	2017	2018	2019*
Produksjon, mill. kg ¹	21,2	20,5	24,2	19,6	16,8	18,3	19,0	19,0
Eksport, «	1,4	0,4	9,2	5,1	2,2	0,2	0,0	0,0
Import, «	1,3	1,7	—	0,2	0,1	0,3	0,4	0,4
Lagerendring, « ²	+0,2	+0,2	-0,7
Forbruk, mill. kg	21,3	22,0	14,3	14,7	14,7	18,4	19,3	19,4
<i>Kg/innb.</i>	5,5	5,4	3,4	3,3	3,0	3,5	3,6	3,6

1) Inkl. smør til margarinproduksjon

2) – betyr lagerøkning og + betyr lagernedgang

Ost

Tabell 3.28 viser at produksjonen er relativt stabil og at forbruket har en økende tendens.

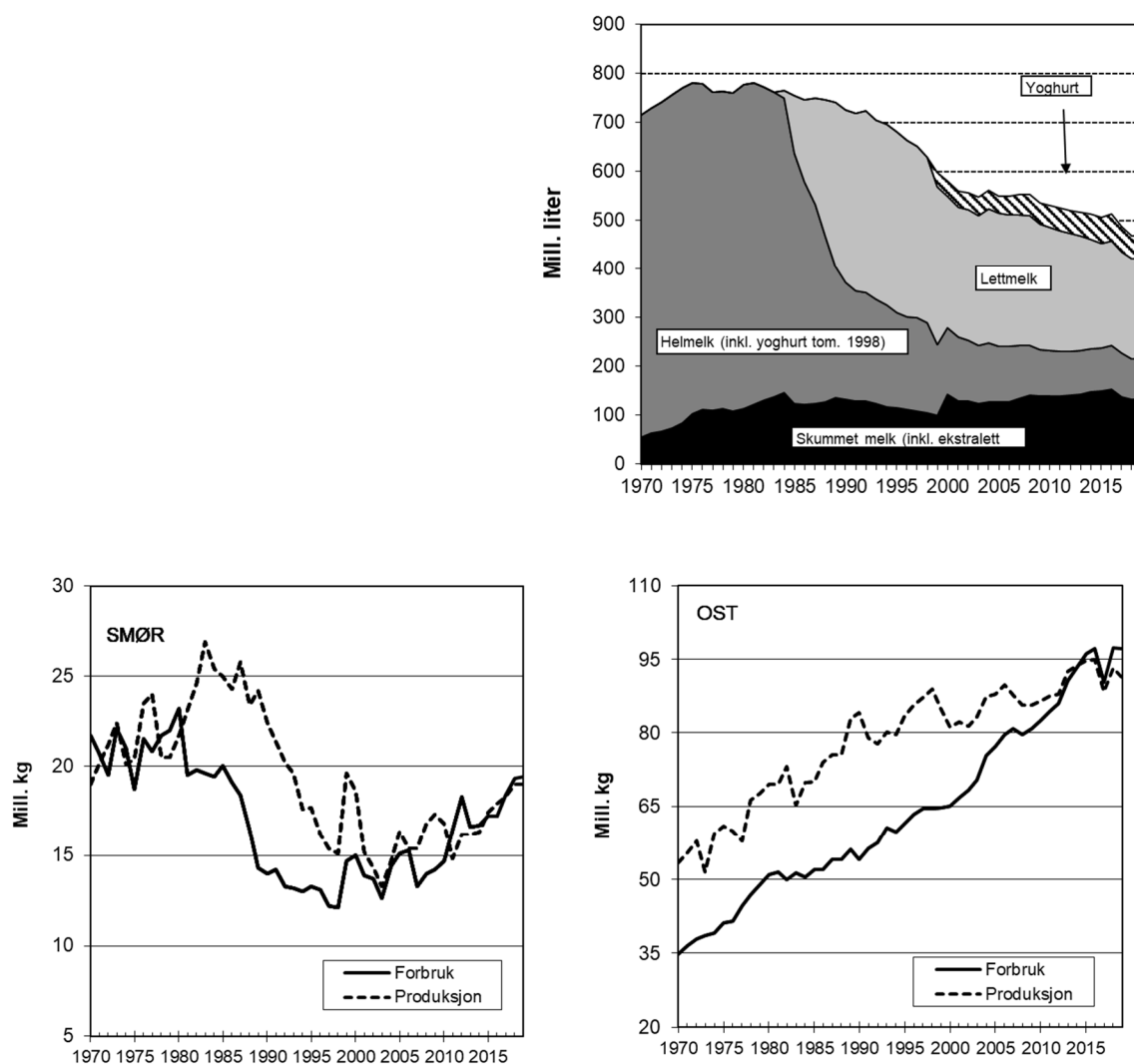
Tabell 3.28 Produksjon, eksport, import og forbruk av ost på engrosnivå

	1969	1979	1989	1999 ¹	2010	2017	2018	2019*
Produksjon, mill. kg ²	49,6	67,6	82,9	84,9	86,5	92,3	93,2	91,2
Eksport, «	16,3	20,8	23,1	23,3	13,5	11,1	11,4	10,4
Import, «	0,3	1,4	2,0	3,1	9,6	14,4	15,5	16,3
Lagerendring, « ³	+0,7	+0,7	-5,6
Forbruk, mill. kg	34,3	48,9	56,2	64,7	82,6	95,6	97,3	97,1
<i>Kg/innb.</i>	9,0	12,0	13,3	14,5	16,9	18,1	18,3	18,2
<i>herav hvitost:</i>								
<i>mill. kg</i>	21,4	34,6	41,7	48,1	63,7	73,2	74,7	74,5
<i>kg/innb.</i>	5,6	8,5	9,9	10,8	13,0	13,9	14,1	13,9
<i>herav brunost:</i>								
<i>mill. kg</i>	12,8	14,3	14,5	10,9	12,4	11,3	11,5	11,4
<i>kg/innb.</i>	3,3	3,5	3,4	2,5	2,5	2,1	2,2	1,8
<i>Annen ost, mill. kg</i>				6,3	6,4	11,1	11,1	11,1
<i>kg/innb.</i>				1,4	1,3	2,1	2,1	2,1

1) Endret beregningsmetode fra og med 1999

2) Inkludert smelteost

3) Minus betyr lagerøkning og pluss betyr lagernedgang

Figur 3.7 Forbruk og produksjon av konsummelk, ost og smør

3.3.2 Kjøtt

Posten omfatter produksjon og forbruk av kjøtt fra følgende husdyr: Storfe, sau, gris, geit, hest og fjørfe. Priser og mengder gir verdien av produksjonen. Kjøttproduksjon på kaniner er behandlet i en egen post i totalkalkylen. Kjøttproduksjon på tamrein, vilt og hval omfattes ikke av totalkalkylen, men er tatt med i tabell 3.29, som viser all norsk produksjon av kjøtt til salg og hjemmeforbruk. I tabell 3.37, som viser forbruk av kjøtt i alt, er også biprodukter fra slakterisektoren og grensehandel tatt hensyn til.

Produksjonsutvikling

Kjøttproduksjonen har økt mer eller mindre uavbrutt over mange år til det hittil høyeste nivået i 2018. I 2019 er det imidlertid en nedgang på 1,4 mill. kg og prognosen for 2020 viser en ytterligere nedgang på 4,7 mill. kg. Nedgang etter ekstraslakting av storfe i 2018 for å motvirke fôrmangel etter tørken samt reduksjon pga. overproduksjon av særlig svin er årsaker til nedgangen. Rammen for norsk kjøttproduksjon settes av innenlands forbruk samt importkvoter med tollettelser/-fritak. Importkvotene gjelder WTO (1995), EU (2012), SACU-land (1995) og GSP-land (2013).

Tabell 3.29 Produksjon av kjøtt til salg og hjemmeforbruk. Mill. kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Storfe	52,1	69,6	74,0	94,1	81,9	87,4	85,2	83,7
Kalv	6,6	1,9	1,4	1,5	1,6	2,0	1,8	1,7
Storfe i alt	58,7	71,5	75,4	95,6	83,5	89,4	87,0	85,4
Sau/lam	17,3	18,8	23,1	22,9	24,6	27,1	24,4	24,8
Geit/kje	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3
Hest	1,9	0,8	0,8	0,6	0,4	0,06	0,03	0,03
Fjørfe	5,2	9,8	20,0	36,5	83,1	98,2	106,7	107,8
Rein, hjort, kanin	1,6	1,8	2,9	1,9	2,4	1,7	2,1	2,0
Gris ¹	65,6	78,9	84,1	109,3	128,8	137,3	132,3	127,9
Sum kjøtt ¹	150,6	181,9	206,6	267,1	323,1	354,2	352,8	348,2

1) Ekskl. hode og labb på gris fom. 2002

Storfe

Slaktingen av ku hadde en økning på 1,7 prosent fra 2018 til 2019 regnet i tonn, mens den gikk ned med nær 1 prosent for både okse og kvige.

I budsjettåret ventes slaktingen av ku, okse og kvige samlet å gå ned med 3,5 prosent.

Slaktingen av kalv gikk ned med 9 prosent fra 2017 til 2018. Det ventes en nedgang i slakting i budsjettåret på 12 prosent.

Tabell 3.30 viser produksjonen i tonn og antall slakt fra storfesektoren.

Tabell 3.30 Antall slakt og mengde av storfe

	2018		2019*		2020**	
	Antall	Tonn	Antall	Tonn	Antall	Tonn
Okse						
Salgsproduksjon	155 492	46 232	145 376	45 901	147 414	47 000
Hjemmeforbruk	571	145	591	147	575	147
I alt	156 063	46 377	145 967	46 048	147 989	47 147
Kvige						
Salgsproduksjon	27 932	4 664	25 082	5 616	24 420	5 530
Hjemmeforbruk	748	133	777	136	755	136
I alt	28 680	4 797	25 859	4 752	25 175	5 666
Ku						
Salgsproduksjon	118 772	32 550	119 926	33 378	105 280	29 565
Storfe i alt						
Salgsproduksjon	302 196	83 446	290 384	84 895	277 114	82 095
Hjemmeforbruk	1 319	278	1 368	282	1 330	282
I alt	285 979	83 724	291 752	85 177	278 444	82 377
Kalv i alt						
Salgsproduksjon	15 901	1 945	14 004	1 783	12 200	1 558
Hjemmeforbruk	1 292	70	1 152	52	1 152	52
I alt	17 193	2 015	15 156	1 835	13 352	1 610
Storfe og kalv						
Salgsproduksjon	318 097	89 042	304 388	86 678	295 330	83 653
Hjemmeforbruk	2 584	352	2 304	307	2 304	307
I alt	320 681	85 743	306 692	86 985	291 618	83 960

Utviklingen i slaktevektene på storfe går fram av tabell 3.31. For okser og kvige har gjennomsnittlig vekt gått oppover gjennom en årrekke, blant annet på grunn av økte vektgrenser. Slaktevektene for ku økte i årene fram mot 2010, men har økt mindre de siste årene og ligger nær 275 kg. Økningen for kalv skyldes endringer i slaktevektene for kategorien mellomkalv.

Tabell 3.31 Slaktevekter på storfe. Kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Okse	178,8	219,7	255,6	281,3	300,5	310,5	314,6	319,9
Kvige	143,8	173,3	192,2	201,9	221,5	218,1	223,3	227,2
Ku	205,8	229,0	231,5	237,9	266,6	274,9	277,4	276,9
Mellomkalv	67,4	79,5	85,2	97,0	111,9	122,5	127,7	128,3
Spedkalv	19,4	21,7	23,4	43,5				

Sau/lam

I 2019 ble det slaktet 24,4 mill. kg, mot 27,1 mill. kg i 2018. For budsjettåret er det regnet med en slaktemengde på 24,8 mill. kg.

Svin

Slaktemengden av svin gikk ned med 5,0 mill. kg fra 2018 til 132,3 mill. kg i 2019. For 2020 er det regnet med en nedgang på 4,4 mill. kg til 127,9 mill. kg.

Fjørfe

Fjørfekjøtt omfatter kjøtt fra kylling, høns, kalkuner, gås, and og struts (perioden 1998–2002). Produksjonstall er stilt opp i tabell 3.32.

Produksjonen av kylling viser nå økning etter det var en nedgang i produksjonen i 2014 pga. forbruksnedgang.

Tabell 3.32 Produksjon av fjørfekjøtt. Tonn

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Kylling	2 790	6 568	14 367	29 456	74 397	88 937	97 806	98 267
Høns	1 983	2 437	3 279	2 700	1 507	988	748	748
Kalkun	310	753	2 177	4 254	8 485	7 595	7 619	8 084
Gås	78	39	50	28				
And	15	21	115	50	418	638	661	661
Struts				40				
Sum	5 176	9 818	19 988	36 528	84 807	98 158	106 834	107 760

Priser og verdi

Utbetalingsprisene på kjøtt avhenger av avsetningsforholdene. En norsk produksjon som er lik forbruket fratrukket kvoteimport, skal normalt gi grunnlag for å ta ut jordbruksavtalens målpriser. Fra 1995 medførte WTO-avtalen importkvoter med redusert toll mens det ble sterkere begrensninger på subsidiert eksport fra 2000. Fra 2016 er eksportkvoten for storfekjøtt i praksis null mens den er på 1,9 mill. kg for svinekjøtt. Ut over dette har Norge ensidig gitt importkvoter med redusert toll fra SACU-land.

Prisene er basert på oppgaver fra kjøttssamvirket (Nortura) og slakterier utenom samvirket. I prisene til produsent inngår også verdien av biproduktene (innmat, huder og skinn) og etterbetalinger. Budsjettprisene er korrigert for endringene i årets jordbruksavtale. Alle utgiftene utenom produsentenes andel av frakten,- som føres under posten «andre kostnader», er trukket ifra.

Det er nå målpris fastsatt i de årlige jordbruksoppgjørene kun for svinekjøtt. Prisen for storfe og sau/lam er styres via «planlagt gjennomsnittlig engrospris» (PGE). Markedsoverskudd eller manglende markedsmuligheter medfører et tap for kjøttprodusentene. Pristapsberegningen har vært basert på avviket fra målprisene samt avviket i omsetningsavgift fra avgift ved markedsbalanse.

Etter at målprisene er fjernet med unntak for svin, har ikke nemnda lenger et grunnlag for en fullstendig pristapsberegning for kjøtt. Varierende omsetningsavgifter vil

normalt kunne si noe om avsetningsforholdene. Det er likevel ikke nødvendigvis samsvar mellom trekk av omsetningsavgift og behovet for regulering av den løpende produksjonen, eks. behov for å bygge opp reguleringsfondet og motsatt. I tabell 3.33 er de produktvise omsetningsavgiftene gjengitt for beregningsårene 2016–19.

Tabell 3.33 Omsetningsavgifter. Kr per kg

	Storfe	Kalv	Sau/lam	Gris
2017	0,54	0,54	2,95	1,50
2018	1,11	1,11	3,19	1,20
2019	0,92	0,92	2,39	1,80
2020	0,76	0,76	1,36	0,96

Maksimalsatser for omsetningsavgift i 2020 er for svin kr 2,00 per kg, for sau og lam kr 3,50 og for storfe/kalv kr 2,50 per kg. Satsen kan endres gjennom året dersom markedssituasjonen endrer seg. Endringer av avgiften innenfor den øvre grensen behandles og fastsettes av Omsetningsrådet.

Det utbetales grunntilskudd for sau, lam og geit. Satsene varierer gjennom året. Jordbruksavtalens gjennomsnittssatser går fram av tabell 3.34.

Tabell 3.34 Satser for grunntilskudd. Kr per kg

	2005–2020
Sau og lam	3,81
Geit	5,15

Prisene til produsent vises i tabell 3.35.

For prisberegningen i budsjettåret er det tatt utgangspunkt Norturas prognoser per juni. For svinekjøtt er målprisendringen ved årets jordbruksavtale tatt til følge.

Tabell 3.35 Produksjon, priser¹ og inntekter for kjøtt, inkl. biprodukter

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Produksjon, mill. kg</u>								
Storfe	52,1	69,6	74,0	94,1	81,9	87,4	85,2	82,4
Kalv	6,6	1,9	1,4	1,5	1,6	2,0	1,8	1,6
Sau/lam	17,3	19,0	23,9	22,9	24,6	27,1	24,4	24,6
Geit/kje	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3
Hest	1,9	0,8	0,8	0,6	0,4	0,06	0,03	0,03
Svin ²	65,6	78,9	83,6	109,3	128,8	137,3	132,3	129,3
Fjørfe	5,2	9,8	20,0	36,5	83,1	98,2	106,8	107,8
I alt	148,9	180,3	203,4	265,2	320,6	352,4	350,9	346,0
<u>Priser, kr/kg</u>								
Storfe	8,47	22,28	32,82	27,26	39,92	51,23	50,02	51,81
Kalv	9,89	23,35	32,86	23,02	46,01	55,84	55,55	57,34
Sau/lam	8,81	22,64	27,47	27,91	37,02	37,99	40,75	41,93
Geit/kje	5,82	19,83	20,28	6,03	2,05	5,17	4,08	4,08
Hest	5,22	9,19	18,16	14,24	4,87	5,57	5,22	5,22
Svin ²	6,53	15,01	25,56	19,81	23,78	25,33	25,16	27,21
Fjørfe	6,39	14,29	21,90	15,63	17,41	20,25	21,04	22,11
<u>Verdi, mill. kr</u>								
Storfe	441	1 551	2 429	2 564	3 268	4 476	4 260	4 267
Kalv	65	44	45	35	75	113	102	92
Sau/lam	152	430	634	640	909	1 028	994	1 032
Geit/kje	1,8	5,1	6,7	1,6	0,6	1,8	1,4	1,4
Hest	9,9	6,9	14,5	8,6	2,0	0,3	0,2	0,2
Svin	428	1 185	2 150	2 164	3 062	3 479	3 329	3 519
Fjørfe	33	140	438	571	1 453	1 987	2 248	2 382
I alt	1 131	3 363	5 716	5 992	8 770	11 086	10 933	11 293
<i>herav huder og skinn</i>	<i>24,9</i>	<i>40,5</i>	<i>118,8</i>	<i>102,5</i>	<i>95,2</i>	<i>126,1</i>	<i>101,7</i>	<i>101,7</i>
<u>Tilskudd mm, mill. kr.</u>								
Grunntilskudd			513,2	376,2	96,8	98,9	93,9	94,0
Distriktstilskudd ³		160,5	602,0	540,0	588,5	643,0	659,5	650,0
Kvalitetstilskudd storfe						277,1	252,6	250,0
Tilskudd lam- og kjeslakt						522,4	460,4	455,0
Andre tilskudd sau ⁴		92,8	184,7	1,2	2,3	0,5	0,9	0,7
Prod.reg. tiltak/div. utbet.				61,4	1,0	36,1	48,5	11,4
Verdi i alt inkl. tilskudd, mill. kr	1 131	3 616	7 016	6 970	9 459	12 664	12 449	12 754

1) Ekskl. grunntilskudd fra og med 1983

2) Regnet uten hode og labber fra og med 2002

3) Inkl. ekstra distr.tilsk. N-Norge i 1979

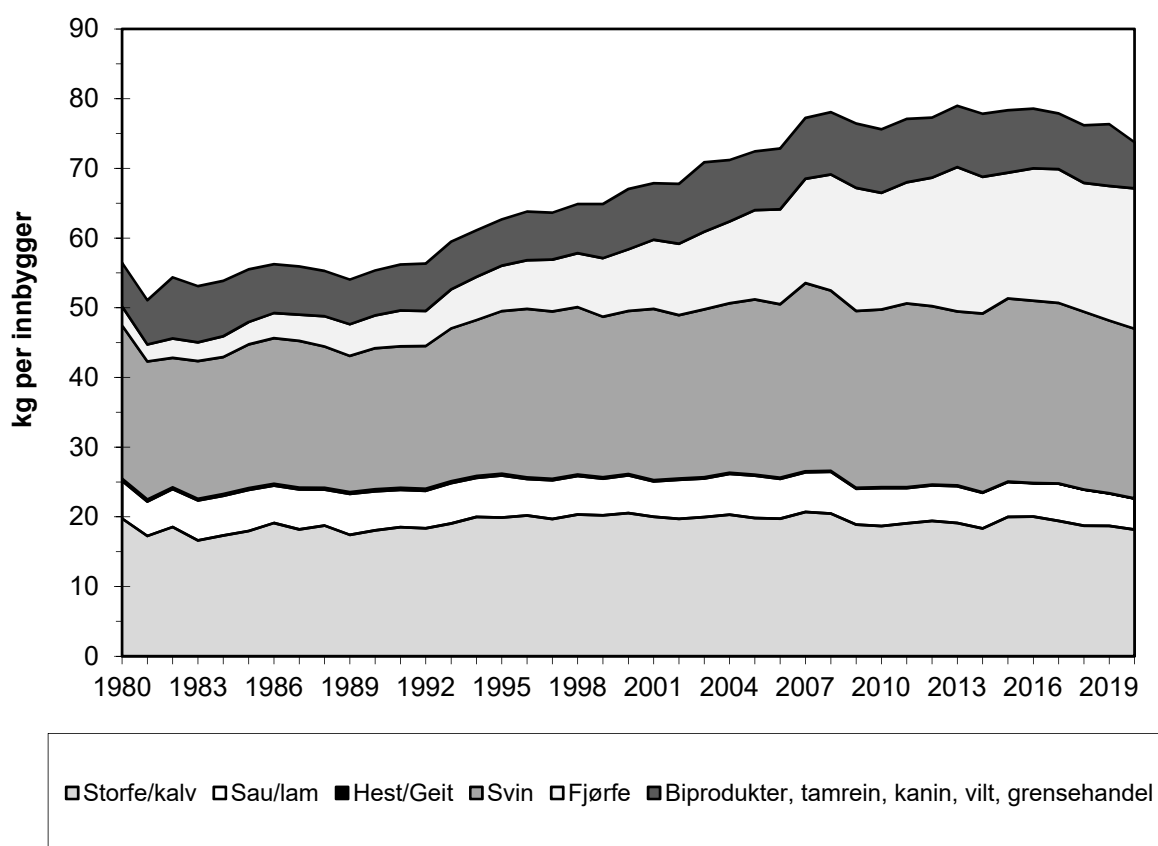
4) Omfatter tilsk.ordn. saueholdet, kvantumsavgr. tilskudd og tilsk. friføring sau (radioaktivitet)

Med hensyn til prisen for fjørfekjøtt vises det til vedleggstabell 1.6.

Forbruk av kjøtt

Forbruket av kjøtt har økt over lengre tid. Forbruket av de ulike kjøttslagene målt på engrosnivå, går fram av figur 3.8.

Avregning av svineskrotter uten hode og labb fra og med 2002, utgjør en mengdemessig reduksjon på 7,0 prosent for svinekjøtt. Endringen i avregningspraksis forklarer den nedgangen som er registrert i produksjon og forbruk av gris fra 2001 til 2002. Dette kvantumet tas inn igjen i det beregnede totalforbruket av kjøtt (se tabell 3.37) ved en tilsvarende økning av mengden av biprodukter.

Figur 3.8 Engrosforbruk av kjøtt 1980–2020

Tabell 3.36 Produksjon, eksport, import, lagerendring og engrosforbruk av kjøtt i alt¹. Mill. kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Produksjon til salg og hjemmeforbruk	150,6	182,1	206,6	267,1	323,0	354,2	352,8	348,2
Eksport	4,3	0,3	8,2	19,6	3,1	2,8	3,0	0,9
Import ¹	4,6	15,9	1,9	5,6	9,8	15,0	15,0	13,0
<i>herav spekk</i>		1,5	1,0	0,8	1,3	0,9	0,9	1,0
Lagerendring ²	-0,6	0,9	0,5	4,0	-1,1	-3,4	0,5	4,9
Innenlandsk forbruk	150,3	198,6	200,8	257,5	328,6	363,0	365,3	365,2
Netto transittimport ³	–	4,0	3,5	0,3	-1,1	0,9	1,9	0,0
Forbruk i alt, <i>kg/innbygger</i>	150,3 39,1	202,6 49,3	204,3 48,3	257,8 57,8	327,5 67,0	363,9 68,5	367,2 69,1	365,2 68,8
<u>Forbruk per dyreslag</u>								
<i>Storfe</i>	49,4	77,3	72,2	88,7	89,7	97,4	95,3	97,3
<i>Kalv</i>	6,5	2,3	1,4	1,5	1,6	2,0	1,8	1,7
<i>Sau og lam</i>	18,3	22,6	24,9	23,5	26,5	27,6	25,4	24,0
<i>Geit og kje</i>	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3
<i>Hest</i>	1,9	0,9	0,8	0,6	0,4	0,06	0,03	0,03
<i>Svinekjøtt</i>	66,9	86,2	82,1	102,8	124,7	135,5	133,9	131,2
<i>Fjørfe</i>	5,5	10,9	19,3	37,5	81,8	98,3	105,4	108,4
<i>Tamrein, hjort, kanin</i>	1,6	1,8	2,9	2,4	2,4	1,7	2,1	2,0

1) Inkl. tamrein og kaniner. Eksklusive grensehandel

2) Minus = økning i lager, pluss = nedgang i lager

3) Nettoforskjell mellom SSB og LMDs/Norturas statistikk

Tallene i tabell 3.36 omfatter ikke grensehandelen med kjøtt. På grunnlag av årlige undersøkelser som Opplysningskontoret for kjøtt har fått utført blant private husstander, er andelen kjøtt anskaffet i utlandet, sett i forhold til totalt kjøttforbruk i Norge, beregnet. For 2006, 2007 og 2008 viste undersøkelsene andeler på henholdsvis 6,3 prosent, 6,0 prosent og 6,2 prosent. På bakgrunn av disse tallene har BFJ anslått omfanget av grensehandelen med kjøtt i årene deretter. For 2020 er antatt grensehandel redusert pga. korona-situasjonen. I tabell 3.37 er kjøtt som er omsatt gjennom grensehandel, tatt inn som et tillegg til det øvrige beregnede forbruket av alt kjøtt fra husdyr, vilt og hval. Forbruket av spiselige biprodukter er også tatt hensyn til.

Tabell 3.37 Engrosforbruk av kjøtt fra husdyr, vilt og hval. Inkl. spiselige biprodukter. Mill. kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Kjøtt fra husdyr ¹	150,3	202,6	204,3	257,8	327,5	363,9	367,2	365,2
Kjøtt fra vilt	2,1	4,3	6,1	8,2	8,2	6,8	6,8	7,0
Hvalkjøtt	2,5	1,0	0,1	0,1	0	0	0	0
Biprodukter ¹	9,9	13,3	13,1	14,9	14,3	11,8	12,6	12,3
Sum forbruk kjøtt og biprodukter	164,8	221,2	223,6	281,0	360,6	382,5	386,6	384,5
<i>Kg/innbygger</i>	42,8	53,8	52,9	62,9	71,6	72,0	72,3	71,4
Grensehandel ²	–	3,0	5,0	9,0	20,6	22,5	21,6	10,8
Sum forbruk inkl. grensehandel	164,8	224,2	228,6	290,0	370,6	405,0	408,2	395,3
<i>Kg per innbygger</i>	42,8	54,6	54,1	64,9	75,8	76,3	76,3	73,4

1) Gris uten hode og labber f.o.m. 2002. Hode og labb inkl. i biprodukter deretter

2) Anslag

3.3.3 Egg

Tabell 3.38 gir en oversikt over nettoproduksjonen og engrosforbruket av egg. Priser på egg er vist i tabell 3.39.

Beregningene av eggprisen er basert på oppgaver fra Nortura.

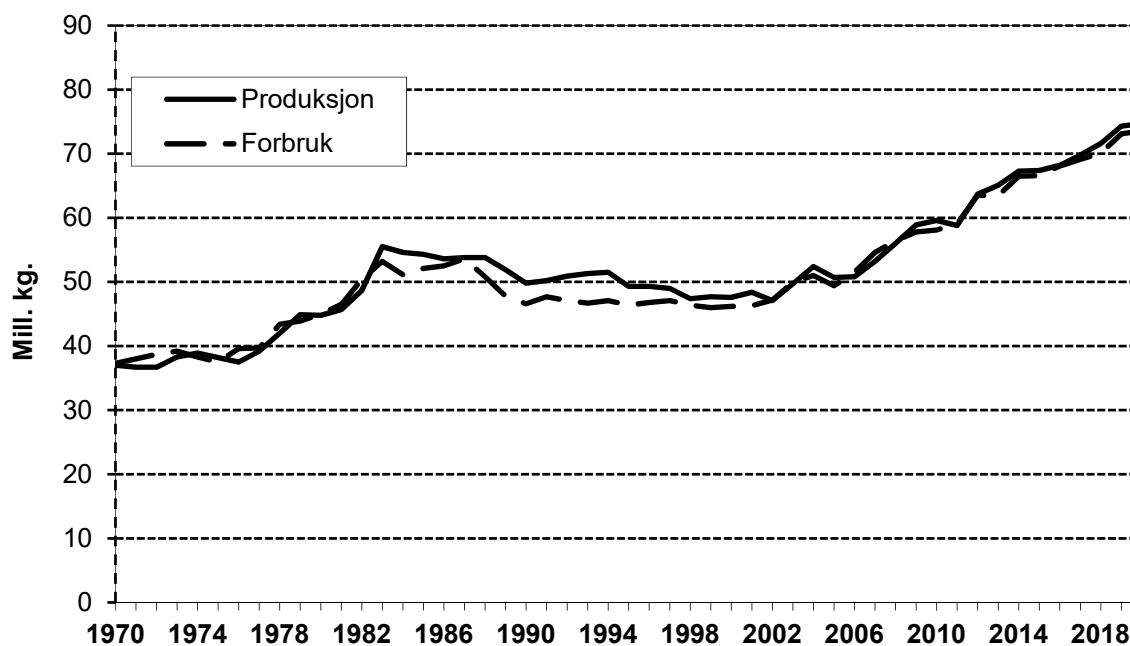
Tabell 3.38 Produksjon og engrosforbruk av egg. Mill. kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Nettoproduksjon	38,0	46,2	52,3	47,9	59,9	71,6	74,3	74,7
<i>herav salg og hj.forbr.</i>	37,3	44,9	51,9	47,6	59,6	71,1	73,8	74,3
Eksport ¹	0,4	1,6	3,7	2,2	1,5	1,5	1,4	1,4
Import	1,4	0,7	0,2	0,4	0,1	0,4	0,7	0,7
Lagerendring	..	-0,1	+0,4	0,3	0,0	-0,2	0,2	0,0
Forbruk i alt	38,3	43,9	48,8	46,0	58,1	70,1	73,1	73,6
<i>Kg/innbygger</i>	9,9	10,8	11,6	10,9	11,9	13,2	13,7	13,7

1) Består av skallegg, eggprodukter regnet som skallegg og eggehvite

Tabell 3.39 Priser og verdi av eggproduksjonen

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Mill. kg	37,3	44,9	51,9	47,6	59,6	71,1	73,8	74,3
Kr/kg	5,78	10,53	13,46	11,07	13,84	15,76	15,44	16,11
Mill. kr	215	473	699	528	824	1 122	1 140	1 196
Kontrakttillegg, mill. kr			46,4					
Førtidsslakt høner, mill. kr			11,6	2,7	0,0	6,6	6,2	8,5
Distriktstilskudd, mill. kr				2,1	8,7	3,4	3,3	3,6
Sum, mill. kr	215	473	757	533	833	1 132	1 149	1 209

Figur 3.9 Produksjon og engrosforbruk av egg

3.3.4 Ull

Tabell 3.40 gir oversikt over utbyttet fra ullproduksjonen. Nortura og ullvarefabrikkene gir oppgaver over hvor mye ull som er tatt imot ved deres anlegg. Leveransen av ull i budsjettåret er beregnet på grunnlag av et anslag for antall vinterfôrede sauer og en stipulert ullmengde per vinterfôret sau. Produksjonen har gått noe ned, men har vært jevn de siste årene. Priser innhentes fra Nortura og Fatland-Gjestal. Prisen til produsent er sammensatt av et tilskudd per kg ull og den prisen som oppnås i markedet.

Tabell 3.40 Produksjon, priser og inntekter for ull

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Tonn	4 830	4 764	4 830	5 105	4 368	3 912	3 662	3 510
Kr/kg	9,15	18,31	46,84	32,83	26,89	32,87	31,85	31,55
Mill. kr	44,2	87,2	226,2	167,6	117,5	128,6	116,6	110,7

3.3.4 Pelsdyr

Posten omfatter nå inntekter fra skinnproduksjon på sølvrev, blårev og mink. Etterspørselen etter skinn kan variere mye fra år til år. Dermed kan det oppstå store prissvingninger. BFJ benytter Norges Pelsdyrslag som kilde for oppgaver over mengder og priser for pelsdyrskinn. Det gjelder for både regnskapsårene og budsjettåret. Tabell 3.41 inneholder data fra skinnproduksjonen.

Tabell 3.41 Produksjon, priser og inntekter for pelsdyr

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Produksjon, 1 000 stk.</u>								
Reveskinn	109	282	745	457	215	80	72	37
Minkskinn	1869	1063	531	330	510	544	495	285
<u>Priser, kr/stk.</u>								
Reveskinn	200	614	286	265	586	753	749	756
Minkskinn	98	167	128	166	298	264	239	228
<u>Mill. kr</u>								
Reveskinn	22	173	213	121	126	60	54	28
Minkskinn	183	177	68	55	152	144	118	65
Direkte refundert avgift			8	–	–	–	–	–
Sum pelsdyr	205	350	290	176	278	204	172	93

3.3.5 Andre husdyrproduksjoner

Salg av levende dyr

Posten omfatter inntekter fra salg av levende dyr til sektorer utenfor jordbruket. Dessuten er inntektene fra eksport av livdyr med. Kostnadene til import av livdyr til jordbruket trekkes fra. Import av hester holdes utenom her, siden disse dyrene forutsettes å gå til andre sektorer enn jordbruket.

Innenlandsk salg av hester fra jordbruket til andre sektorer er anslått på grunnlag av registreringer som er utført ved Norsk Hestesenter. Registreringene gjelder antall bedekte hopper.

Eksport- og importtall for regnskapsårene kommer fra SSB. Anslag over eksport og import i budsjettåret er innhentet fra de ulike avlsorganisasjonene. I tabell 3.42 er disse dataene presentert.

Kaninproduksjonen

Det er vanskelig å skaffe en fullstendig oversikt over produksjonen av kaniner, da det omtrent ikke forekommer organisert omsetning av kaninkjøtt. De fleste oppdrettere står selv for både slakting og omsetning. Norsk Kanin er kilde for de anslagene som BFJ benytter for produserte mengder og priser. Se tabell 3.42.

Oppdrettshjort

Verdien av oppdrettshjort er basert på oppgaver fra Norsk Hjorteavlsforening.

Honningproduksjonen

Honningcentralen gir oppgaver over hvor mye honning som produseres i det enkelte året.

Honningcentralen er også totalkalkylens kilde for alle opplysninger om prisene på honning, se tabell 3.42. Utbetalingsprisen til produsenter som leverer til Honningcentralen, består nå av en grunnpris, et etterbetalingstillegg og en eventuell etterbetalt bonus. Prisene på honning som selges direkte til forbruker, ligger høyere enn ved leveranser til Honningcentralen.

Tabell 3.42 Produksjon, priser og inntekter for andre husdyrproduksjoner

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Salg av levende dyr</u>								
Mill. kr	1,3	7,4	10,4	2,2	-1	-10,3	-7,6	-6,1
<u>Kaninkjøtt</u>								
Tonn	220	168	217	270	240	32	33	33
Mill. kr	1,4	4,2	6,5	8,9	18,0	4,0	4,3	4,5
<u>Oppdrettshjort</u>								
Tonn					166	141	140	145
Mill. kr					17,8	17,3	17,6	18,9
<u>Honning</u>								
Tonn			2 128	1 000	1 330	1 360	1 550	1 550
Mill. kr	7,3	13,3	68,6	52,8	75,7	197,8	229,1	234,9
Sum, mill. kr	10,1	24,9	85,6	63,9	101,1	197,8	229,1	234,9

3.4 Andre inntekter

3.4.1 Inntekter fra kjøring med mer

Posten omfatter først og fremst kjøreinntekter ved bruk av jordbrukets maskiner. Dette gjelder inntektsføring ved bruk av maskiner i skogen, ved investeringsarbeid på driftsbygninger, ved grøfting og nydyrking, i bierverv eller til private formål. Eksempler på bierverv og privat er snøbrøyting, anleggs- og veiarbeid ol. Dessuten føres leieinntekter fra hester som er i pensjon på jordbruksbedrifter, sammen med kjøreinntektene. Dette er inntekter som jordbruket har av å holde plass for hester som tilhører folk utenom jordbruksnæringen. Travhester og hester til rekreasjon er eksempler. Inntektene ved salg av stråfôr til slike dyr hører ikke med her, men føres i stedet under «stråfôr» i totalkalkylen.

Verdien av maskinkjøring i forbindelse med investeringer i varige driftsmidler blir beregnet som prosentandel av bruttoinvesteringene i de samme driftsmidlene. Dette skyldes bruttoføring av investeringene, det vil si føring inklusive verdien av egeninnsats. Egeninnsatsen blir på tilsvarende måte kostnadsført under kapitalslit.

Det er bare verdien av egen maskininnsats ved *njinvesteringer* som inntektsføres. For vedlikehold praktiseres nettoføring, slik at all egeninnsats holdes utenom. En oversikt over de beregnede kjøreinntektene finnes i tabell 3.43.

Tabell 3.43 Kjøreinntekter, mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Kjøreinntekter:</u>								
Skogen	57	74	147	57	28	34	35	35
Bierverv og privat	31	108	160	253	304	305	305	303
Investeringer	22	58	43	34	81	104	101	109
Sum	109	236	342	342	410	443	441	447
Hester i pensjon	2	13	36	53	111	128	129	129
Sum kjøreinntekter m. m.	112	251	380	397	525	571	569	575

3.4.2 Arbeidsinntekter ved investeringer

Under denne inntektsposten føres verdien av eget arbeid i forbindelse med nyinvesteringer i driftsbygninger, grøfting og nydyrking. Inntektsføringen skyldes at investeringene og kapitalslitet bruttoføres, det vil si inklusive verdien av eget arbeid. Arbeidsinntektene fastsettes som bestemte prosentandeler av investeringene.

Tabell 3.44 Arbeidsinntekter ved investering i varige driftsmidler. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Driftsbygninger	44	187	249	194	272	194	186	190
Grøfter	17	17	9	15	31	55	52	61
Nydyrking	14	26	8	4	10	19	20	20
Sum	79	246	288	230	313	267	257	272

3.5 Endringer i buskap og lager av fôrmidler

3.5.1 Endringer i buskapsverdien

Beregningene gjelder endringer i buskapsverdien fra 1. januar til 31. desember. I praksis er det dyretallet per 1. januar i beregningsåret og per 1. januar i det etterfølgende året som inngår i beregningen, sammen med beregningsårets gjennomsnittspriser for de forskjellige typene av slakt. Verdien av dyrebestanden er uttrykt som markedsverdien av slaktet. Mens verdiøkning inntektsføres, blir verdireduksjon ført som fradrag i inntekten. Til en viss grad tas det hensyn til alderssammensetningen i buskapen. Lager av pelsdyrskinn inngår i husdyrverdien for pelsdyr.

Tabell 3.45 viser nedgang i buskapsverdiene i budsjettåret 2019 unntatt for fjørfe.

Tabell 3.45 Endringer i buskapsverdi. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Hest	-15	-8	5	13	4	-8	8	0
Storfe	-22	15	145	-133	-65	-196	37	278
Sau	-15	6	13	2	-6	-13	3	2
Geit	-0,6	1,0	-0,5	-0,2	-0,3	0,1	0,2	-0,1
Svin	-5	25	80	-16	-1	-44	-16	15
Fjørfe	0,5	-0,5	1,3	1,8	12	25	-16	-1
Pelsdyr	-9	-5	-4	10	-9	-20	-19	28
Endring i alt	-67	33	238	-127	-72	256	-3	324

3.5.2 Medlemsbonus

Posten omfatter bonuser og overskudd utbetalt fra samvirkeorganisasjoner som ikke ellers framkommer som høyere produktpris for melk og kjøtt via etterbetalinger eller rabatter på driftsmidler. Budsjettåret er beregnet som gjennomsnittet av de tre foregående årene.

Tabell 3.46 Medlemsbonus. Mill. kr

1995	2000	2005	2010	2015	2018	2019*	2020**
3	3	109	170	203	219	150	202

3.5.3 Fôrregnskapet og lagerendringer av fôrmidler

Tabell 3.47 Fôrtilgang, fôrbehov og fôrbalanse. Mill. FEm

	1969	1979	1989	1999 ¹	2010	2018	2019*	2020**
Fôrtilgang, brutto,	3 254	3 466	3 726	4 299	4 172	4 166	4 644	4 714
– 1 % svinn kraftfôr	13	15	16	17	18	20	20	20
= Fôrtilgang netto	3 241	3 451	3 710	4 272	4 155	4 146	4 624	4 694
– Fôrbehov	3 186	3 478	3 625	4 225	4 210	4 351	4 326	4 312
= Differanse	55	-27	85	47	-59	-205	298	382

1) F.o.m. 1993 er beregningen utført i melkefôrenheter (FEm) mot tidligere fetningsfôrenheter (FFE)

I fôrregnskapet beregnes tilgangen på og behovet for fôr. Balanseberegningen for 2018 viser et beregnet fôrunderskudd på 208 mill. FEm, mens det for 2019 er regnet med et overskudd på 284 mill. FEm. For 2020 gir beregningen et overskudd på 158 mill. FEm.

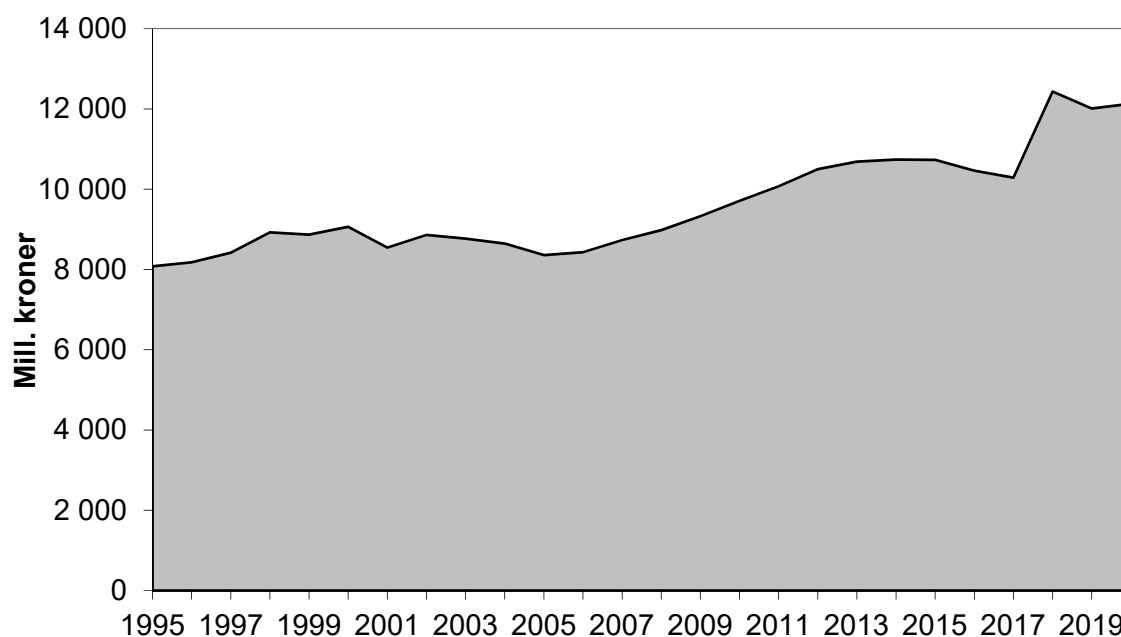
Over- eller underskudd av fôr må sees som på bakgrunn av varierende avlingsår.

Det er knyttet en god del usikkerhet til beregningsgrunnlaget for fôrregnskapet. Både størrelsen på fôravlingene, omfanget av svinn, næringsverdien i fôret og fôrbehovet til husdyrbestanden er det vanskelig å finne en sikker beregning av.

Lagerendringene gjelder årsskiftene hvert år. På grunn av usikkerheten ved datagrunnlaget har BFJ ikke verdiberegnet lagerendringene i Totalkalkylen etter 1999.

4 Direkte tilskudd

4.1 Oppsummering

Figur 4.1 Sum direkte tilskudd. 1995–2020

I tabell 4.1 er det gitt en oversikt over de forskjellige typene av direkte tilskudd som er inntektsført i totalkalkylen. Økningen for «andre ordninger» for årene 2018 og 2019 skyldes de store erstatningsutbetalingene som følge av tørken i 2018.

Tabell 4.1 Oversikt over ulike kategorier av direkte tilskudd til jordbruket. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Utbetalinger fra fond	54	617	234	218	523	636	814	825
Direkte tilskudd (underpost)	135	1 228	3 035	6 880	7 513	8 537	8 940	8 355
Utviklingstiltak	4	94	80	108	77	76	77	94
Velferdsordninger	0,2	417	1 288	1 614	1 512	1 442	1 477	1 540
Sum utbetalt over jordbruksavtalen (kap.1150)	193	2 356	4 637	8 821	9 626	10 690	11 308	11 813
Tilskudd investeringer utenom jordbruksavtalen	86	205	61	–	–	–	–	–
Andre ordninger	0,3	3	13	48	84	1 743	703	320
Sum direkte tilskudd	279	2 564	4 710	8 870	9 710	12 434	12 011	12 133

Tabell 4.2 viser de tilskuddene som er *spesifisert* i totalkalkylen. I tillegg til posten «direkte tilskudd» er alle tilskudd som føres under de enkelte inntektspostene, tatt med.

Tilskudd som framkommer som økte produktpriser, eller i form av reduserte priser på innsatsfaktorer, er imidlertid utelatt. Sum tilskudd som føres spesifisert i totalkalkylen, utgjør nå årlig over 14 mrd. kr.

I kapitel 8 er det gitt en oversikt over alle tilskudd som har inntektseffekt i totalkalkylen, også tilskudd som ikke framgår av tabell 4.2. Der er tilskuddene gruppert etter statsbudsjettets kapittelsystem.

Tabell 4.2 Oversikt over tilskudd som regnskapsføres i totalkalkylen. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Tatt med under:</u>								
Planteprod.poster	62	68	230	45	63	113	148	178
Husdyrprod.poster	97	1 084	3 470	1 678	1 245	2 181	2 162	2 161
Kostnadsposter	132	44	–	–	–	–	–	–
Direkte tilskudd	279	2 564	4 710	8 870	9 710	12 434	12 011	12 133
Sum tilskudd	570	3 760	8 410	10 593	11 018	14 728	14 321	14 472

Vedleggstabell 2.1 gir en detaljert oversikt over de direkte tilskuddene for årene 2018–2020.

4.2 Generelt

Det går fram ovenfor at tilskudd som gis til jordbruket over Landbruks- og matdepartementets budsjett, kommer til uttrykk i Totalkalkylen på forskjellige måter. Enkelte tilskudd som bevilges over samme budsjett, går til formål utenfor jordbrukssektoren. Dermed faller de også utenfor totalkalkylens dekningsområde. Tilskudd som faller innenfor gruppen landbruksforskning og opplæring, er i sin helhet holdt utenom beregningene. Disse betraktes som offentlig konsum.

Under posten «direkte tilskudd» blir det også ført noen utbetalinger som bevilges over andre deler av statsbudsjettet enn kapittel 1150.

Inndelingen av underpostene under «direkte tilskudd» samsvarer med grupperingen i Prop. 1 S fra Landbruks- og matdepartementet.

4.2.1 Regnskapsårene

Tilskuddsbeløpene for regnskapsåret 2017 er hentet fra statsregnskapet Prop. 1 S Landbruks- og matdepartementet (2017–2018). Landbruksdirektoratet har gitt oppgaver til det foreløpige regnskapet for 2018. Der hvor utbetalingene bare delvis

går til jordbruksnæringen, blir det innhentet spesifiserte oppgaver fra Landbruks- og matdepartementet, Landbruksdirektoratet og Innovasjon Norge.

For enkelte poster blir det innhentet oppgaver fra Forsvarsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Direktoratet for naturforvaltning og NIBIO.

Opgavene over utbetalinger fra Tilskudd til erstatninger bygger i betydelig grad på anslag fra Landbruksdirektoratet.

4.2.2 Budsjettåret

Anslagene for utbetalinger i budsjettåret er i hovedsak basert på oppgaver fra statsbudsjettet og fra proposisjonen om jordbruksoppjøret. Utbetalinger fra fond er unntatt her.

For postene under Landbrukets utviklingsfond (LUF) blir utbetalingene for budsjettåret anslått ut fra utbetalinger, bevilgningsrammer, overføringer og inndragninger som er registrert for årene før. Budsjettårets post for utbetaling fra Tilskudd til erstatninger blir i hovedsak fastsatt slik at den tilsvarer gjennomsnittet for de 14 foregående årene.

4.3 Utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond

I Totalkalkylen inntektsføres utbetalinger fra LUF som anses å ha inntektsvirkning i jordbrukssektoren (som næring). Utbetalinger til eks. skogbruk og bioenergi, forskning og ulike utviklingsprogrammer som gjelder eks. tilleggsnæringer i jordbruket, inntektsføres ikke. Tabell 4.3 gir en presentasjon av de utbetalingene fra LUF som tas med i totalkalkylen.

Tabell 4.3 Utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond. 1 000 kr¹

	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Eldre ordn., trad. jordbruk	152,4	3,5	–	–	–	–
BU-midler, trad. jordbruk	–	89,4	279,4	421,0	582,3	546,4
BU-midler til grøfting	–	9,7	–	69,3	59,7	80,0
Rentestøtte, trad. jordbruk	–	–	58,3	30,2	36,1	30,0
Beredskapslager drivstoff	0,9	–	–	–	–	–
Tekniske miljøinvest.	40,0	30,4	18,5	41,2	–	–
Tilskudd energiøk. tiltak	–	3,9	–	–	–	–
Tilskudd kulturlandsk.tiltak	–	38,3	50,2	42,5	–	–
Utv.program geitehold	–	–	3,7	–	–	–
Beiteskader gås	–	–	2,7	–	–	–
Setersatsing	–	–	1,2	–	–	–
Verdensarven	–	–	4,9	5,0	5,9	9,5
Organisert beitebruk	–	–	6,5	8,8	14,4	20,0
Opphørte ordninger	–	200	–	–	–	–
Utvalgte kulturlandskap ²	–	–	6,6	17,6	23,2	37,3
Sum utbetalinger	193,3	175,4	432,1	635,7	814,0	825,2

1) Poster som inngår i Totalkalkylen

2) Finansiering over jordbruksavtalen og Klima- og miljødept. fra 2009

Nedenfor følger en kort oversikt over forvaltningen av midlene.

Miljøvirkemidlene

I de seinere årene har forvaltningen av miljøvirkemidlene vært fordelt på tre forskjellige nivåer.

For det første har en nasjonalt miljøprogram, med generelle og landsdekkende ordninger. Areal- og kulturlandskapstilskuddet, tilskudd knyttet til økologisk produksjon, tilskudd til dyr på utmarksbeite og generelt tilskudd til dyr på beite hører til her.

For det andre har en regionalt miljøprogram, disse forvaltes av fylkene.

De nevnte tilskuddene omfatter ordninger under produksjonstilskuddene som føres under underposten «Direkte tilskudd» i Totalkalkylen.

Kommunene forvalter ordningen «spesielle miljøtiltak i jordbrukets kulturlandskap» (SMIL). Dette dreier seg om tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet, kvalitetene i kulturlandskapet, verneverdige bygninger, reduksjon av vann- og luftforurensing og klimatilstand. I tabell 4.4 inngår SMIL-midlene i postene «tekniske miljøinvesteringer» og «tilskudd til kulturlandskapstiltak».

Ved jordbruksoppjøret 2008 ble ordningen «Utvalgte kulturlandskap» innført for å ivareta utvalgte områder med stor biologisk og kulturhistorisk verdi. Ordningen finansieres ved bevilgninger fra LUF og Klima- og miljødepartementet.

BU-midler til investeringer i tradisjonelt jordbruk

Utbetalingene omfatter midler til bruksutbygging, i hovedsak investeringer til driftsbygninger.

Rentestøtte

All rentestøtte som bevilges over jordbruksavtalen inntektsføres i Totalkalkylen. Ordningen er avviklet fra 2016, men utbetalinger vil fortsatt finne sted.

BU-midler til grøfting

Det ble innført et grøftetilskudd under SMIL-ordningen gjeldende fra 2013. Grøftetilskuddet gjelder tidligere grøftet areal med tilskuddssats på 2 000 kr per dekar fra 1.7.2017.

Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)

SMIL omfatter spesielle tiltak i landbrukets kulturlandskap (STILK), miljørettet omlegging i kornområdene (MOMLE) og investeringer i miljøtiltak (IMT). SMIL omfatter også «Områdetiltak», men det er ikke regnet med at denne ordningen har inntektsvirkning for jordbruket.

Tabell 4.4 viser hvordan utbetalinger fra SMIL fordeler seg på underpostene.

Tabell 4.4 Utbetalingene av tilskudd over SMIL. Mill. kr

	2015	2016	2017	2018	2019*	2020**
Spes. tilt. i landbr. kult.landsk. (STILK)	79,4	75,5	70,2	66,6		
Invest. miljøtiltak (IMT)	28,1	33,7	30,5	41,2		
Miljørettet oml. i kornområder (MOMLE)	0,2			0,2		
Områdetiltak	3,3	3,1	2,3	3,3		
Sum SMIL	111,0	112,3	103,0	111,2	115,0	127,0
Tilskudd til drenering	25,4	32,5	39,1	69,3	59,7	80,0
Sum	136,3	144,8	142,0	180,6	174,7	207,0
<i>Herav postert i totalkalkylen:</i>						
Tilskudd til tekniske miljøinvesteringer	28,1	33,7	30,5	41,2		
Tilskudd til kulturlandskapstiltak ¹	51,8	50,4	45,2	42,4		
Spes. miljøtiltak i jordbruket					92,4	102,0
Tilskudd til drenering	25,4	32,5	39,1	69,3	59,7	95,0

1) STILK (÷fredede og verneverdige bygninger) + MOMLE

Organisert beitebruk

Ordningen omfattet i utgangspunktet investeringsstøtte til organisert beitebruk og organisert sauesanking. Fra 2010 ble investeringsstøtten til organisert beitebruk tatt ut av SMIL og overført til en egen ordning som forvaltes av Fylkesmannen.

Verdensarv

Ordningen ble opprettet ved jordbruksoppjøret i 2007 og gjelder spesielt for verdensarvområdene: Vegaøyene og Geirangerfjorden/Nærøyfjorden.

Ordningen var ment å være 3-årlig, men ble i 2010 videreført i et nytt 5-årig prosjekt etter gjeldende modell.

Utvalgte kulturlandskap

Ordningen med tilskudd til utvalgte kulturlandskap ble innført ved jordbruksoppjøret 2008. Ordningen omfatter skjøtsel og vedlikehold av landskap med stor historisk og biologisk verdi.

4.4 Tilskudd til erstatninger m.m.

Tabellen nedenfor viser utbetalingene for de forskjellige delordningene under ordningen Tilskudd til erstatninger m.m. Det høye erstatningsbeløpet i 2018 og dels i 2019 skyldes erstatninger som følge av tørken i 2018.

Tabell 4.5 Utbetalinger under Tilskudd til erstatninger m.m. 1 000 kr

	2018	2019*	2020**
Avlingsskade	1 665 727	565 932	
Svikt i honningprod.	1 663	2 600	
Sum	1 667 390	568 532	206 778

4.5 Direkte tilskudd (underpost)

De direkte tilskuddene omfatter i hovedsak de tilskuddsordningene som kommer inn under produksjonstilskuddene. Formålet med produksjonstilskudd i jordbruket er å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk, innenfor de målene som Stortinget har trukket opp. Tabellen nedenfor gir en oversikt over de direkte tilskuddene for årene 2018, 2019 og 2020. Beløpene for 2020 inkluderer omdisponeringer og overføringer som ble foretatt ved jordbruksoppjøret.

Tabell 4.6 Direkte tilskudd (underpost). 1 000 kr

	2018	2019*	2020**
74.11 Driftstilskudd	1 579 092	1 591 132	1 665 000
74.14 Tilskudd til husdyr	2 528 531	2 416 088	2 530 000
74.16 Beitetilskudd	822 505	895 511	980 000
74.17 Areal og kulturlandskapstilskudd	3 066 496	3 430 315	3 534 000
74.19 Regionale miljøprogram	431 982	490 636	528 000
74.20 Tilskudd til økologisk landbruk	108 558	115 856	117 600
Sum	8 537 164	8 939 538	9 354 600

Driftstilskudd

Tilskuddet omfatter ku- og geitmelkproduksjon samt ammekyr. For kumelk gis tilskuddet pr. bedrift etter AK-sone mens det for geitmelk gis med samme sats over hele landet. For ammekyr gis tilskuddet etter AK-sone pr. dyr inntil 40 ammekyr og pr. bedrift for bedrifter med mer enn 40 kyr.

Tilskudd til husdyr

Tilskuddet beregnes på grunnlag av dyretall og satser per dyr. Tilskuddet omfatter også tilskudd for verneverdige husdyrraser. Bedrifter med bihold og minimum 25 kuber kom inn i ordningen fra 2009.

Beitetilskudd

Tilskudd til dyr på utmarksbeite (utmarksbeitetilskudd) gis til dyr som i beitesesongen går minst 5 uker på utmarksbeite og som da har hoveddelen av det daglige grovfôrintaket fra beiting av utmark.

Tilskudd til dyr på beite (beitetilskudd) omfatter alle beitedyr som i løpet av beitesesongen går minst 12 eller 16 uker på beite, avhengig av i hvilken arealsone søkeren har driftssenter. Dette beitetilskuddet kan gis for beiting både på utmarksbeite, innmarksbeite, overflatedyrket og fulldyrket jord.

Begge beitetilskuddene kan oppnås for samme dyr dersom total beitetid tilfredsstiller minimumskravene til antall uker på beite.

For 2019 er det tatt hensyn til omdisponeringer ved jordbruksoppjøret 2019.

Areal- og kulturlandskapstilskudd

Ordningen er 2-delt og består av en kulturlandskapsdel som blir gitt til alt jordbruksareal med felles sats og en arealdel for de ulike vekstene etter soner og arealstørrelser.

Formålet med *kulturlandskapstilskuddet* er å stimulere til skjøtsel, vedlikehold og utvikling av kulturlandskapet, gjennom aktiv drift og beiting på jordbruksarealene.

Arealtilskuddet skal medvirke til et aktivt jordbruk over hele landet. Dessuten skal tilskuddet styrke inntektene og jevne ut inntektsforskjeller mellom ulike produksjoner, bruksstørrelser og distrikter.

For 2019 er det tatt hensyn til omdisponeringer ved jordbruksoppjøret 2019.

Regionale miljøprogram

Formålet med ordningen er å sikre miljøkvaliteter og kulturlandskap, og å hindre erosjon og avrenning av næringsalter til vann. Ordningen har regionale og lokalt tilpassede regelverk for økonomisk støtte.

Tilskudd til økologisk jordbruk

Formålet med tilskuddet er å stimulere til økt andel økologisk jordbruksproduksjon.

Posten omfatter ordningene omleggingstilskudd, arealtilskudd ved økologisk drift og husdyrtilskudd ved økologisk drift. Disse tilskuddene gis i tillegg til ordinære husdyr-, areal- og kulturlandskapstilskudd.

4.6 Utviklingstiltak

Betegnelsen omfatter ordninger som er underposter i kap. 1150 post 77. Tabell 4.7 gjelder de ordningene som er postert under «direkte tilskudd» i Totalkalkylen.

Tabell 4.7 Utviklingstiltak. 1 000 kr

	2018	2019*	2020**
77.11 Tilskudd til dyreavl	67 668	71 844	88 400
77.12 Tilskudd til engfrø mm.	8 251	5 272	5 272
Sum	75 919	77 116	93 672

Tilskudd til dyreavl

De deler av ordningen som føres under «direkte tilskudd» omfatter tilskudd til dekning av kostnadene ved inseminering og utjevning av reisekostnadene ved veterinærtjenesten. Ordningen omfatter også tilskudd til avlsarbeid innen spesialisert storfekjøttproduksjon.

Tilskudd til engfrø

Tilskuddene under denne ordningen tar sikte på å fremme norsk engfrøavl og omfatter lagringstilskudd, pristilskudd og arealtilskudd og diverse andre tilskudd. Pristilskudd, arealtilskudd og diverse andre tilskudd blir utbetalt til produsentene gjennom såvareforretningene. Lagringstilskuddet går til såvareforretningene og blir ikke tatt med i totalkalkylen.

4.7 Velferdsordninger

Tabell 4.8 Velferdsordninger. 1 000 kr

Underposter	2018	2019*	2020**
78.11 Tilsk. avløsning ferie og fritid	1 119 644	1 164 693	1 209 000
78.12 Tilskudd til avløsning ved sykdom	139 998	129 078	149 000
78.14 Sykepengeordningen i jordbruket 50	50 200	48 300	43 500
78.15 Andre velferdstiltak	60 968	65 898	67 688
78.16 Tidligpensjonsordning for jordbr.	70 937	68 998	70 000
Sum post 78 Velferdsordninger	1 441 747	1 476 967	1 539 728

Ordningen «Andre velferdstiltak» omfatter de to delordningene «tilskudd til landbruksvikar» og «tilskudd til landbrukets HMS-tjeneste». Av disse ordningene er det bare «tilskuddet til landbruksvikar» som føres i Totalkalkylen.

Tilskuddet til sykepengeordningen og den administrative delen av tilskudd til landbruksvikar blir ført med tilsvarende motposter på kostnadssiden. Dermed blir inntektsvirkningen nøytralisert.

De øvrige tilskuddene føres uten motposter, slik at de gir full inntektsvirkning.

For 2019 er det tatt hensyn til omdisponeringer ved jordbruksoppjøret 2019.

Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Tilskudd til avløsning under ferie og fritid er en refusjonsordning som beregnes etter satser per dyr.

Tilskudd til avløsning ved sykdom

Tilskuddet til avløsning under sykdom er en refusjonsordning. Tilskuddet blir fastsatt ut fra faktiske utgifter til avløsning, opp til en maksimal dagsats per bruk.

Tilskudd til sykepengeordningen

Tilskudd til sykepengeordningen gjelder refusjon av tilleggspremier til folketrygden. Disse tilleggspremiene kreves innbetalt for at sykepenger skal komme opp i 100 prosent av pensjonsgivende inntekt etter 16 dager.

Andre velferdstiltak

Administrasjonstilskudd til avløserlag består av den administrative delen av tilskuddet til landbruksvikar.

Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet har til formål å skaffe arbeidshjelp under korttids sykdom for gårdbrukere som ikke kan skaffe arbeidshjelp på annen måte. En spesifisering av tilskuddene til landbruksvikar for de siste årene finnes i tabell 4.9.

Tabell 4.9 Tilskudd til landbruksvikar. 1 000 kr

	2018	2019*	2020**
Tilskudd gjennom avløserlag	60 968	65 898	67 688
<i>herav admin. av avløserlagene</i>	<i>9 516</i>	<i>9 516</i>	<i>9 516</i>
<i>herav tilskudd til landbruksvikar</i>	<i>51 452</i>	<i>56 382</i>	<i>58 712</i>

Tidligpensjonsordningen

Utbetalingene i 2018 og 2019 ble henholdsvis 70,9 mill. kr og 69,0 mill. kr.

For 2020 regnes det med en utbetaling på 70,0 mill. kr.

4.8 Ordninger utenom jordbruksavtalen

Her føres noen tilskudds- og erstatningsordninger under «direkte tilskudd» som ikke er omfattet av jordbruksavtalen.

4.8.1 Erstatninger ved tiltak mot dyre- og plantesykdommer

Tabell 4.10 viser hvordan erstatningsbeløpene fordeler seg på forskjellige underposter.

Tabell 4.30 Erstatninger dyre- og plantesykdommer. 1 000 kr

	2018	2019*	2020**
Planteskadegjørere	558	6 261	7 000
Husdyrsykdommer	30 725	82 691	58 000
Sum	31 238	88 952	65 000

Beløpene over er eksklusive tilskuddet til tiltak mot radioaktivitet som ikke føres under «direkte tilskudd».

4.8.2 Tilskudd til avløsning ved repetisjons- og heimevernsøvelser

Ifølge Forsvaret finnes ikke oppgaver som viser de samlede faktiske utbetalingene. Det er derfor forutsatt at utbetalingene tilsvarer innvilgningene.

Aktiviteten på området har vært liten i de siste årene med små utbetalinger. For 2018, 2019 og 2020 regnes det med en utbetaling på 1,0 mill. kr.

4.8.3 Erstatninger for rovviltskader

Jordbruket mottar erstatninger fra staten som kompensasjon for skader som husdyrene blir påført av rovdyr. Utbetalt totalbeløp varierer mye fra år til år. Både variasjon i skadeomfang og endringer i kravene til dokumentasjon av skader ligger bak

svingningene i årlig utbetaling. Sett over en lengre periode har utbetalingene økt, men de har vært mer stabile de siste årene.

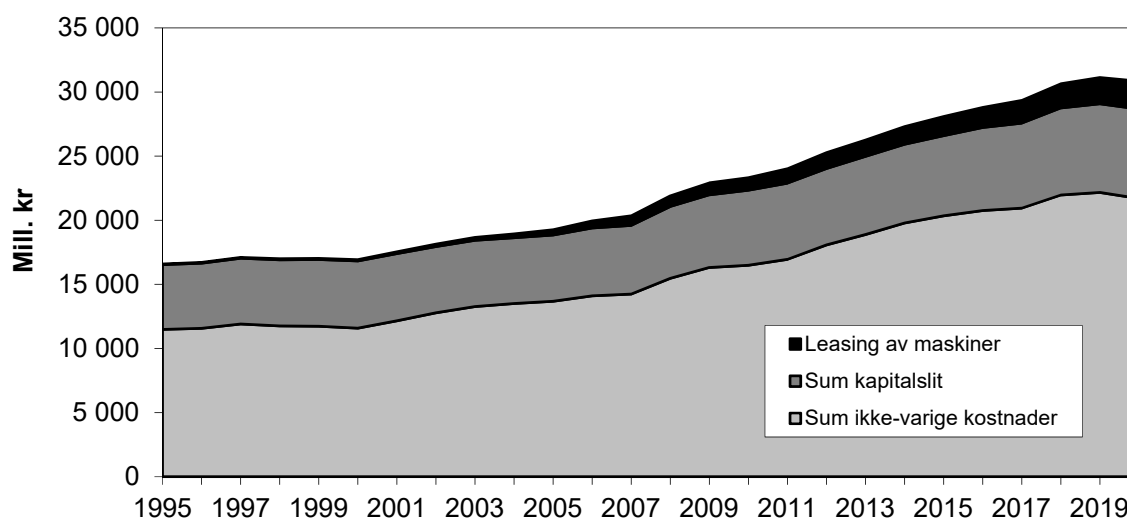
Utbetalingen i 2018 var 43,0 mill. kr og 44,1 mill. kr i 2019. På grunnlag av utviklingen for utbetalingene i tidligere år samt tapsutviklingen i inneværende år, er det nå for 2020 antatt at erstatningsbeløpet for husdyr vil ligge på 44,7 mill. kr.

4.8.4 Driftsplanlegging

Denne posten omfatter godtgjørelse til brukere som gir oppgaver til NIBIOs driftsgranskinger. De siste årene er det regnet med en utbetaling i på 0,8 mill. kr.

5 Kostnader

5.1 Innledning

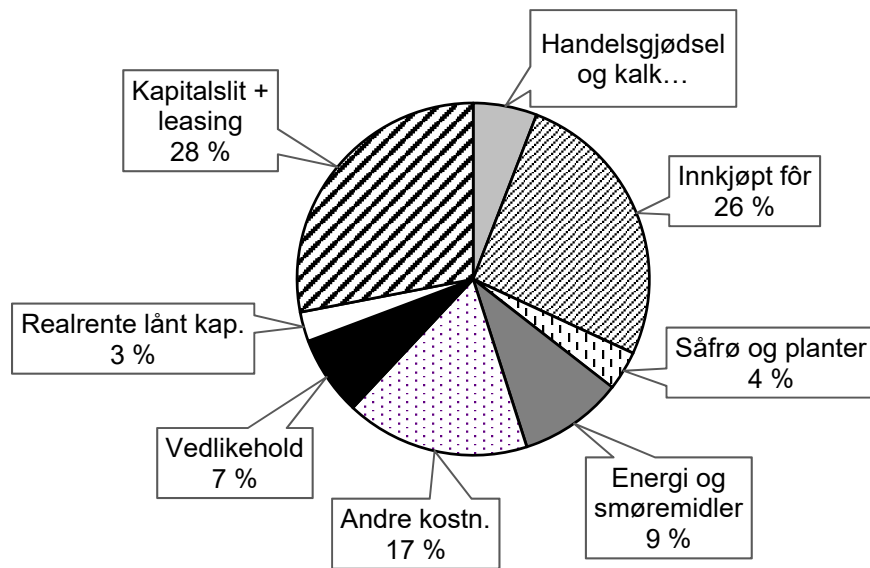

Figur 5.1 Sum kostnader. 1995–2020

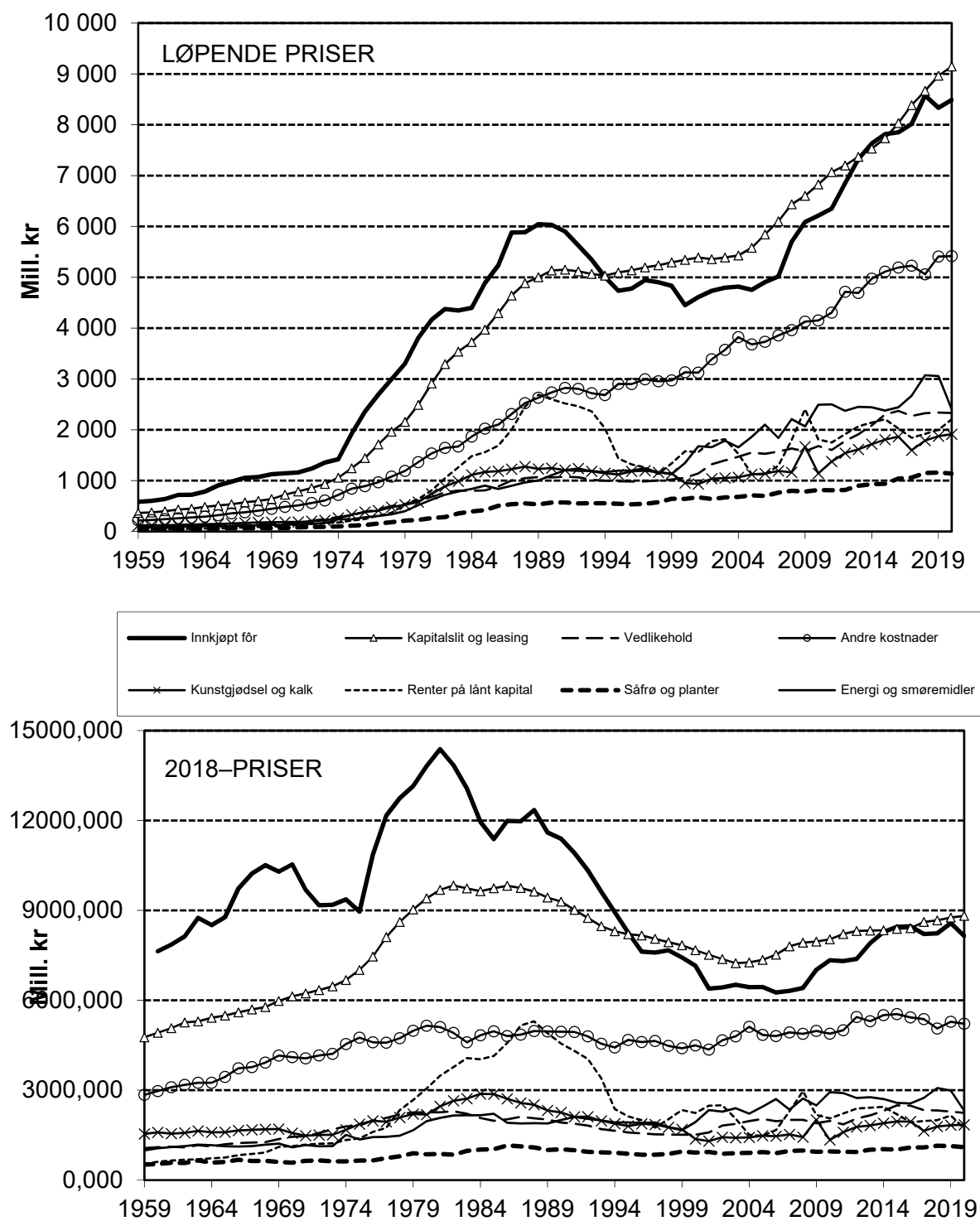
I Totalkalkylen er kostnadene gruppert på hovedpostene ikke-varige og varige driftsmidler. Til de ikke-varige driftsmidlene hører handelsgjødsel og kalk, innkjøpt fôr, såfrø og planter, elektrisk kraft, drivstoff og smøremidler, vedlikehold av varige driftsmidler og posten «andre kostnader». «Andre kostnader» er en samlepost for en rekke forskjellige kostnader ved plante- og husdyrproduksjon, for eksempel frakt, emballasje, veterinær og medisiner, forsikring og regnskapsføring.

Kostnadene til varige driftsmidler kommer fram gjennom beregningen av det årlige kapitalslitet på bygninger, maskiner og redskaper, biler og grøfter/hydratekniske anlegg. Kostnadene til leasing tas også med her.

Figur 5.2 viser hvor stor andel av totalkostnaden de forskjellige kostnadstypene utgjør. I figur 5.3 framgår utviklingen i kostnadene målt i løpende og faste priser.

Figur 5.2 Kostnadene i jordbruket fordelt på kostnadsposter. 2019

Figur 5.3 Utviklingen i kostnadene i løpende og faste priser

5.2 Ikke-varige kostnader

5.2.1 Handelsgjødsel og kalk

Tabell 5.1 Handelsgjødsel og kalk. Mengder, priser og kostnader

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Handelsgjødsel, mill. kg	494	588	538	516	384	462	467	474
Kr/100 kg	39	87	203	204	271	348	366	370
Mill. kr	195	510	1 095	1 054	1 042	1 608	1 709	1 754
Mikronæringsstoffer, mill. kr	0	1	2	6	1	5	5	6
Veksthusgjødelse, mill. kr	4	7	17	17	21	36	33	35
Kalk, mill. kg ¹	85	243	448	275	168	223	192	200
Kr/100 kg	8	21	36	42	65	65	68	69
Mill. kr	7	52	162	115	109	145	131	139
Handelsgj. og kalk, mill. kr	206	570	1 276	1 192	1 173	1 795	1 871	1 871
Tilsk. mindre bruk, mill. kr	-23	-44						
Rabatter, mill. kr			-44	-50	-30			-14
Sum handelsgj. og kalk, mill. kr	183	526	1 232	1 142	1 143	1 794	1 878	1 920

¹⁾ Inkl. skjellsand fra og med 1988

Tabell 5.1 presenterer utviklingen i mengder, priser og kostnader for handelsgjødsel og kalk etter 1969.

Forbruket av handelsgjødsel i Totalkalkylen er basert på mineralgjødelsestatistikken fra Mattilsynet. Mattilsynets statistikk følger salgsåret, dvs. perioden 1.7–30.6. I Totalkalkylen blir salget av handelsgjødsel kostnadsført på det kalenderåret hvor gjødsla forutsettes brukt. Det vil for eksempel si at forbruket i kalenderåret 2018 er basert på salget i perioden 1.7.2017 til 30.6.2018. Mattilsynet utarbeider statistikk over kalkomsetningen, sist for 2017. Deretter er omsetningen regnet fram etter oppgaver fra aktører.

Veksthusgjødelse og mikronæringsstoffer inngår ikke i Mattilsynets oppgaver. Forbruket av disse typene beregnes dermed som et tillegg. Kostnadene til veksthusgjødelse og mikronæringsstoff økte fram mot 2015 og prognosen for 2020 er 41 mill. kr. Intensiteten er økt noe med stimulans både innen korn- og grovfôrproduksjon. Omsetningen av gjødelse i tonn ligger likevel på et stabilt nivå da gjødselnormene er noe endret og N-innholdet i fullgjødelsen høyere enn tidligere.

Tabell 5.2 viser forbruket av verdistoffer i handelsgjødsel fra 1969 og fram til 2019 med prognose for 2020.

Tabell 5.2 Innholdet av næringsstoffer i handelsgjødsel. Tonn og kg per daa jordbruksareal

	Nitrogen		Fosfor		Kalium		Sum
	Tonn	Kg/daa	Tonn	Kg/daa	Tonn	Kg/daa	Tonn
1969	68 430	6,9	23 027	2,3	49 393	5,0	140 850
1979	102 245	10,6	27 233	2,8	67 888	7,1	197 366
1989	110 138	11,1	17 376	1,7	56 353	5,7	183 867
1999	106 017	10,2	13 092	1,3	50 862	4,9	169 971
2010 ¹⁾	83 982	8,3	7 831	0,8	31 943	3,2	123 756
2014	101 933	10,3	8 974	0,9	33 645	3,4	144 552
2015	102 933	10,4	9 824	1,0	34 043	3,5	146 280
2016	102 514	10,4	9 090	0,9	34 162	3,5	145 766
2017	99 733	10,1	8 705	0,9	33 409	3,4	142 012
2018	104 064	10,5	8 899	0,9	34 044	3,5	147 006
2019*	105 892	10,8	8 889	0,9	34 327	3,5	149 108
2020**	107 594	11,0	9 144	0,9	35 050	3,6	151 789

1) Korrigert for hamstring i 2007/08

Kilde: Mattilsynet

I Mattilsynets statistikk inngår forbruk av gjødsel kun i jordbruket. Skogbruk, parker, plener, prydager, villahager og veksthus er holdt utenom Mattilsynets statistikk. For å komme fram til hva som benyttes i jordbruket samlet legges et anslag for veksthus til.

Gjennomsnittsprisen på handelsgjødsel økte 6,7 prosent fra 2017 til 2018 og økning 5,8 prosent fra 18-19. Prognosen for budsjettåret 2020 viser en svak prisoppgang på 1,1 prosent.

Prisberegningen baseres på omsetningstallene for de forskjellige gjødselslagene for hele sesongen fra 1. juli til 30. juni, etter oppgaver fra Felleskjøpene. Det regnes ut gjennomsnittspriser for de enkelte gjødselslagene.

I tabell 5.3 er det gitt en oversikt over gjennomsnittspris per kg næringsstoff for de forskjellige hovedgruppene av handelsgjødsel.

Tabell 5.3 Gjennomsnittspriser per kg N+P+K for hovedgruppene av handelsgjødsel

	1969	1979	1988	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Nitrogengj. (Kalksalp. 15,5 % N):</u>								
Kr/kg N	1,70	3,40	7,88	7,36	12,03	19,75	18,38	17,67
Relative tall	100	200	473	433	707	1162	1081	1038
<u>Fosforgjødsel (Super fosfat P8 %)¹</u>								
Kr/kg P	2,20	6,78	16,72	20,54	39,31	20,04	23,82	24,74
Relative tall	100	308	760	910	1 787	994	1083	1125
<u>Kaliumgjødse (Kaliumklorid 49 %)</u>								
Kr/kg K	0,72	1,42	3,91	4,90	9,09	10,27	11,06	11,05
Relative tall	100	197	543	680	1 263	1426	1536	1534
<u>Tosidig gjødse (PK-gjødsel 5-17)²</u>								
Kr/kg verdistoff				10,13	22,68	11,93	12,47	14,06
Relative tall				98	219	115	121	136
<u>Fullgjødse (NPK 21-4-10/22-3-10)</u>								
Kr/kg verdistoff	1,44	2,78	6,16	5,03	8,40	9,75	11,45	11,83
Relative tall	100	193	428	349	584	677	796	821

1) P8 fra 1996

2) 1998 = 100

Forbruket av kalk og skjellsand har økt litt de siste årene men er på et lavere nivå enn for en del år siden. Forbruket er beregnet til ca. 24 kg/daa i 2019 og det regnes med 25 kg/daa i budsjettåret.

Flere forhold påvirker omsetningen av jordbrukskalk. Blant disse er tidspunktet for høsting, værforholdene høst og vår og økonomien i jordbruket generelt.

I tabell 5.4 er det gitt en oversikt over forbruket av ulike kalkslag.

Tabell 5.4 Forbruket av kalk. Tonn

	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
<u>Mg-holdig kalk:</u>						
Grovdolomitt	60 727	45 534	17 250			
Brent dolomitt	15 911	17 808	6 069			
Grov kalkdolomitt	8 237	6 168				
Kalkdolomittmel	3 185	2 217				
Dolomittmel	450	182				
Granulert dolomittmel	30 523	8 095				
<u>Ikke Mg-holdig:</u>						
Kalksteinsmel	51 350	54 564	18 333			
Grovkalk	88 976	42 666	52 975			
Konverteringskalk	49 331	20 169	0			
Brent kalk	4 826	1 194	6 305			
Hydratkalk	2 832	3 988	0			
Skjellsand	113 183	80 077	21 154			
<u>Andre (gj.sn. av alle):</u>						
Kalk i alt	447 753	295 098	169 131			
Fratr. hobby/hagekalk	-20 000	-20 000	-846			
Kalk til jordbruket	427 753	275 098	168 286	223 232	192 467	200 080
Kg/daa jordbruksareal	43,0	30,9	16,7	27,7	24,0	25,0

Kilde: Mattilsynet

5.2.2 Innkjøpt fôr

Tabell 5.5 viser kostnadene til innkjøpt fôr i perioden 1989–2020. Prisberegningene gjøres på bakgrunn av felleskjøpenes omsetningstall på årsbasis, spesifisert for hvert enkelt kraftfôrprodukt. Mengdetallene hentes fra Landbruksdirektoratets tall for totalt salg.

Tabell 5.5 Innkjøpt fôr. Mengder, priser og kostnader

	1989	1999	2010	2017	2018	2019*	2020**
<u>Kraftfôr i blandinger</u>							
Mill. kg	1 619	1 697	1 788	1 966	2 012	2 007	2 018
Kr/100 kg ¹	373	268	328	379	386	387	397
Mill. kr	6 033	4 545	5 859	7 452	7 760	7 766	8 010
<u>Grøpp av salgskorn</u>							
Mill. kg	28	11	3	1	1	1	1
Kr/100 kg	323	274	298	300	311	319	327
Mill. kr	90	30	8	4	4	4	4
<u>Leiemalt i blandinger</u>							
Mill. kg	-92	-5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kr/100 kg	277	189	–				
Mill. kr	-255	-9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rabatter, mill. kr	-253	-140	-38	-14	-15	-15	-15
Småsekketillegg mill. kr		113					
<u>Innkjøpt kraftfôr i alt</u>							
Mill. kg	1 554	1 704	1 791	1 967	2 013	2 008	2 020
Kr/100 kg ²	361	266	325	378	385	386	396
Mill. kr	5 614	4 539	5 829	7 442	7 749	7 755	7 999
Annet innkjøpt fôr, mill. kr	430	293	384	574	828	579	489
Sum innkjøpt fôr, mill. kr	6 044	4 832	6 212	8 016	8 577	8 334	8 488

1) Bulkpris fra og med 1995. Fra og med 2000 benyttes veid snittpris av bulk/sekker

2) Pris ikke fratrukket rabatter

Forbruket av innkjøpt kraftfôr har vært økende etter 2000. Forbruket av drøvtyggerfôr er stigende og er budsjettert til 1 085 mill. kg i 2020. Forbruket av svinefôr har sunket siden 2015 og var 465 mill. kg i 2019. Det er budsjettert til 449 mill. kg i 2020. Forbruket av fjørfe fôr gikk noe ned i 2015 pga. produksjonsnedgang for kylling, men har økt igjen til 478 mill. kg i 2019. Det er budsjettert til 480 mill. kg i 2020.

Tabell 5.6 Samlet kraftfôrforbruk fordelt på blandinger og grøppet vare. Mill. Kg¹

	1989	1999	2010	2017	2018	2019*	2020**
<u>Kraftfôrblandinger</u>							
Drøvtyggere	978	1 005	907	1 015	1 082	1 060	1 085
Svin	398	421	487	494	477	465	449
Fjørfe	224	256	385	453	448	478	480
Andre (hest, kanin, pelsd. m.m)	19	15	10	4	5	4	5
Sum kraftfôr i blandinger	1 619	1 697	1 788	1 966	2 012	2 007	2 019
Grøpp av salgskorn	28	11	3	1	1	1	1
Sum kraftfôr i alt	1 646	1 708	1 791	1 967	2 013	2 008	2 020
Leiemalt kraftfôr i blandinger	92	5	0	0	0	0	0
Innkjøpt kraftfôr i alt	1 554	1 703	1 791	1 967	2 013	2 008	2 020

1) Statistikk fra Landbruksdirektoratet fra 2008 mot tidligere Mattilsynet

Kraftfôrprisene avhenger av flere faktorer; priser på norsk korn, prisnedskrivings-tilskuddet på korn til kraftfôr, priser på importerte råvarer, frakttilskudd, kostnadsutviklingen i kraftfôrindustrien og endringer i sammensetningen av kraftfôret.

Prisendringer på korn i jordbruksoppkjørene får en tredjedels effekt samme år. Dette skyldes at norsk korn til kraftfôr normalt ikke blir tatt i bruk før i september måned i produksjonsåret.

Gjennomsnittlig pris per 100 kg, ekskl. småsekktillegg, rabatter og bonus, for alt innkjøpt kraftfôr steg fra 386 kr i 2018 til 387 kr i 2019, og er beregnet til 397 kr per 100 kg i 2020.

Detaljert oversikt over prisutvikling og kostnadsutvikling for de enkelte innkjøpte fôrslagene for årene 2018, 2019 og 2020 er gitt i vedleggstabellene 3.2 og 3.3.

5.2.3 Såfrø og planter

Posten omfatter innkjøpt såkorn og norskprodusert og importert frø av engvekster, rotvekster og grønnsaker. Importerte blomsterløker, knoller og planteskoleartikler som stauder, busker og podekvister hører også med her. Oppgaver fra Landbruksdirektoratet viser jordbrukets innkjøp av såkorn gjennom såvarefirmaene.

Detaljert oversikt over prisutvikling og kostnadsutvikling for de enkelte såfrø- og planteslag for årene 2017, 2018 og 2019 er gitt i vedleggstabell 3.4.

Tabell 5.7 Kostnader til såfrø og planter

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Såkorn								
Tonn	26 573	51 024	60 303	59 537	53 654	56 662	48 112	51 584
Mill. kr	38	125	306	246	254	350	319	341
Oljefrø, mill. kr.	0,4	0,4	1,3	2,0	1,8	3,5	4,9	4,1
Erter, mill. kr.					3,4	3,3	4,1	4,5
Engfrø, mill. kr	8	26	100	111	108	158	146	146
Rotvekst- og grønnsakfrø, mill. kr	1,3	5	18	30	57	93	98	92
Statskontrollerte settepoteter ¹ mill. kr					39	79	79	81
Planteart, løk, knoller, andre frø mv, mill. kr	17	57	104	247	352	463	508	470
Sum såfrø og planter, mill. kr	65	214	533	643	815	1 150	1 159	1 139

1) Fra og med 2000

5.2.4 Energi og smøremidler

Tabell 5.8 viser kostnadene til energi og smøremidler.

Kostnadene til elektrisk kraft kan variere mye på grunn av prisendringer. Kostnaden går ned i 2020 pga. forventet prisnedgang på ca. 33 prosent.

For diesel er forbruket nokså jevnt og kostnaden varierer med prisen. Prisen er forventet å gå ned i 2020 med 13 prosent pga. nedgang i råoljeprisen.

Kostnadene til fyringsolje i veksthus avhenger sterkt av prisforholdet mellom fyringsolje og elektrisk kraft. Energiformene gass og bioenergi inngår i fyringskostnadene i veksthus.

Tabell 5.8 Kostnader til energi og smøremidler. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Diesel	23	102	271	306	833	1 268	1 267	1 107
Elektrisk energi	42	127	501	588	1 246	1 487	1 431	985
Annet (fyringsolje, bioenergi, gass, bensin, smøremidler mv.)	65	170	233	234	414	318	358	312
Sum energi og smøremidler	130	399	1 004	1 128	2 493	3 073	3 056	2 404

5.2.5 Andre kostnader

«Andre kostnader» omfatter de ikke-varige kostnadene i jordbruket som ikke er tatt med som egne poster andre steder i Totalkalkylen. Noen av de største enkeltpostene er kort omtalt nedenfor. Et mer detaljert bilde av «Andre kostnader» for årene 2018, 2019 og 2020 finnes i vedleggstabell 3.6.

Tabell 5.9 Andre kostnader. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Planteproduksjon	113	359	845	911	1 236	1 596	1 576	1 648
Husdyrproduksjon	149	391	666	802	1 217	1 710	1 761	1 728
Bygninger, maskiner, tekn. utstyr, admin., kjøp av tjenester mm.	183	441	1 121	1 259	1 697	1 752	2 071	2 039
Sum	445	1 191	2 632	2 972	4 150	5 058	5 408	5 415

Kostnader ved planteproduksjon

Plastfolie i jordbruk utenom hagebruk benyttes først og fremst til rundballer og til ammoniakkbehandling av halm. Kostnaden til plastfolie i den delen av jordbruket som ikke regnes som hagebruk, er budsjettert til 432 mill. kr i 2020.

Kostnadene til *emballasje i hagebruket* omfatter sortering, pakking og emballasje av hagebruksprodukter. Dette har motstykke i prisene på inntektssiden.

Beregningen av *plantevernmidler* er basert på Mattilsynets statistikk over salg fra detaljist. Det korrigeres for hamstring dersom resultatene er påvirket av for eksempel avgiftsøkninger. For budsjettåret er kostnaden beregnet til 338 mill. kr.

Bruk av *ensileringsmidler* innebar en kostnad på 94 mill. kr i 2019 mens det i budsjettåret er regnet med 98 mill. kr. Over tid har det vært en nedgang i bruken.

Kostnader i husdyrholdet

Kostnadene til *veterinær* har økt over tid til tross for nedgang i antall besøk. Dette skyldes prisstigning på veterinærbehandlinger, men også økende besetningsstørrelse. Budsjettanslaget for 2020 er på 448 mill. kr.

For *medisin til dyr* er jordbrukets kostnad for 2020 beregnet til 498 mill. kr.

Til sammen er kostnaden til *inseminering av storfe og gris* anslått til 350 mill. kr. i budsjettåret. Ca. 80 prosent av kostnadene til inseminering gjelder storfeholdet.

Frakt av kraftfôr er kostnadsberegnet til 361 mill. kr for 2018, 379 mill. kr for 2019 og 386 mill. kr for 2019. Den langsiktige økningen skyldes både mengde og prisøkning.

Forsikring

Beregningene som er basert på netto forsikringskostnader, kan variere mye pga. varierende utbetalinger mellom år. *Nettokostnaden ved forsikring av maskiner og*

annet driftsløsøre er budsjettert til 121 mill. kr, *husdyrforsikringer* 23 mill. kr, *yrkesskadeforsikring* 12 mill. kr. og for *driftsbygninger* 240 mill. kr.

Kostnader til administrasjon, kjøp av tjenester med mer

Antall regnskap synker med antall bedrifter fra år til år, mens prisen per regnskap har hatt en klart økende tendens. Prisøkningen har også sammenheng med økende produksjon på de gjenværende jordbruksbedriftene. For 2020 er regnskapskostnadene beregnet til 613 mill. kr.

Kostnadene til teletjenester i jordbruket har sunket de siste årene. Dette henger sammen med færre bønder og lavere priser på teletjenester, mens økt bruk av teletjenester per jordbruksbedrift trekker noe i motsatt retning.

Under «Andre kostnader» gjøres et *verdipåslag* på 12,8 prosent som skal ta hensyn til andre ikke-spesifiserte poster. Verdipåslaget blir 609 mill. kr i budsjettåret 2020.

To ulike *velferdsordninger* blir kostnadsført som motposter til statstilskudd. Det gjelder utgifter til sykelønnsordning og administrasjonstilskudd til avløserlag. Summen for disse ordningene er budsjettert til 53 mill. kr i 2020.

5.2.6 Vedlikehold

Beregningen av vedlikeholdet er basert på bl.a. SSBs landbruksundersøkelser som sist ble foretatt i 2017. Undersøkelsene gir «fastpunkter» for den serien som regnes fram. Tabellen under viser utviklingen i vedlikeholdskostnadene fordelt på bygninger, maskiner og redskaper og biler. Bygningsvedlikeholdet utgjør mer enn 2/3 av total vedlikeholdskostnad.

Med resultatene fra SSBs undersøkelser som basis, har vedlikeholdskostnadene for maskiner og redskaper vært framregnet på grunnlag av utviklingen for traktorbestanden. Fra og med beregningen til Totalkalkylen for 2009, har prisutviklingen fulgt lønnsutviklingen i industrien.

Mellom tellingsårene i SSBs landbruksundersøkelser benytter nemnda vedlikeholdskostnadene i driftsgranskingene samt antallet bruk i Totalkalkylen som framregningsgrunnlag.

Vedlikeholdet for biler er basert på SSBs tellinger, sist i 2017.

Tabell 5.10 Vedlikehold. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Bygninger	102	326	585	598	1 196	1 780	1 794	1 790
Maskiner og redskaper	19	163	426	367	375	410	415	416
Biler	26	50	59	57	109	136	130	124
Sum vedlikehold	147	539	1 070	1 022	1 680	2 326	2 338	2 330

5.3 Leasing

I Totalkalkylen er det registrerings over tegnede leasingkontrakter fra 1991. Før 1990 er det regnet med at leasing talte lite og kostnadene inngår i kapitalslit og rentekostnadene.

Ved beregningen av kostnadene til leasing blir avdragsdelen av kostnadene beregnet tilsvarende som kapitalslitet for kjøpte maskiner, dvs. ved saldoavskrivning over levetiden.

Beregningsprinsippet medfører at leasingavtalene i Totalkalkylen blir behandlet som finansiell leasing (en finansieringsmåte). Skattemessig og i nasjonalregnskapet blir leasing i jordbruket behandlet som operasjonell leasing (ren leie). Føringsmessig er det lagt opp til at kostnadsutviklingen mellom år i Totalkalkylen skal være uavhengig av om maskinutstyr kjøpes (eies) eller leases (leies).

Den sterke økningen for tegninger av leiekontrakter en har hatt, medfører at kostnadene ved leasing er fordoblet flere ganger i de senere årene.

Kostnadene for 2019 er beregnet til 2 055 mill. kr mot 1 877 mill. kr for 2018. Det er regnet med en økning for kostnadene ved leasing til 2 166 mill. kr for 2020.

Tabell 5.11 Kostnader ved leasing. Mill. kr

	Sum tegnede leiekontrakter	Kapitalslit A	Renter B	Effekt av Finansiering C	Sum beregnet leasingkostnad D=A+B-C
1990	**	11	4	1	14
1995	185	38	8	3	43
2000	191	88	22	10	100
2005	1 287	381	52	21	412
2010	1 332	902	160	80	982
2015	2 317	1 422	150	86	1 486
2016	2 536	1 572	144	156	1 560
2017	2 586	1 693	156	88	1 760
2018	2 877	1 846	168	138	1 877
2019*	2 755	1 968	205	117	2 055
2020**	2 715	2 054	178	66	2 166

5.4 Investeringer og kapitalslit

5.4.1 Innledning

Under denne posten beregnes bruttoinvesteringer i avskrivbare og ikke avskrivbare driftsmidler og kapitalslit. De varige kostnadene, eller kapitalslitet, omfatter de årlige kostnadene som skal dekke verdiforringelsen av de avskrivbare investeringene og større reparasjoner på jordbrukets driftsbygninger, maskiner og redskaper, biler, grøfter og hydrotekniske anlegg.

5.4.2 Bruttoinvesteringer

Tabell 5.12 viser bruttoinvesteringene i jordbruket.

Tabell 5.12 Investeringer i jordbruket. Løpende priser. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Driftsbygninger	404	1 592	2 309	1 758	4 536	4 839	4 657	4 788
Maskiner og redskaper	495	1 745	1 993	2 665	2 383	1 932	2 037	2 070
Biler	26	70	156	139	95	55	58	59
Grøfter ¹	67	123	83	146	279	336	344	410
Nydyrking ²	57	151	62	60	128	190	197	202
Senking og kanalisering ²	5	70	37					
Planering ²	..	22	3					
Sum investeringer	1 054	3 773	4 646	4 751	7 420	7 381	7 279	7 484
<i>herav i avskrivbare driftsmidler</i>	<i>992</i>	<i>3 530</i>	<i>4 543</i>	<i>4 707</i>	<i>7 292</i>	<i>7 191</i>	<i>7 083</i>	<i>7 282</i>

1) Inkl. hydrotekniske anlegg fra 1989

2) Det beregnes ikke kapitalslit av disse investeringene

Tabell 5.13 Investeringer i jordbruket i 2018-priser. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Driftsbygninger	7 637	10 192	6 053	3 416	5 747	4 839	4 536	4 562
Maskiner og redskaper	6 830	7 503	4 530	4 722	3 149	1 932	1 947	1 815
Biler	211	221	231	172	104	55	57	57
Grøfter ¹	708	572	226	290	352	365	322	378
Nydyrking ²	516	564	146	84	160	190	190	190
Senking og kanalisering ²	37	184	48	–				
Planering ²	..	41	2					
Sum investeringer	15 902	19 050	11 186	8 685	9 511	7 381	7 051	7 002
<i>herav i avskrivbare driftsmidler</i>	<i>15 386</i>	<i>18 487</i>	<i>11 040</i>	<i>8 601</i>	<i>9 352</i>	<i>7 191</i>	<i>6 861</i>	<i>6 812</i>

1) Inkl. hydrotekniske anlegg fra 1989

2) Det beregnes ikke kapitalslit av disse investeringene

De samlede bruttoinvesteringer i løpende priser i jordbruket går fram av tabell 5.12. Tabell 5.13 viser investeringene i faste priser og gir dermed uttrykk for den volummessige endringen i investeringene.

De seinere årene har investeringene i driftsbygninger ligget på 4-5 mrd. kr årlig.

Bruttoinvesteringene i maskiner har variert noe rundt 2 mrd. kr. årlig de seinere årene. Relativt jevnt investeringsnivå må ses i sammenheng med at inngåtte leiekontrakter (leasing) har økt og ligger på 2,5-3,0 mrd. kr. pr. år for de siste årene. Økende bedriftsstørrelse resulterer i større investeringer per bedrift.

Tabell 5.14 Prisutviklingen på investeringsgrupper. prosentvis økning per år

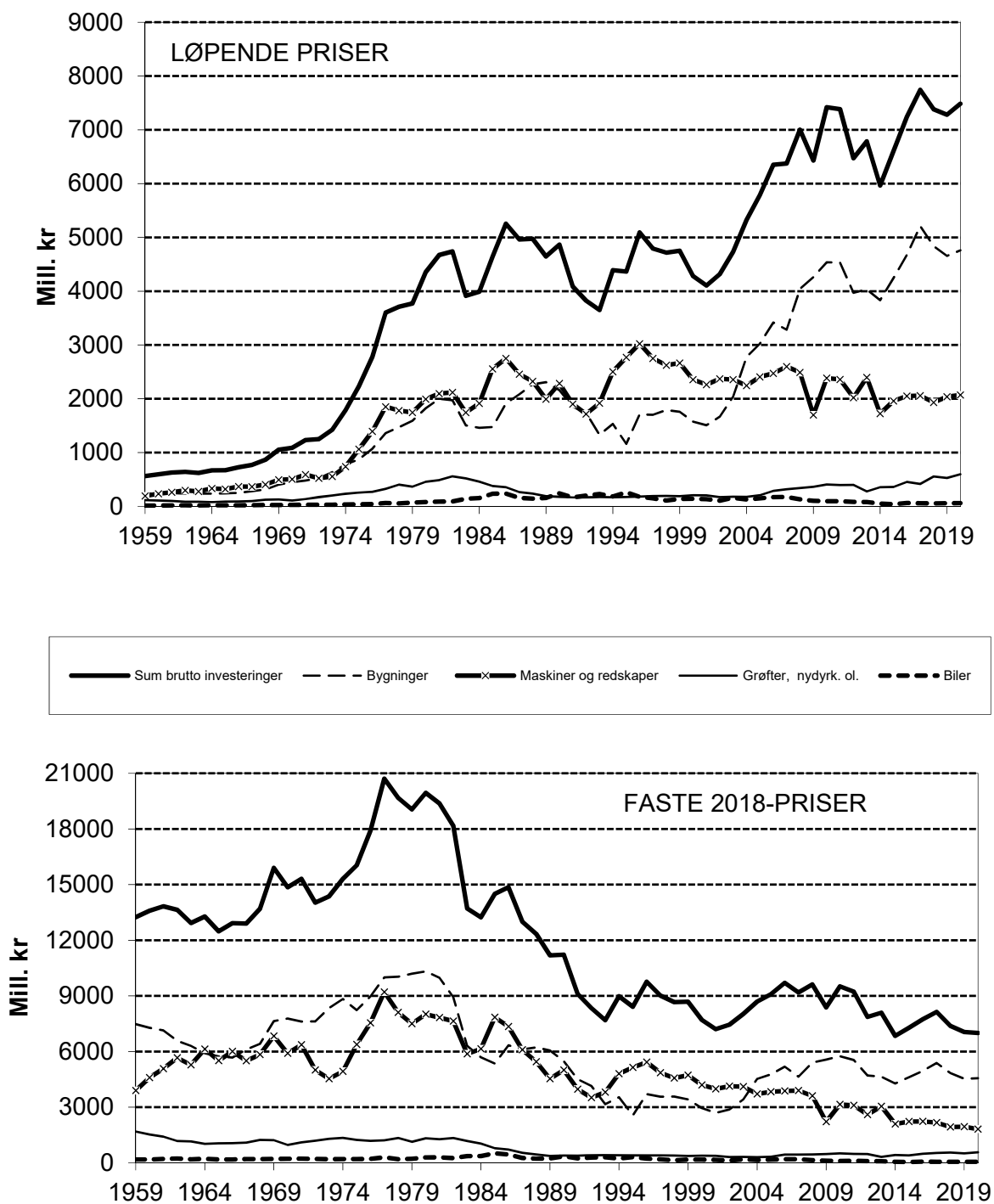
	1969– 1979 ¹	1979– 1989 ¹	1989– 1999 ¹	1999– 2009 ¹	2009– 2015	2018	2019*	2020**
Bygninger	11,4	9,3	3,0	4,0	3,1	2,7	3,3	2,7
Maskiner og redskaper	12,4	6,6	2,5	3,1	2,4	5,3	4,7	9,0
Biler	9,9	7,9	1,8	1,2	0,8	2,8	2,2	1,2
Grøfting	8,6	5,8	2,8	4,3	2,7	3,3	2,7	2,7
Nydyrking ekskl. grøfting	10,6	2,6						
Senking og kanalisering	11,9	1,7						

1) Gjennomsnittlig økning per år

Omfanget av nydyrking, planering, senking og kanalisering er såpass begrenset at grunnlaget for å lage en representativ prisindeks for dette mangler. Prisindeksen for maskiner og redskaper utarbeides av NIBIO. For grøfter settes prisutviklingen fra 2010 lik utviklingen for bygninger.

Ved prisanslagene for maskiner for budsjettåret har BFJ lagt til grunn de prisendringer som gjaldt fram til beregningstidspunktet for Totalkalkylen.

Valutakursene er særlig avgjørende for prisutviklingen for maskiner. De fleste landbruksmaskinene importeres fra Euro-landene, Danmark og Sverige.

Figur 5.4 Bruttoinvesteringer i jordbruket i løpende og faste priser

Generelt om investeringsberegningene

Investeringsberegningene for bygninger, biler og grøfter bygger på resultater fra Statistisk sentralbyrås landbrukstillinger/-undersøkelser, sist i 2017 for året 2016. For maskiner og redskaper benyttes antallet førstegangsregistrerte traktorer, importstatistikk og oppgaver fra forhandlere og fabrikanter. SSBs landbrukstillinger/-undersøkelser benyttes for vurdering av beregningene og avansepåslag.

Investeringer i driftsbygninger

Mellom SSBs tellinger benyttes SSBs tall for arealet av igangsatte bygg som framregningsgrunnlag.

Investeringene i driftsbygninger er delt i to; bygningsdel og tekniske installasjoner. I 2017 utgjorde investeringer i tekniske installasjoner ca. 41 prosent av totalinvesteringene i bygninger iflg. SSB.

SSBs seinere tellinger viser at investeringene i melkeproduksjon har økt litt over tid og var på 23 prosent av totalinvesteringene i 2017. Investeringene i kjøttproduksjon på storfe har også økt og var på 18 prosent. Kraftfôrproduksjonene svin og fjørfe har hatt en nedgang fra rundt 30 til i overkant av 20 prosent i 2017 mens sau har økt fra 10 prosent til oppunder 20 prosent i 2017. Kornproduksjon varierer rundt 10 prosent mens andre driftsformer ligger rundt 15 prosent andel.

Som prisindeks for bygningsinvesteringer benyttes fra og med 1999 SSBs byggekostnadsindeks for boliger. Denne steg med 2,7 prosent i 2018 og 3,3 prosent i 2019. For 2020 har BFJ regnet med en prisstigning på 2,7 prosent.

Investeringer i maskiner og redskaper

Beregningen bygger på oppgaver antall førstegangsregistrerte traktorer fra Vegdirektoratets motorvognregister, SSBs importstatistikk, landbruksmaskinprodusenter og forhandlere. For prisutviklingen på maskiner blir NIBIOs maskinkostnadsindeks lagt til grunn. Beregningene blir vurdert på grunnlag av SSBs investeringstillinger.

Investeringer i maskiner og redskaper er ekskl. tegnede leiekontrakter ved leasing. Leasingkostnader føres som en egen kostnadspost.

Tas de tegnede leiekontraktene (leasing) med, økte investeringene i 2019 med 7,8 prosent mot en økning på 1,4 prosent året før. I budsjettåret er det regnet med en økning på 3,6 prosent.

Verdien av investeringer i traktorer økte 10,3 prosent i 2019. Fra 2018 til 2019 økte salget av traktorer 5 prosent. Antall solgte traktorer gikk ned 12 prosent fra 2010 til 2019.

For øvrige importerte maskiner var det en økning i salget hvert år fra 2012 til 2016, mens det var en nedgang på 1,7 prosent i 2017, etterfulgt av økninger på 2,4 og 14,2 prosent i henholdsvis 2018 og 2019.

For skurtreskere ble verdien av salget halvert i 2019 etter en økning på 22 prosent i 2018.

Statistikken viser at det kan være en økning i verdien selv med små endringer eller nedgang i antallet maskiner. Dette tyder på en betydelig forskyvning mot større og dyrere maskiner.

Oppgaver over innenlandsomsetningen av norskproduserte maskiner fra de største fabrikkene viser også svingninger.

Antall traktorer og skurtreskere blir fastsatt på grunnlag av SSBs fullstendige jordbrukstillinger og utvalgstillinger, sist for 2012. Mellom tellingsårene blir antall traktorer framregnet på grunnlag av importtallene, utviklingen i antall jordbruksbedrifter og antall traktorer etter næring per 31.12 ifølge Motorvognregisteret. Antall skurtreskere framregnes med basis i endringene mellom tellingsårene og importtallene. Utviklingen i antall traktorer og skurtreskere i jordbruket ved utgangen av hvert år, går fram av tabell 5.15.

Tabell 5.15 Antall traktorer og skurtreskere i jordbruket

År	Traktorer		Skurtreskere	
	Import/1 gangsreg. ¹	Per 31.12.	Import ²	Per 31.12.
1959	5 234	47 250	519	5 116
1969	7 218	88 470	645	10 881
1979	5 697	130 735	977	16 360
1989	2 672	158 000	139	17 100
1999	2 987	134 000	220 (209)	13 800
2010	2 660	106 000	122 (42)	10 700
2012	2 833	102 000	183 (38)	
2013	2 954	100 000	144 (3)	
2014	2 286	99 000	73 (-93)	
2015	2 288	96 000	125 (-48)	
2016	2 224	94 000	154 (8)	
2017	2 398	92 000	164 (11)	
2018	2 244	91 000	167 (3)	
2019*	2 354	89 000	80 (-93)	
2020**	1 909	88 000	85 (-78)	

1) Beregnet nettoimportert tom. 2005, 1 gangsreg. fom. 2006

2) Bruttoimport etter 1995, nettoimport i parentes

Pga. eksport av eldre treskere vil nettoimporten av treskere være en del lavere enn bruttoimport og negativ i enkelte år.

Investeringer i biler

Mellom SSBs tellingsresultater framregnes investeringsserien med utviklingen i antallet nyregistrerte nyttekjøretøyer i primærnæringer fra Vegdirektoratet, samt SSBs konsumprisindeks for kjøp av transportmidler.

Investeringer i grøfter og hydrotekniske anlegg

Fom. 2013 bygger grøftet areal på statistikk fra grøftetilskuddet på tidligere grøftet jord samt SSBs investeringsundersøkelse for grøfter fra 2017. Grøftet areal ligger nå på 50 000 - 60 000 daa årlig.

Investeringer i hydrotekniske anlegg er slått sammen med investeringer i grøfter. Det regnes med samme levetid og kostnadsutvikling som for grøfter.

Investeringer i jordkapital

Det beregnes ikke kapitalslit på investeringer i jordkapital utenom grøfter og hydrotekniske anlegg, dvs. nydyrking, senking, kanalisering og planering. Investeringene til slike formål er også tatt med i tabell 5.12. Det årlige nydyrkede arealet er satt til 25 000 daa for årene 2018, 2019 og 2020.

5.4.3 Kapitalslit

Kapitallslitet beregnes etter saldoprinsippet.

Beregningene er basert på en anslått kapitalmengde i året 1959 og tidsserier for bruttoinvesteringer i årene deretter.

Kapitalmengdene korrigeres for kapital på bruk som går ut av drift. Saldoen inflasjonsjusteres med konsumprisindeksen. Valget av konsumprisindeksen i stedet for spesialindekser er i hovedsak begrunnet med to forhold: For det første benyttes Totalkalkylen i stor grad i en inntekts- og levekårssammenligning mellom bønder og andre grupper i samfunnet. En har antatt at en justering med konsumprisindeksen er det beste for å anslå utvikling i den kjøpekraft jordbruket gir grunnlag for. For det andre er grunnlaget for konsumprisindeksen bedre enn grunnlaget for spesialindeksene.

Konsumprisindeksen økte med 2,7 prosent i 2018 og med 2,2 prosent i 2019. For 2020 er det på grunnlag av SSBs rapport om konjunkturtendensene fra juni i år, regnet med en økning på 1,2 prosent.

Kapitalmengden på bruk ut av drift er anslått blant annet på grunnlag av opplysninger om bygninger og maskiner på driftsenheter som har gått ut av drift siden 1979. Det er regnet med at kapitalmengden per jordbruksbedrift som går ut av drift tilsvarer henholdsvis 30 prosent og 25 prosent av gjennomsnittlig kapitalsaldo per jordbruksbedrift for bygninger og maskiner.

Avskrivingssatsene i Totalkalkylen går fram av tabell 5.16. Totalkalkylens avskrivings-satser skal gjenspeile den driftsmessige levetiden av et driftsmiddel. Driftsmessige satser vil kunne avvike fra skattemessige satser.

Tabell 5.16 Avskrivingssetter i Totalkalkylen. prosent

Driftsbygninger		Maskiner og redskaper	Grøfter og hydrotekn. anl.	Biler
Bygningsdel	Tekn. inst.			
4,0	10,0	10,0	6,06	13,3

Beregnet kapitalslit for driftsmidler i Totalkalkylen går fram av tabell 5.17.

Tabell 5.17 Kapitalslit i jordbruket. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2018	2019*	2020**
Driftsbygninger ¹	240	771	1 885	1 988	2 760	3 852	3 976	4 062
Maskiner og redsk.	333	1 217	2 711	2 806	2 676	2 536	2 525	2 508
Biler	21	56	178	198	165	107	103	98
Grøfter ²	47	113	228	212	243	296	305	314
Sum kapitalslit	640	2 158	5 002	5 203	5 845	6 790	6 908	6 982

1) Inkl. tekniske installasjoner

2) Inklusiv hydrotekniske anlegg fra 1989

5.4.4 Bokført kapital

Bokført kapital beregnes etter to prinsipper: «Historisk-kost» og «Prisjustert saldoverdi».

Etter «historisk-kost-prinsippet» er kapitalen i jordbruket beregnet til 144 mrd. kr for 2019. Fratrasket lånekapitalen på 60 mrd. kr gir dette en egenkapital på 84 mrd. kr.

Ved «historisk-kost-prinsippet» er det for de avskrivbare driftsmidlene og jordkapitalen, nyttet historiske kostpriser (priser på anskaffelsestidspunktet) hentet fra statusverdiene i NIBIOs driftsgranskinger. Ved beregningene i driftsgranskningene nyttes lineær avskrivning.

For verdien av jord legges statusverdiene pr. da eid jord i Driftsgranskningene til grunn for all jord i Totalkalkylen.

Husdyrkapitalen har vært fastsatt etter verdien i åpningsstatus i Totalkalkylen og beregnes i nominelle priser. For ikke varige produksjonsmidler blir halvparten verdi-beregnet som kapital (nominelle priser).

Ved beregning på grunnlag av de prisjusterte saldoverdiene fra kapitalslitsberegningen i Totalkalkylen, tas det hensyn til verdiøkningen av den avskrivbare kapitalen som følge av prisøkningen. I Totalkalkylen nyttes dessuten saldoavskrivninger. Beregningen gir en totalkapital på 162 mrd. kr for 2019. Fratrasket lånekapital, gir dette en egenkapital på 101 mrd. kr.

I vedleggstabell 3.13.1 og 3.13.2 er de to beregningsprinsippene av kapitalen i jordbruket lagt til grunn. Disse er med først og fremst med pga. opplysningsverdien av å vise kapitalen i jordbruket sammenstilt.

Avvikene mellom de to beregningene skyldes de to forskjellige prinsippene for verdsetting av realkapitalen samt ulike avskrivningsprinsipper og avskrivningstid.

Kapitalberegningene det er gjort rede for foran avviker noe fra Statistisk sentralbyrås beregninger i nasjonalregnskapet. SSB nytter spesifikke indekser ved prisjusteringen for de forskjellige avskrivbare driftsmidlene. Kapitalen for jordbruket i nasjonalregnskapet omfatter dessuten ikke jord- og vareinnsats, foruten at dyre- og plantekapitalen beregnes forskjellig.

5.5 Rentekostnader på lånt kapital

I Totalkalkylen beregnes lånekostnaden som lånekostnad ved realrente. Dette har sammenheng med at saldogrunnlaget i kapitalslitsberegningen i Totalkalkylen prisjusteres hvert år. Realrenten framkommer som nominell rentekostnad fratrukket prisstigningen («effekt av finansiering»). Samlet jordbruksgjeld er i 2020 budsjettert til 61,3 mrd. kr. En prosent endring i jordbrukets realrente vil derved endre kostnaden med 613 mill. kr. Bruk av realrente må ses sammen med beregningen av kapitalkostnadene, se avsnittet «effekt av finansiering» under.

Tabell 5.18 viser gjeld, rentekostnad og renteprosenten for samlede utlån i jordbruket, splittet på investeringslån, rentebærende IN-lån og lån fra andre långivere.

Tabell 5.18 Rentekostnader på lånt kapital

	1979	1990	2000	2010	2018	2019*	2020**
IN-lån, mill. kr		3 725	2 004	3 048	4 254	4 160	4 055
Rentesats, prosent		13,10	5,95	3,88	2,70	2,95	2,36
Rentekostnad, mill. kr		488,0	119,2	118,3	114,9	122,7	95,7
Investeringslån, mill. kr		1 456	1 494	885	157	105	57
Rentesats, prosent		0	0	0	0	0	0
Rentekostnad, mill. kr		0	0	0	0	0	0
Andre lån, mill. kr		17 197	21 982	40 666	55 645	56 136	57 151
Rentesats, prosent		5,76	6,56	4,01	3,39	3,71	2,96
Rentekostnad, mill. kr		2 032	1 442	1 631	1 886	2 083	1 692
Sum lånt kapital, mill. kr	7 861	22 378	25 480	44 599	60 056	60 401	61 263
Nominell rente, prosent	8,14	11,26	6,13	3,92	3,33	3,65	2,92
KPI-endring, prosent	4,82	4,09	3,11	2,44	2,75	2,21	1,20
Realrente, prosent	3,31	7,16	3,00	1,47	0,58	1,44	1,72
Sum lånekostnad nominell rente, mill. kr	639	2 520	1 561	1 749	2 001	2 205	1 787
– Effekt av finansiering, mill. kr	379	919	797	1 091	1 651	1 337	753
Sum lånekostnad realrente, mill. kr	260	1 602	764	658	350	868	1 052

Beregning av nominelle rentekostnader

Beregningene av rentekostnadene er basert på data fra skattestatistikken over betalte renter og samlet gjeld hvert år, sist for året 2018. Oppgavene er basert på enkeltpersonforetak og ansvarlige selskap, som ANS og DA, og aksjeselskap (AS) i jordbruket i produksjonstilskuddsstatistikken. Det gjøres tillegg for ikke-søkere. Siden skattestatistikken omfatter alle rentekostnader og lån for husholdningene, beregnes kun gjeld knyttet til jordbruket som næring. Dette gjøres ved å ta utgangspunkt i fordelingen av statusverdier i jordbruk, privat, skogbruk og andre næringer i driftsgranskingene.

Samlet gjeld omfatter også, i den grad det er ført opp, skyldig merverdi- og investeringsavgift og skattegjeld. Slik gjeld trekkes ut av gjeldsmassen. Dette påvirker kun gjeldsnivået, ikke rentekostnadene, siden det ikke er renter på slik gjeld.

En del brukere har et betydelig omfang av næringsvirksomhet utenom det tradisjonelle jordbruket. Siden den del av totalgjelda som skal belastes jordbruket er regnet ut på bakgrunn av statusverdier for jordbruk, privat, skogbruk og annen næringsvirksomhet i driftsgranskingene, må en regne med at slik gjeld er underrepresentert i driftsgranskingene siden dette materialet omfatter mer yrkesaktivt drevne bruk enn gjennomsnittsbrukene i totaljordbruket. For å unngå at for mye gjeld og renter knyttet til annen næringsvirksomhet kommer med, korrigeres det derfor for dette ved å redusere de totale gjeld og rentekostnadene med 3,5 prosent.

Gjeld og renter for foreløpig regnskapsår og budsjettåret beregnes på grunnlag av tallene for 2018. Gjelda beregnes på grunnlag av investeringsutviklingen ifølge Totalkalkylen. Renta for foreløpig regnskapsår er basert på oppgaver fra Statistisk sentralbyrå og Innovasjon Norge. For budsjettåret er renta beregnet med utgangspunkt i anslag for utlånsrente for rammelån i «Konjunkturtendensene nr. 1/2019» fra Statistisk sentralbyrå. Denne er anslått til å være 2,6 prosent i 2018 og 3,0 prosent i 2019.

Effekt av finansiering

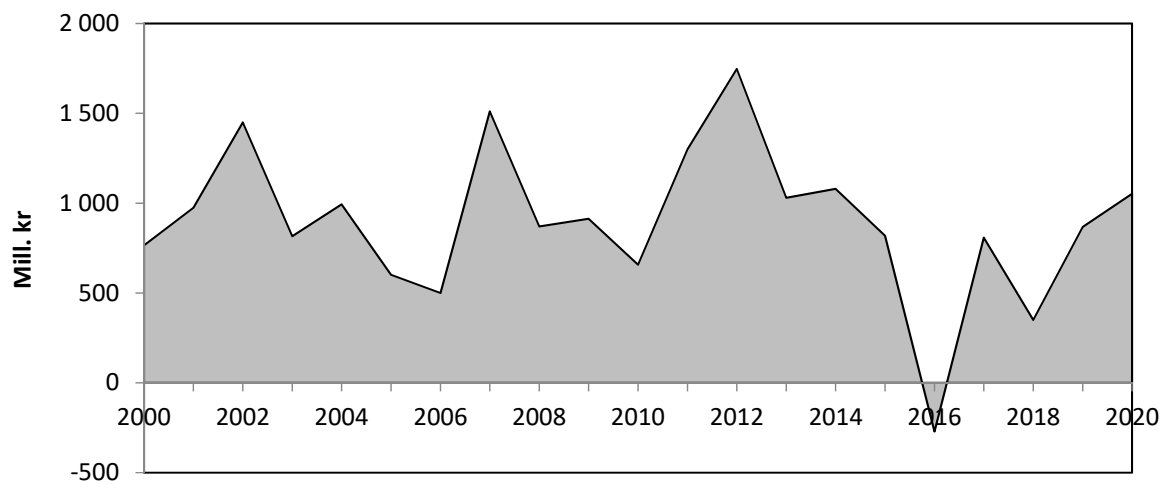
I Totalkalkylen utgiftsføres de nominelle rentekostnadene (betalte renter) mens en inntektsfører en effekt av finansiering. Dette gjøres fordi en i kapitalslitsberegningen prisjusterer hele kapitalsaldoen med konsumprisindeksen. Når kapitalslitet er regnet i årets pengeverdi, oppstår det en prisstigningsgevinst på den lånte delen av kapitalen. Effekt av finansiering som inntektsføres for å finne realrentekostnaden er regnet slik:

Effekt av finansiering = lånt kapital * prosentvis økning i konsumprisindeksen/100.

Realrentekostnader er lik registrerte, nominelle, rentekostnader minus effekt av finansiering.

Effekt av finansiering kan endres mye mellom år ettersom veksten i konsumprisindeksen varierer. I normaliserte regnskaper er effekt av finansiering glattet ved å legge til grunn gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

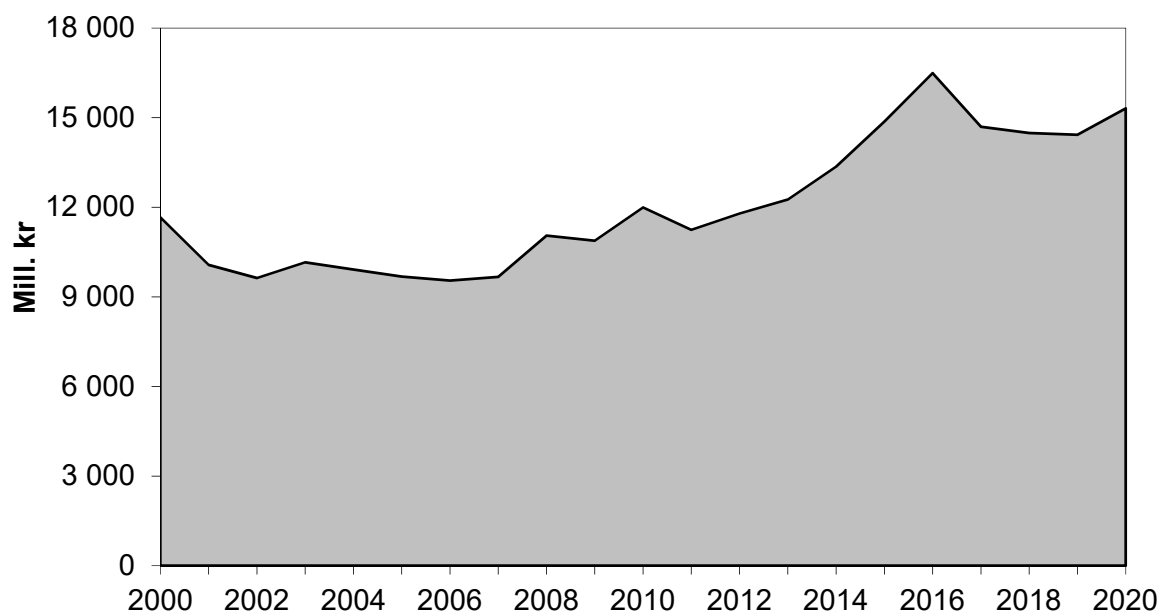
Figur 5.5 gir utviklingen i realrentekostnadene.

Figur 5.5 Sum realrentekostnader. 2000–2020

6 Det økonomiske resultat

6.1 Innledning

Figur 6.1 Registrerte regnskaper. Vederlag til arbeid og egenkapital. 2000–2020

I tabell 6.1 er det gitt et sammendrag av årets totalkalkyleberegninger. Sum produksjonsinntekter minus sum kostnader pluss direkte tilskudd utgjør det samlede vederlag for det arbeid og den realkapital som er lagt ned i jordbruket i Norge. Vederlaget gjelder da leid arbeid, brukerens og familiens arbeid og all kapital, inklusiv lånefinansiert. Ved å trekke realrenter på lånt kapital, jf. kap. 5.5, fra samlet vederlag til alt arbeid og kapital, får en igjen vederlaget til arbeid og egenkapital.

6.2 Totalkalkylen og skatt

Jordbruksfradraget regnes separat for registrert og normalisert regnskap.

Tabell 6.1 Virkningen av jordbruksfradraget i registrerte regnskaper

	2015	2016	2017	2018	2019*	2020**
Effektivt jordbr.fradrag, mill. kr.	3 150	3 060	3 031	2 950	3 038	3 388
Spart skatt, mill. kroner	851	765	727	678	668	745
Tilsv. innt.verdi før skatt, mill. kr	1 388	1 288	1 219	1 134	1 114	1 242
Antall årsverk	44 850	44 150	43 450	42 650	41 900	41 200
Inntektseffekt per årsverk, kr.	30 900	29 200	28 000	26 600	26 600	30 200
Utnyttelsesgrad	45 %	45 %	45 %	45 %	47 %	47 %
Antall jordbruksbedrifter	42 018	41 121	40 338	39 678	38 938	38 254
Endr. ant. jordbr. bedr. fra 18					-1,87%	-3,59%
Vederlag til arb. og kap. reg (A)	15 693	16 221	15 111	14 838	15 297	16 362
Vederlag arb. og kap./j.bedr.	373 483	394 227	374 610	373 960	392 855	427 720
Endring i vederlag fra 2018					-5,05%	14,38%

Tabell 6.2 Virkningen av jordbruksfradraget i normaliserte regnskaper

	2015	2016	2017	2018	2019*	2020**
Effektivt jordbr.fradr, mill. kr.	3 081	2 941	3 002	3 039	2 907	3 386
Spart skatt, mill. kroner	832	735	720	699	640	745
Tilsv. innt.verdi før skatt, mill. kr	1 357	1 238	1 207	1 169	1 066	1 241
Antall årsverk	44 850	44 150	43 450	42 650	41 900	41 200
Inntektseffekt per årsverk, kr.	30 300	28 000	27 800	27 400	25 400	30 100
Utnyttelsesgrad	44 %	43 %	45 %	46 %	45 %	46 %
Antall jordbruksbedrifter	42 018	41 121	40 338	39 678	38 938	38 254
Endring i ant. j.bedr. fra 18					-1,87	-3,59
Vederlag arb. og kap. reg (A)	15 693	16 221	15 111	14 838	15 297	16 362
Vederlag arb. og kap. norm (B)	15 349	15 582	14 966	15 286	14 635	16 350
Korr.faktor (B/A)	0,978	0,961	0,990	1,030		
Ved. arb. og kap./j.bedr.	365 296	378 930	371 015	385 251	375 854	427 406
Endring i vederlag fra 2018					-2,44	10,94

Totalkalkylen er et sektorregnskap hvor resultatet er målt før skatt.

Fra og med skatteåret 2000 ble det innført et jordbruksfradrag i alminnelig inntekt for skatteyttere med positiv næringsinntekt fra jordbruket.

Gjennomsnittlig marginalsatt for skatteyttere med jordbruksfradrag går for de enkelte år fram av tabell 6.3.

Tabell 6.3 Gjennomsnittlig marginalsatt for skatteyttere med jordbruksfradrag

År	Marginalsatt
2000 – 2005	37
2006 – 2010	36
2011	36,3
2012 – 2013	39,3
2014 – 2015	38,7
2016	40,6
2017	40,3
2018	40,2
2019 – 2020	40,0

Fra 2008 økte det generelle jordbruksfradraget fra 45 000 kr til 54 200 kr, mens det maksimale fradraget er uendret. Det var nødvendig med en jordbruksinntekt på 328 575 kr for å få maksimalt fradrag. Til og med 2011 gjelder samme grenseverdier som for 2008.

Fra 2012 økte det generelle jordbruksfradraget til 63 500 kroner og den øvre grensen for fradraget økte fra 142 000 kroner til 166 400 kroner. Økningen hadde sammenheng med økningen i trygdeavgiften fra 7,8 prosent til 11 prosent. Procentsatsen i fradraget økte fra 32 prosent til 38 prosent. Det er nødvendig med en jordbruksinntekt på 334 289 kroner for å få maksimalt fradrag fra og med 2012.

Fra 2020 øker det generelle jordbruksfradraget til 90 000 kroner og den øvre grensen for fradraget øker fra 166 400 kroner til 190 400 kroner.

I tabellene ovenfor er det korrigert for at færre jordbruksbedrifter vil nyte godt av jordbruksfradraget i 2019 og 2020 som følge av den årlige nedgangen i antall jordbruksbedrifter. Det er også korrigert for at inntekten per jordbruksbedrift i gjennomsnitt er beregnet å øke fra 2018 til 2019. Skattemeldingsdataene for 2018 viste at om lag 25 prosent av jordbruksbedriftene hadde over 334 289 kroner i jordbruksinntekt, og ikke oppnår økt jordbruksfradrag ved en inntektsøkning til 2018 og 2019. I 2018 hadde 35 prosent av dem som ellers kunne oppnådd jordbruksfradrag, ikke fradrag fordi jordbruksdriften gikk med underskudd eller ikke ville ha nytte av jordbruksfradraget fordi de hadde nok andre fradrag. Totalt hadde om lag 40 prosent av jordbruksbedriftene en jordbruksinntekt mellom 1 og 334 289 kroner, og de fleste av disse vil oppnå en effekt på 38 prosent.

Virkingen av jordbruksfradraget er ikke innarbeidet i resten av publikasjonen.

6.3 Vederlag til arbeid og kapital

Vederlaget til arbeid og kapital (faktorinntekten) økte sank med 459 mill. kr fra 14 838 mill. kr i 2018 til 15 297 mill. kr i 2019. Produksjonsinntektene økte samlet sett med 1 375 mill. kr, mesteparten pga. økte korninntekter etter den langvarige tørken i

2018. Lavere tilskudd etter reduserte erstatninger etter tørken i 2018 bidro til at inntektene samlet sett økte med 952 mill. kr. Økningen i kostnadene var på 459 mill. kr.

Fra 2019 til 2020 er det beregnet en økning i vederlag til arbeid og kapital på 1 065 mill. kr til 16 362 mill. kr når endringene ved jordbruksoppjøret i 2020 er innregnet. Dette kommer som et resultat av høyere inntekter og lavere kostnader.

Tabell 6.3 Sammendrag. Totalkalkylen. Mill. kr¹

	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	2020**
Korn, erter og oljefrø	3 175	3 480	3 560	3 500	2 138	3 980	3 587
+ Poteter	708	641	814	722	795	806	882
+ Hagebruksprodukter	4 257	4 592	5 033	4 890	5 057	5 204	5 232
+ Sum andre planteprodukter	361	345	333	375	322	320	320
Sum planteprodukter	8 501	9 058	9 739	9 487	8 312	10 311	10 021
Ku- og geitemelk	8 705	9 422	9 486	9 243	9 581	8 986	9 237
+ Kjøtt og fjørfeslakt	11 174	11 716	12 308	12 608	12 665	12 450	12 754
+ Egg	1 028	1 042	1 048	1 112	1 132	1 149	1 209
+ Ull	119	128	149	133	129	117	111
+ Pelsdyr	333	376	301	292	204	172	93
+ Andre husdyrproduksjoner	128	137	184	194	223	261	270
= Sum husdyrprodukter	21 486	22 822	23 476	23 582	23 932	23 134	23 674
Sum plante- og husdyrprod.	29 987	31 880	33 215	33 069	32 244	33 445	33 695
Kjøreinntekter mv.	524	531	554	565	571	569	575
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	199	216	248	276	267	258	272
= Sum andre inntekter	724	747	802	841	838	827	847
+ Endringer i buskapsverdi	104	191	219	-146	-256	-3	324
+ Medlemsbonus	189	203	248	238	219	150	202
= Sum produksjonsinntekter	31 004	33 021	34 484	34 002	33 044	34 419	35 068
+ Sum direkte tilskudd	10 741	10 731	10 462	10 341	12 434	12 011	12 133
= Sum inntekter (A)	41 745	43 753	44 946	44 343	45 478	46 430	47 201
Handelsgjødsel og kalk	1 718	1 808	1 866	1 598	1 789	1 874	1 914
+ Innkjøpt kraftfôr	7 057	7 198	7 276	7 442	7 749	7 755	7 999
+ Annet innkjøpt fôr	574	617	574	574	828	579	489
+ Såfrø og planter	931	940	1 040	1 062	1 150	1 159	1 139
+ Sum energi og smøremidler	2 418	2 352	2 411	2 671	3 073	3 056	2 404
+ Andre kostnader	4 972	5 110	5 161	5 229	5 058	5 408	5 415
+ Sum vedlikehold	2 087	2 301	2 373	2 271	2 326	2 338	2 330
= Sum ikke-varige prod.midler	19 758	20 326	20 702	20 847	21 972	22 170	21 691
Sum leasing av maskiner	1 382	1 486	1 560	1 760	1 877	2 055	2 166
+ Kapitalslit	6 147	6 248	6 474	6 624	6 790	6 908	6 982
= Sum kapitalkostnader	7 529	7 734	8 034	8 385	8 667	8 964	9 148
Sum kostnader (B)	27 287	28 059	28 735	29 231	30 640	31 133	30 839
Vederlag arbeid og kapital (A-B)	14 458	15 693	16 211	15 111	14 838	15 297	16 362
Realrente lånt kapital (C)	1 080	819	-271	810	350	868	1 052
Vederl. arb. og egenkap. (A-B-C)	13 379	14 874	16 482	14 302	14 488	14 429	15 310
Antall årsverk	45 550	44 850	44 150	43 450	42 650	41 900	41 200
Vederl. arb. og e.kap./årsverk	293 700	331 600	373 300	329 200	339 700	344 400	371 600
Endringer per årsverk, kr		37 900	41 700	-44 100	10 500	4 700	27 200

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Ekskl. virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen. De tre nederste linjene er ikke i mill. kr

6.4 Vederlag til arbeid og egenkapital

Vederlag til arbeid og egenkapital for 2018 er beregnet til 14 488 mill. kr, for 2019 til 14 429 mill. kr og for budsjettåret 2020 til 15 310 mill. kr. Tallet for 2020 er inkl. endringene ved jordbruksoppjøret i 2020.

Vederlag til arbeid og egenkapital øker mindre enn vederlag til arbeid og kapital. Dette skyldes økning i realrenten på lånt kapital på 184 mill. kr.

6.5 Justeringer av tidligere serier

For å få samsvar med de beregningsprinsipper og det datagrunnlag som er nyttet i årets totalkalkyle, er det foretatt enkelte justeringer i de serier som tidligere er publisert. De viktigste korreksjonene som er utført i årets beregning går fram av tabell 6.4.

Tabell 6.4 Korrigering av sammenlignbare regnskaper 2014–2018. Mill. kr¹

	2 014	2015	2016	2017	2018
<u>Inntekter</u>					
Korn	0	-12	8	-17	204
Hagebruksprodukter	-8	-14	-81	-222	15
Kjøtt	0	0	0	0	-32
Direkte tilskudd	0	0	0	0	54
Andre poster	1	0	0	-265	-7
Sum korreksjon inntektsposter	-7	-26	-73	-502	228
<u>Kostnader</u>					
Energi og smøremidler	-24	-25	-34	-49	-116
Andre kostnader	-1	-2	-29	-63	28
Vedlikehold	0	0	0	-1	31
Realrente lånt kapital	0	0	0	2	91
Sum korreksjon kostnadsposter	-25	-27	-64	-107	16
Nettovirkning vederlag arbeid og egenkapital	19	0	-10	-395	212

1) Kun poster med større endringer er tatt med. Sumposter viser total endring

Nedenfor omtales kort årsaken til de største endringene.

Korn: Justeringer av mengdeserier samt endelige oppgaver for 2018.

Hagebruksprodukter: Justeringer av mengder, spes. for salatvekster i 2017.

Kjøtt: Endelige prisoppgaver gir en liten nedgang

Direkte tilskudd: Endelige oppgaver over utbetalinger av erstatninger etter tørken i 2018.

Andre inntekter: Nedgangen i 2017 skyldes en nedjustering av buskapsverdien pga. færre okser enn regnet med i fjor.

Energi og smøremidler: Nedjustering av energikostnader i veksthussektoren som følge av SSB-telling i 2019.

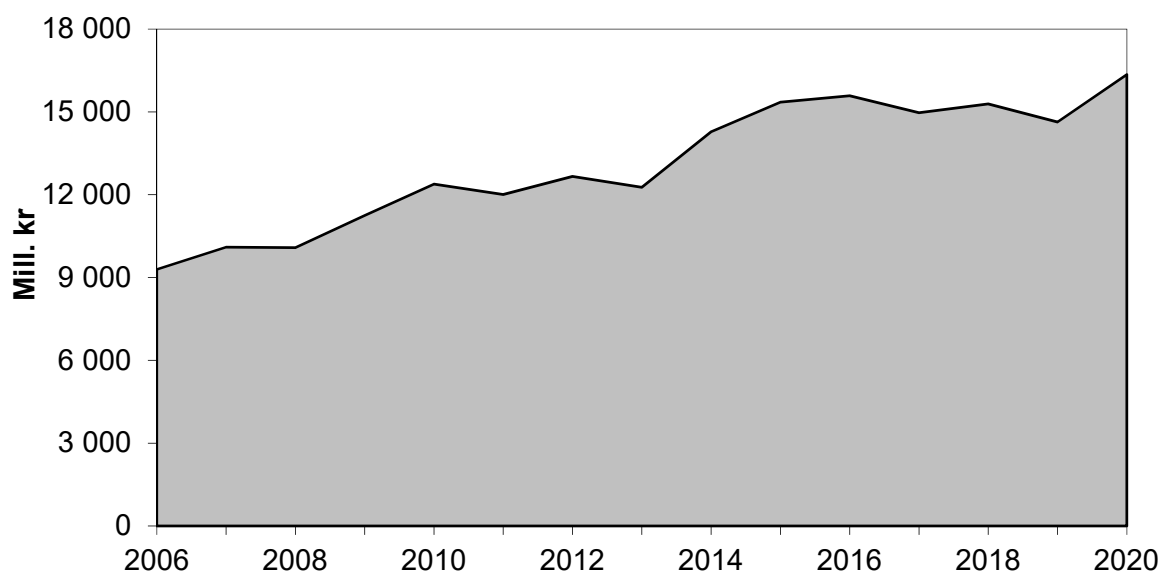
Andre kostnader: Mindre justeringer av flere poster.

Vedlikehold: Justeringer bla. for bygninger.

Realrente lånt kapital: Justering pga. endelige oppgaver.

7 Normaliserte regnskaper

7.1 Innledning

Figur 7.1 Normaliserte regnskaper. Vederlag til arbeid og egenkapital. 2006–2020

Normaliserte regnskaper bygger på totalregnskapet for jordbruket. De normaliserte regnskapene er utarbeidet av to grunner:

- For å gi grunnlag for beregninger av produktivitsutviklingen i jordbruket
- For å få utjevnet de tilfeldige inntektssvingningene som har årsak i avlingsvariasjoner og enkelte andre forhold som kan variere mellom enkeltord uten at det sier noe om den underliggende inntektsutviklingen.

I prinsippet skal normaliserte regnskap være bygd opp på samme måte som totalregnskapet, men de enkelte tallseriene skal være justert til de forhold som en kan anta vil rå under et normalår. I praksis er dette en såpass omfattende oppgave at normaliseringen er avgrenset til et mindre antall poster. Det gjelder de postene som har størst betydning for inntektsvariasjoner og som påvirker produktivitsberegningene på en uheldig måte.

For å komme fram til normalisert regnskap er totalregnskapet i hovedsak endret slik:

- Mengder er justert for å tilsvare antatte mengder i et normalår
- Priser er justert for å tilsvare antatte priser i et normalår
- Mengder er justert som en følge av at en har benyttet andre beregningsprinsipper enn i totalkalkylen.

Når en ser bort fra endringer i beregnings- og posteringsprinsipper, skal normalisert budsjett være nær identisk med totalkalkylens budsjett.

Som for de registrerte regnskapstallene vil priser og tilskudd i 2020 være påvirket av jordbruksoppgjøret i 2020.

7.1.1 Tørkesommeren 2018

Den omfattende tørken sommeren 2018 påførte jordbruket betydelige inntektstap og det ble gjennomført en rekke tiltak som ga økte kostnader på en rekke poster i regnskapet både i 2018 og 2019. Det er ingen måter å utarbeide normalisert regnskap på som ikke har svakheter. Det er dermed større usikkerhet i den beregnede inntektsutviklingen 2017 - 2018 og 2018 - 2019, enn normalt. Det gjelder både registrert og normalisert regnskap. Det er derfor større grunn enn vanlig til å vurdere inntektsutviklingen over flere år.

Tørkesommeren er mer utførlig omtalt i kap. 2.3.

7.2 Prinsippene for normaliseringen

7.2.1 Planteproduksjonen

Avling og areal

Avlingstallene for de normaliserte regnskapene er fastsatt med utgangspunkt i beregnede normalårsavlinger basert på årene i perioden 2004–2018. Dette er den vesentligste endringen i forhold til Totalkalkylen. Avlingstallene for de normaliserte regnskapene er fastsatt som en lineær trend på de siste 12 tre års glidende gjennomsnitt av registrerte avlinger. På denne måten er de årlige variasjonene i avlingene jevnet ut.

For korn er avlingstallene regnet om til avlinger med 15 prosent vann.

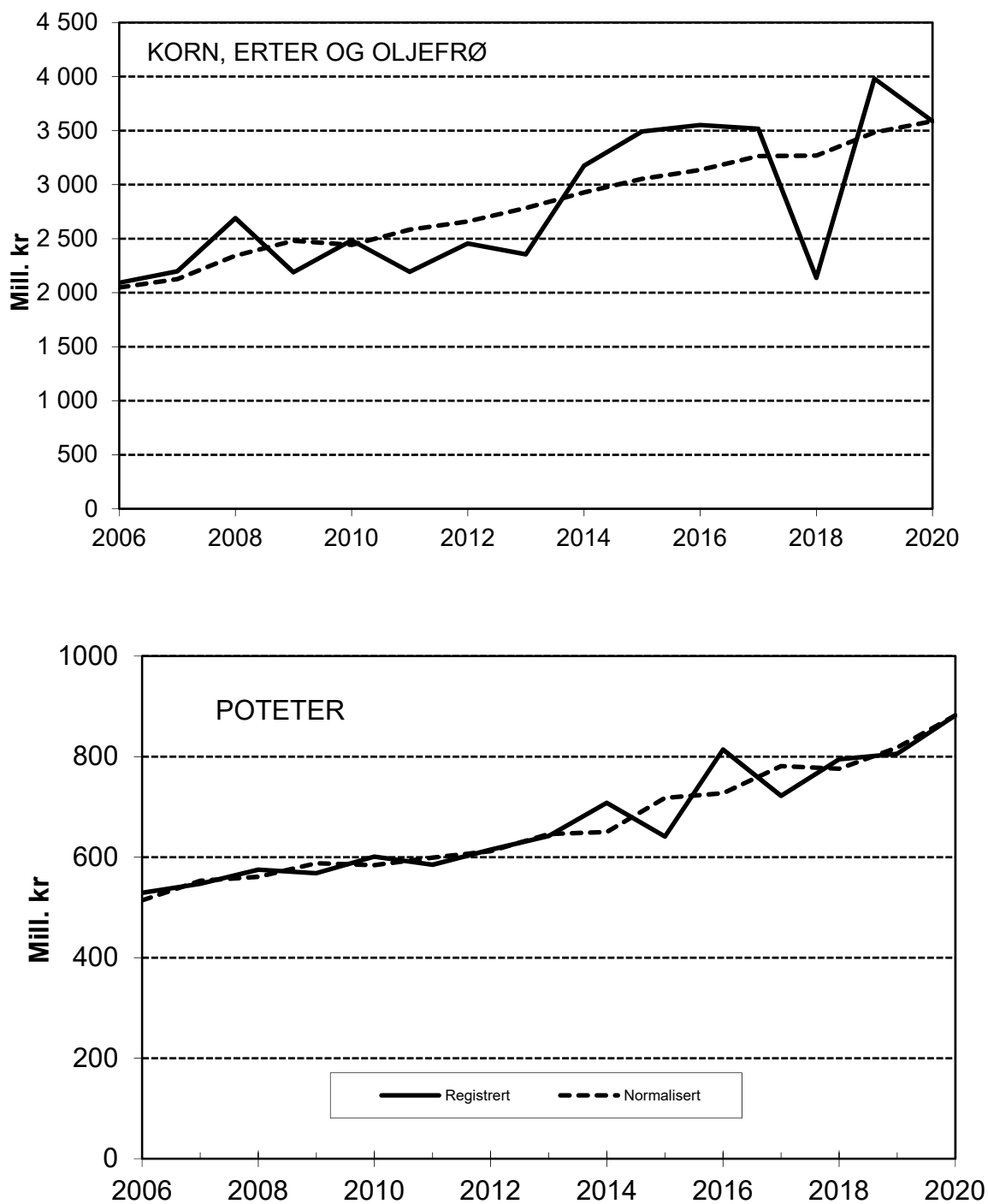
Registrerte arealer, ifølge Statistisk sentralbyrå, er lagt til grunn som normalt areal for året. Innen den grønne sektor (poteter og hagebruksvekster) er imidlertid treårs glidende gjennomsnitt nyttet som uttrykk for normalt areal.

Priser

For planteproduktene er det bare for salg av stråfôr at totalkalkylens priser er nyttet direkte. For vekstene i den grønne sektor der treårs glidende gjennomsnitt er nyttet på arealet, er treårs glidende gjennomsnitt også nyttet på prisene. For 2019 er budsjettprisen 2019 nyttet direkte (samme framgangsmåte er nyttet for arealet). For korn er budsjettprisen før avtale året etter vedkommende år, nyttet. Dette gir den mest korrekte pris vedkommende år under forutsetning av normalårsavlinger. For 2019 er budsjettprisen i 2019 nyttet direkte.

Utslag

I figur 7.2 er resultatene fra normaliseringen av postene med de største årlige variasjoner stilt sammen med de faktisk registrerte tall etter totalregnskapet. For korn kan utslaget av normaliseringen være relativt stor, men viser også utslag for poteter. Det vises ellers til tabell 6.2 og tabell 7.1.

Figur 7.2 Registrerte og normaliserte regnskapstall for korn og poteter

7.2.2 Husdyrproduksjonen

Totalkalkylens mengdetall er nyttet uendret i normaliserte regnskaper.

På husdyrproduktene er totalkalkylens priser nyttet direkte, med unntak av prisene på pelsdyrskinn som kan variere mye fra år til år. Disse er glattet over en femårsperiode.

7.2.3 Kostnader

Bare enkelte poster under «Energi og smøremidler» og under «Andre kostnader» er normalisert.

Under «Energi og smøremidler» har en justert noen poster som henger sammen med endringer i avlingstallene i forbindelse med normaliseringen. Dette gjelder forbruket av fyringsolje til veksthus og korntørker som vil variere med temperaturforholdene og vanninnholdet i de enkelte årene.

Under «Andre kostnader» er postene frakt av korn og forsikring normalisert i år. For frakt av korn skyldes dette at avlingene kan variere sterkt mellom år og for forsikring at kostnadene kan variere sterkt fra år til år.

Ved ekstraordinære utslag på enkelte kostnadsposter, kan disse bli jevnet ut mellom år. Dette har vært tilfelle ved hamstring pga. avgiftsomlegginger på plantevernmidler.

For alle andre kostnadsposter er totalkalkylens prisserier nyttet.

7.2.4 Direkte tilskudd

I normaliserte regnskaper er tallseriene for direkte tilskudd, med unntak av utbetalinger fra «Tilskudd til erstatninger», hentet direkte fra totalkalkylens regnskaper og budsjett. Det vil si at det er forutsatt at de direkte tilskuddene ikke påvirkes av unormale avlingsforhold. Utbetalinger fra «Katastrofefondet for planteproduksjon» inngår i normaliserte regnskaper. Det nyttes en glattet serie for utbetalingene, der det enkelte års utbetaling i normaliserte regnskaper er beregnet som gjennomsnittet av de siste 14 års faktiske utbetalinger. For årene 2018 og 2019 er utbetalingene av avlingsskadeerstatninger for grovfôr til husdyr pga. tørken i 2018, lagt til.

7.2.5 Leasing

Kostnadene til leasing i normalisert regnskap glattes på tilsvarende måte som for renter på lånt kapital. Dvs. at prisstigningsgevinstdelen (effekt av finansiering) av leasingkostnaden glattes over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

7.2.6 Renter på lånt kapital

Pga. de sterke relative utslagene prisstigningen kan ha på realrenten mellom år, gattes prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på lånt kapital av i normaliserte regnskaper. Glattingen skjer over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

Tabellen nedenfor viser hvordan endret beregning påvirker realrentekostnaden i normaliserte regnskaper.

Tabell 7.1 Nominelle og reelle rentekostnader på lånt kapital. Mill. kr og prosent

	2015	2016	2017	2018	2019*	2020**
Jordbruksgjeld	56 326	58 747	60 471	60 056	60 401	61 263
Rentekostnader	2 027,3	1 843,6	1 918,6	2 001,2	2 205,4	1 787,4
Rente prosent	3,60	3,14	3,17	3,33	3,65	2,92
KPI-endring i %, registrert	2,15	3,60	1,83	2,75	2,21	1,20
KPI-endring i %, normalisert	2,12	2,61	2,53	2,73	2,27	2,05
Registrert regnskap:						
– Effekt av finansiering	1 208,2	2 114,9	1 109,0	1 650,8	1 337,3	735,2
Realrente	819,1	-271,3	809,6	350,4	868,1	1 052,2
Normalisert regnskap:						
– Effekt av finansiering	1 194,2	1 533,4	1 527,7	1 638,1	1 368,5	1 258,5
Realrente	832,2	312,4	393,2	364,1	834,7	531,6

7.3 Resultater av beregningene

I tabellen nedenfor er det gitt et sammendrag av årets beregninger for normaliserte regnskaper.

Tabell 7.2 Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. kr

	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	2 012	2 013
Korn, erter og oljefrø	2 119	2 337	2 474	2 439	2 578	2 654	2 777
+ Poteter	553	561	588	584	599	612	646
+ Hagebruksprodukter	3 551	3 862	3 841	3 774	3 815	4 110	4 077
+ Sum andre planteprodukter	213	238	264	289	296	308	326
= Sum planteprodukter	6 435	6 998	7 167	7 085	7 288	7 683	7 825
Ku- og geitemelk	6 616	6 661	7 141	7 505	7 735	8 117	8 161
+ Kjøtt og fjørfeslakt	8 026	9 019	9 214	9 459	9 699	10 139	10 876
+ Egg	657	706	805	833	863	1 012	973
+ Ull	137	132	124	117	112	115	118
+ Pelsdyr	235	272	296	448	303	355	373
+ Andre husdyrproduksjoner	84	103	111	101	103	100	100
= Sum husdyrprodukter	15 756	16 892	17 692	18 463	18 814	19 839	20 602
Sum plante- og husdyrprod.	22 191	23 889	24 859	25 548	26 102	27 522	28 427
Kjøreinntekter mv.	466	489	505	525	524	517	513
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	229	277	295	313	317	244	194
= Sum andre inntekter	696	766	800	838	841	762	707
Endringer i buskapsverdi	-35	-48	24	-72	-114	56	-97
Medlemsbonus	101	5	140	170	139	197	203
Sum produksjonsinntekter	22 952	24 612	25 823	26 484	26 969	28 537	29 240
Sum direkte tilskudd	8 692	9 011	9 317	9 661	10 020	10 509	10 614
Sum inntekter (A)	31 644	33 623	35 140	36 145	36 989	39 047	39 854
Handelsgjødsel og kalk	1 192	1 164	1 669	1 143	1 378	1 540	1 613
+ Innkjøpt kraftfôr	4 683	5 326	5 718	5 829	5 894	6 375	6 773
+ Annet innkjøpt fôr	334	372	368	384	459	476	552
+ Såfrø og planter	763	802	784	815	812	816	899
+ Sum energi og smøremidler	1 832	2 227	2 072	2 481	2 504	2 368	2 439
+ Andre kostnader	3 869	4 051	4 239	4 113	4 300	4 516	4 573
+ Sum vedlikehold	1 573	1 633	1 576	1 680	1 603	1 781	1 911
= Sum ikke-varige prod.midler	14 245	15 575	16 425	16 444	16 949	17 872	18 760
Sum leasing av maskiner	725	878	926	971	1 100	1 215	1 307
+ Kapitalslit	5 358	5 597	5 671	5 845	5 947	5 957	6 085
= Sum kapitalkostnader	6 083	6 474	6 598	6 816	7 047	7 172	7 392
Sum kostnader (B)	20 328	22 049	23 023	23 259	23 995	25 044	26 153
Vederlag arb. og kap. (A-B)	11 316	11 574	12 117	12 886	12 993	14 003	13 701
Realrente lånt kapital (C)	1 218	1 490	871	503	985	1 339	1 432
Vederlag arb. og egenkap. (A-B-C)	10 098	10 084	11 246	12 383	12 008	12 664	12 269
Antall årsverk	57 100	54 600	52 200	49 900	48 700	47 600	46 250
Vederlag arb. og egenkap./årsverk	176 800	184 700	215 400	248 200	246 600	266 100	265 300
Endringer per årsverk, kr		7 800	30 800	32 700	-1 600	19 500	- 800

Tabell 7.2 forts. Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. kr¹

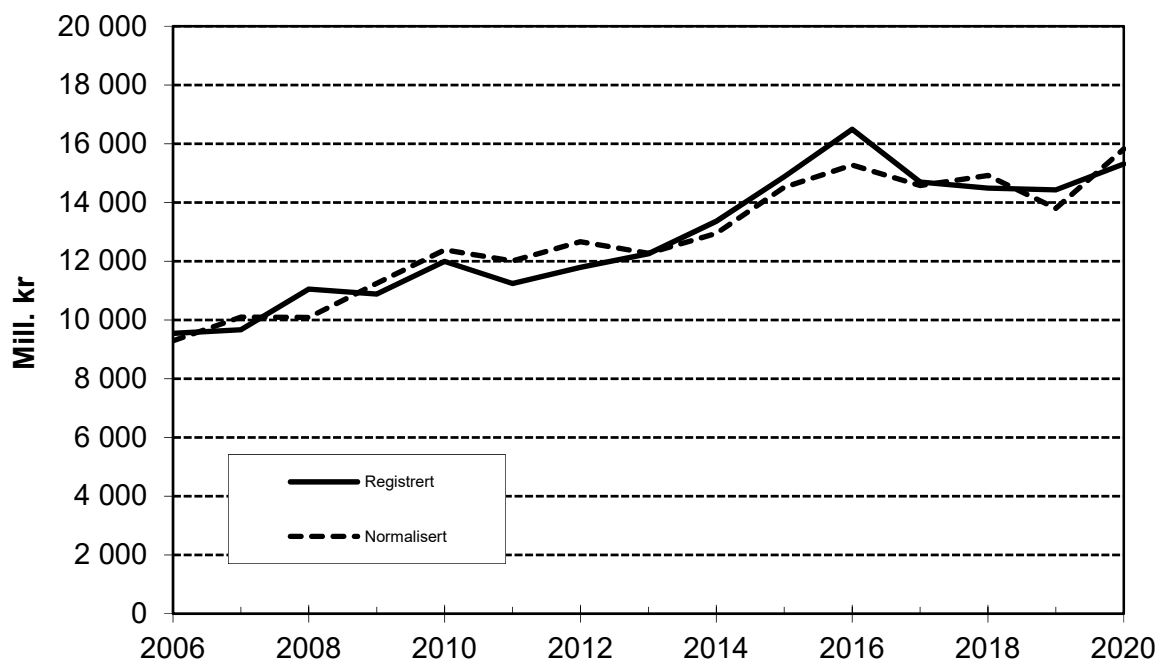
	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	2020**
Korn, erter og oljefrø	2 921	3 047	3 125	3 252	3 269	3 483	3 587
+ Poteter	650	718	727	779	776	818	882
+ Hagebruksprodukter	4 201	4 514	4 888	4 895	4 979	5 150	5 233
+ Sum andre planteprodukter	337	336	344	375	366	388	320
= Sum planteprodukter	8 109	8 616	9 084	9 301	9 390	9 739	10 022
Ku- og geitemelk	8 705	9 422	9 486	9 243	9 581	8 986	9 237
+ Kjøtt og fjørfeslakt	11 174	11 716	12 308	12 608	12 665	12 450	12 754
+ Egg	1 028	1 042	1 048	1 112	1 132	1 149	1 209
+ Ull	119	128	149	133	129	117	111
+ Pelsdyr	414	371	343	294	197	178	96
+ Andre husdyrproduksjoner	128	137	184	194	223	261	270
= Sum husdyrprodukter	21 568	22 817	23 518	23 584	23 925	23 140	23 676
Sum plante- og husdyrprod.	29 677	31 433	32 601	32 885	33 316	32 979	33 698
Kjøreinntekter mv.	524	531	554	565	571	569	575
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	199	216	248	276	267	258	272
= Sum andre inntekter	724	747	802	841	838	827	847
Endringer i buskapsverdi	104	191	219	-146	-256	-3	324
Medlemsbonus	189	203	248	238	219	150	202
Sum produksjonsinntekter	30 694	32 574	33 870	33 818	34 116	33 953	35 072
Sum direkte tilskudd	10 770	10 756	10 509	10 269	12 107	11 693	12 035
Sum inntekter (A)	41 463	43 330	44 378	44 087	46 224	45 646	47 107
Handelsgjødsel og kalk	1 718	1 808	1 866	1 598	1 789	1 874	1 914
+ Innkjøpt kraftfôr	7 057	7 198	7 276	7 442	7 749	7 755	7 999
+ Annet innkjøpt fôr	574	617	574	574	828	579	489
+ Såfrø og planter	931	940	1 040	1 062	1 150	1 159	1 139
+ Sum energi og smøremidler	2 423	2 345	2 419	2 666	3 105	3 046	2 401
+ Andre kostnader	4 848	5 038	5 187	5 156	5 323	5 299	5 383
+ Sum vedlikehold	2 087	2 301	2 373	2 271	2 326	2 338	2 330
= Sum ikke-varige prod.midler	19 638	20 246	20 735	20 769	22 270	22 050	21 656
Sum leasing av maskiner	1 398	1 487	1 588	1 728	1 878	2 053	2 119
+ Kapitalslit	6 147	6 248	6 474	6 624	6 790	6 908	6 982
= Sum kapitalkostnader	7 545	7 735	8 061	8 352	8 669	8 961	9 101
Sum kostnader (B)	27 183	27 981	28 796	29 121	30 938	31 011	30 757
Vederlag arb. og kapital (A-B)	14 280	15 349	15 582	14 966	15 286	14 635	16 350
Realrente lånt kapital (C)	1 332	833	310	391	363	837	529
Vederlag arb. og egenk. (A-B-C)	12 948	14 516	15 272	14 575	14 922	13 798	15 821
Antall årsverk	45 550	44 850	44 150	43 450	42 650	41 900	41 200
Vederlag arb. og egenkap./årsv.	284 300	323 700	345 900	335 400	349 900	329 300	384 000
Endringer per årsverk, kr	19 000	39 400	22 200	-10 500	14 500	-20 600	54 700

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Ekskl. virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen. De tre nederste linjene er ikke i mill. kr

I figur 7.3 er utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital etter normaliserte og registrerte regnskapstall stilt sammen. Figuren viser at forskjellen mellom seriene ikke er spesielt stor og at begge serier har klare «knekkpunkter». De normaliserte tallene viser likevel en noe jevnere utvikling enn de registrerte tallene.

Figur 7.3 Utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital ifølge registrerte og normaliserte regnskapstall. Løpende priser

I tabell 7.3, 7.4 og 7.5 er de ulike resultatmålene for jordbruket totalt og regnet per årsverk, gjengitt.

Tabell 7.3 Det økonomiske resultat i jordbruket totalt iflg. registrerte og normaliserte regnskapstall.¹ Mill. kr

	Vederlag til arbeid og kapital		Vederlag til arbeid og egenkapital	
	Registrert	Normalisert	Registrert	Normalisert
2006	10 044	10 084	9 544	9 291
2007	11 179	11 316	9 668	10 098
2008	11 922	11 574	11 051	10 084
2009	11 795	12 117	10 882	11 246
2010	12 657	12 886	11 999	12 383
2011	12 548	12 993	11 249	12 008
2012	13 551	14 003	11 804	12 664
2013	13 305	13 701	12 274	12 269
2014	14 458	14 280	13 379	12 948
2015	15 693	15 349	14 874	14 516
2016	16 211	15 582	16 482	15 272
2017	15 111	14 966	14 302	14 575
2018	14 838	15 286	14 488	14 922
2019*	15 297	14 635	14 429	13 798
2020**	16 362	16 350	15 310	15 821

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 7.4 Vederlag til arbeid og kapital.¹ Kr per årsverk

	Nominelle kroner			2018-kroner		
	Registrert	Endring	Normalisert	Endring	Normalisert	Endring
2006	168 500	3 000	169 200		217 800	
2007	195 800	27 300	198 200	29 000	253 300	37 100
2008	218 300	22 600	212 000	13 800	261 100	17 000
2009	226 000	7 600	232 100	20 200	279 900	24 300
2010	253 600	27 700	258 200	26 100	303 900	30 700
2011	257 700	4 000	266 800	8 600	310 000	10 000
2012	284 700	27 000	294 200	27 400	339 600	31 600
2013	287 700	3 000	296 200	2 100	334 900	2 300
2014	317 400	29 700	313 500	17 300	347 100	19 100
2015	349 900	32 500	342 200	28 700	371 000	31 100
2016	367 200	17 300	352 900	10 700	369 300	11 200
2017	347 800	-19 400	344 400	-8 500	353 900	-8 700
2018	347 900	100	358 400	14 000	358 400	14 000
2019*	365 100	17 200	349 300	-9 100	341 700	-8 900
2020**	397 100	32 100	396 800	47 600	383 800	46 000

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital i nominelle og faste kroner. Kr per årsverk¹

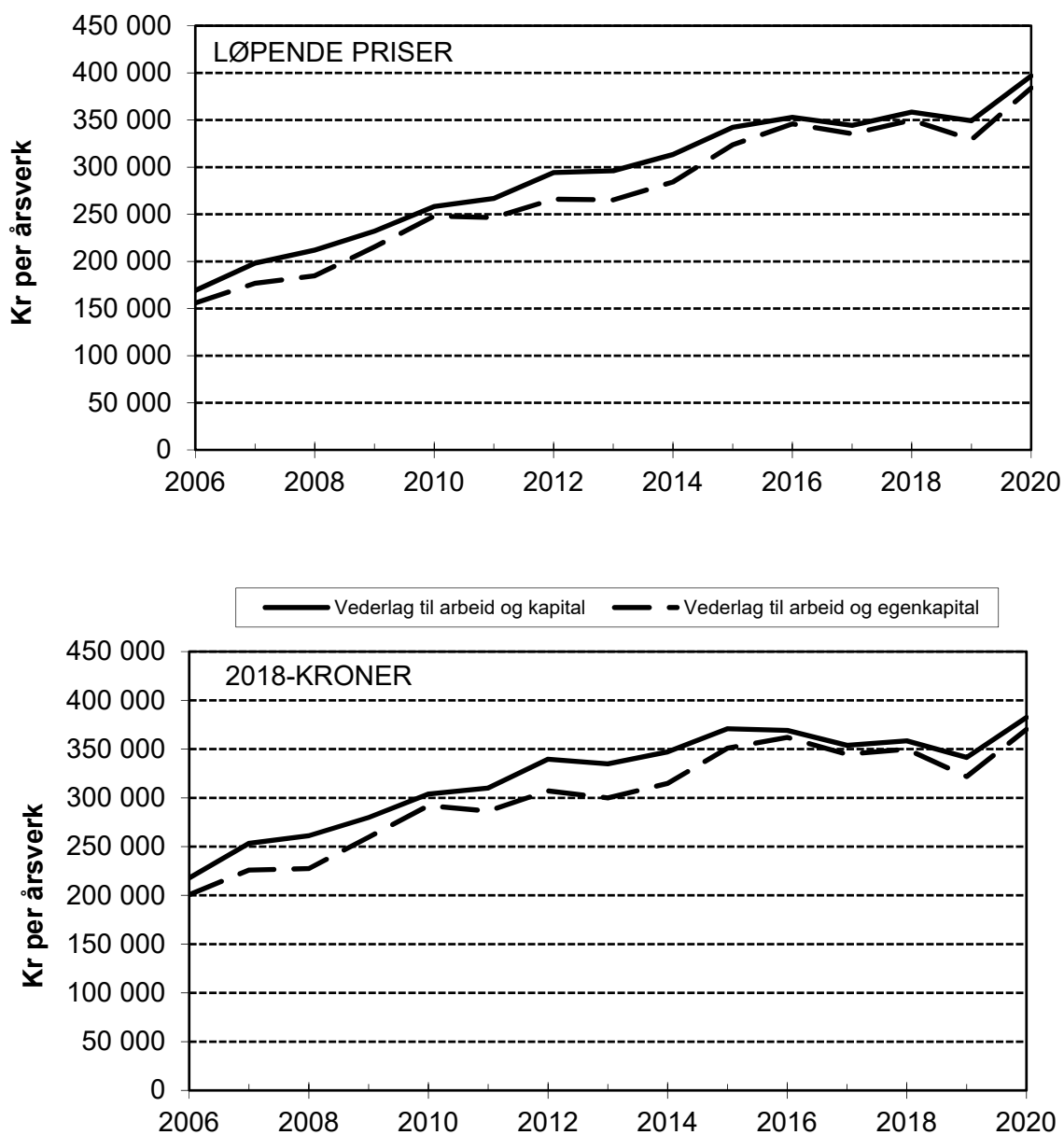
	Nominelle kroner			2018-kroner		
	Registrert	Endring	Normalisert	Endring	Normalisert	Endring
2006	160 100	4 300	155 900		200 700	
2007	169 300	9 200	176 800	21 000	226 100	26 800
2008	202 400	33 100	184 700	7 800	227 500	9 700
2009	208 500	6 100	215 400	30 800	259 800	37 100
2010	240 500	32 000	248 100	32 700	292 100	38 500
2011	231 000	-9 500	246 600	-1 600	286 500	-1 800
2012	248 000	17 000	266 100	19 500	307 100	22 500
2013	265 400	17 400	265 300	-800	299 800	-900
2014	293 700	28 300	284 300	19 000	314 700	21 000
2015	331 600	37 900	323 700	39 400	350 800	42 700
2016	373 300	41 700	345 900	22 300	361 900	23 300
2017	329 200	-44 200	335 400	-10 500	344 700	-10 800
2018	339 700	10 500	349 900	14 400	349 900	14 400
2019*	344 400	4 700	329 300	-20 600	322 200	-20 100
2020**	371 600	27 200	384 000	54 700	371 300	52 900

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

De ulike resultatmålene i løpende og fast kroneverdi per årsverk er tegnet inn i figur 7.4.

Figur 7.4 Inntekt per årsverk etter normaliserte regnskaper i løpende priser og faste priser (deflatert med konsumprisindeksen)

8 Budsjettoverføringer til jordbruket

I tabell 4.2 er det gitt en oversikt over de tilskuddsbeløpene som er inntektsført under hhv. plante- og husdyrproduksjonspostene og de direkte tilskudd i Totalkalkylen. Denne oversikten får imidlertid ikke med de tilskuddene, pristilskudd og kostnadsreducerende tilskudd, som framkommer som høyere produktpriser i Totalkalkylen. Oversikten i tabell 4.2 er heller ikke spesifisert på de enkelte tilskuddspostene. I dette kapitlet er det gitt en fullstendig og spesifisert oversikt over de tilskudd som er vurdert å ha inntektsvirkning i Totalkalkylen, dvs. pristilskudd, direkte- og kostnadsreducerende tilskudd og investeringstilskudd.

I tillegg til tilskudd over statsbudsjettet er jordbruket skjermet mot import gjennom toll på importerte varer. Verdien av skjermingsstøtten inngår i OECDs beregninger av jordbruksstøtten i hvert enkelt land som følge av de ulike landbrukspolitiske tiltak og virkemidler via grensevernet og over de offentlige budsjetter. Støtten beregnes i forhold til et sett av verdensmarkedspriser. Formålet med beregningene er å sammenligne utviklingen av landbrukspolitikken i hvert enkelt land over år. OECDs beregninger går fram av en av BFJs andre publikasjoner, «Resultatkontrollen».

I tabell 8.1 er det først satt opp en oversikt over tilskuddene i Totalkalkylen gruppert etter tilskuddsføringen i Totalkalkylen, dvs. tilskudd som kommer fram som høyere produktpriser eller tilskudd som er ført særskilt under hver post. Tilskudd som i Totalkalkylen er ført under posten «direkte tilskudd» går fram av vedleggstabell 2.1. Endringene som følger av jordbruksoppjøret i 2020 er innarbeidet i budsjettallene for 2020.

Tilskudd til «Prisnedskrivning korn» er kalenderårsbeløp slik det framkommer i budsjettproposisjonen, mens tilskuddet i Totalkalkylen er knyttet til avlingsårets kornsalg (01.07–30.06.). Det kan også være grunn til å påpeke at det ikke er helt entydig å definere hvilke tilskudd som indirekte bidrar til høyere produktpriser eller reduserte kostnader i norsk jordbruk. Det kan være glidende overganger der flere grupper nyter godt av et tilskudd.

I tillegg til budsjettutgiftene til norsk korn gjennom Markedsordningen for korn, innebærer korn- og kraftfôrpolitikken også en inntekt for staten. Dette skyldes at rimeligere importert korn og lignende og norske råvarer fra sektorer utenom jordbruket (fisk) ilegges toll/avgift ved salg til kraftfôrindustrien. Dette innebærer at nettoutlegget for staten av tilskudd til landbruket er lavere enn det som framgår av tilskuddsbeløpene i tabell 8.1 og tabell 8.2. Tollinntektene for importert korn og andre fôrråstoffer, som er den største inntektsposten under markedsordningen for korn, går fram av Finansdepartementets budsjetter. Avgiftsinntekter fra norskproduserte fôrråstoffer fra sektorer utenom jordbruket, hovedsakelig fra fisk, går fram av Landbruks- og matdepartementets budsjett post 4150.85. Prisene på soya og proteinråvare på

verdensmarkedet har vært såpass høye at det har vært begrensede beløp til prisutjevning de siste årene, for 2018 var det 1,2 mill. kr. For 2019 og 2020 er det ikke regnet med noe prisutjevningsbeløp.

Tabell 8.1 Tilskudd i Totalkalkylen. Mill. kr¹

A. Tilskudd i Totalkalkylen som direkte påvirker produktprisen/reduserer kostnaden

	2017	2018	2019	2020
Markedsregulering	270,5	245,6	265,8	275,9
Prisnedskrivning korn	745,8	543,3	738,4	900,0
Tilskudd til fruktlager	13,0	14,0	14,0	15,0
Tilskudd til ull	132,5	122,9	116,8	115,0
Tilskudd kvalitetstiltak settepotetavl	9,4	9,1	9,2	9,8
Frakttilskudd	362,6	352,5	339,3	397,9
Sum A:	1 533,8	1 287,4	1 483,5	1 713,6

B. Tilskudd i Totalkalkylen som føres under de enkelte poster

	2017	2018	2019	2020
Distr.tilsk. poteter Nord-Norge	4,5	3,5	3,8	5,5
Dist.- og kval.tilsk. frukt, bær, grønns. og poteter	95,8	109,3	143,7	172,0
Grunntilskudd melk	69,5	70,4	70,1	70,0
Distriktstilskudd melk	527,3	547,9	594,7	640,0
Salg av melkekvoter ²	11,9	17,4	27,0	-1,9
Distriktstilskudd slakt	615,2	643,0	659,5	650,0
Grunntilskudd slakt	102,9	98,9	93,9	94,0
Kvalitetstilskudd storfe	260,6	277,1	252,6	250,0
Tilskudd lam- og kjeslakt	533,1	522,4	460,4	455,0
Tilskudd frifôring av sau, mv.	0,5	0,5	0,9	0,7
Distriktstilskudd egg	3,7	3,4	3,4	3,6
Sum B:	2 225,0	2 293,8	2 310,0	2 338,9
Sum A + B	3 758,8	3 581,2	3 793,5	4 052,5
Sum tilskudd ført under direkte tilskudd	10 341,0	12 433,8	12 010,9	12 132,9
Sum tilskudd med inntektsvirkning i Totalkalkylen	14 099,8	16 015,0	15 804,4	16 185,4

1) Ekskl. produksjonsregulerende tilskudd finansiert av omsetningsavgiftsmidler eller uten offentlig finansiering. Sum tilskudd er høyere i denne tabellen enn i tabell 4.2 pga. at tilskudd som ligger inne i prisene (A) er tatt med i denne tabellen, men ikke i tabell 4.2

2) Inntektene i Totalkalkylen inntektsføres det året salget skjer

I tabell 8.2 er den fullstendige oversikt over tilskudd med inntektsvirkning i Totalkalkylen satt opp, gruppert etter statsbudsjettets kapitelsystem. Mange av tallene vil ikke finnes i Prp. 1S om statsbudsjettet. For fond er det utbetalingene som blir ført i Totalkalkylen mens bevilgninger til fondet brukes i statsbudsjettet.

Tabell 8.2 Tilskudd med inntektsvirkning i Totalkalkylen gruppert etter statsbudsjettets

kapitelsystem. Mill. kr		2017	2018	2019	2020
Budsj.post	Tilskuddsordning				
1143.73	Erst. ved tiltak mot dyre-/pl.sykdd.	66,6	31,3	89,0	65,0
1150.50.11	Utbetalinger fra Landbr. utv.fond	587,7	635,7	814,0	825,2
1150.70.11	Avsetningstiltak	24,4	24,4	27,4	31,4
1150.70.12	Tilskott råvareprisordning	246,1	221,2	238,4	244,5
1150.71	Tilsk. erstatninger	128,8	1 667,4	568,5	208,3
1150.73.11	Tilskudd til norsk ull	132,5	122,9	116,8	115,0
1150.73.13	Pristilsk. melk og melkeprod.	596,8	618,3	664,8	710,0
1150.73.15	Pristilskudd kjøtt	1 511,8	1 541,4	1 466,4	1 449,0
1150.73.16	Distriktstilskudd egg	3,7	3,4	3,4	3,6
1150.73.17	Dist.tilsk. frukt, bær, gr.s. og poteter	100,3	112,8	147,5	177,5
1150.73.18	Frakttilskudd	363,1	353,0	340,2	398,6
1150.73.19	Prisnedskrivning korn	745,8	543,3	738,4	900,0
1150.74.11	Driftstilskudd melkeproduksjon	1 374,7	1 579,1	1 591,1	1 665,0
1150.74.14	Prod.tilskudd husdyr	2 193,7	2 528,5	2 416,1	2 530,0
1150.74.16	Beitetilskudd	852,0	822,5	895,5	980,0
1150.74.17	Areal- og kulturlandskapstilskudd	3 008,8	3 066,5	3 430,3	3 534,0
1150.74.19	Regionale miljøprogram	419,7	432,0	490,6	528,0
1150.74.20	Tilskudd til økologisk landbruk	108,9	108,6	115,9	117,6
1150.77.11	Tilskudd til dyreavl mv.	66,1	67,7	71,8	88,4
1150.77.12	Tilsk. til frøavl mm.	6,0	8,3	5,3	5,3
1150.77.13	Tilsk. til rådgiving	0,8	0,8	0,8	0,8
1150.77.15	Tilsk. Kvalitetstiltak	9,4	9,1	9,2	9,8
1150.77.17	Tilskudd til fruktlager	13,0	14,0	14,0	15,0
1150.77.18	Oppkjøp av melkekvoter 1)	11,9	17,4	27,0	-1,9
1150.78.11	Refusjon avløserutg. ferie/fritid	1 133,7	1 119,6	1 164,7	1 209,0
1150.78.12	Refusjon avl.utg. ved sykdom	138,4	140,0	129,1	149,0
1150.78.14	Tilsk. sykepengeordn. i landbr.	73,0	50,2	48,3	43,5
1150.78.15	Tilsk. Landbruksvikarordning	60,9	61,0	65,9	68,2
1150.78.16	Tidligpensjonsordning	73,1	70,9	69,0	70,0
1427.73	Erstatning rovdyrskader 2)	47,0	43,0	44,1	44,7
1725	Avl.tilsk. rep. og HV-øvelse 3)	1,0	1,0	1,0	1,0
Sum		14 099,7	16 015,3	15 804,5	16 185,5

1) Inntektene i Totalkalkylen inntektsføres det året salget skjer

2) Klima- og miljødepartementet

3) Forsvarsdepartementet

Budsjettnemnda for jordbruket
Oslo 26.6.2020

Knut Børve

Steinar Helgen

Lajla Tunaal White

Elin M. Haga Stabbetorp

Maria Finne Krekling

Olaf Godli

Ole Nikolai Skulberg

Per Arne Skjeflo

Eli Berge Ness

Anne Snellingen Bye

Liv Kristin R. Korssjøen

Anders Huus

Oddmund Hjukse

Vedlegg I**INNTEKTER**REVIDERT REGNSKAP
2018FORELØPIG REGNSKAP
2019BUDSJETT
2020

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 1.1 Korn, erter og oljefrø

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Hvete. Salg, matkornkvalitet	84 400	331,34	279 651	207 000	344,58	713 281	161 434	362,58	585 327
Hvete. Salg, førkornkvalitet	42 200	288,11	121 582	234 000	299,85	701 649	153 211	310,85	476 256
Hvete. Salg, såkornkvalitet	9 953	382,20	38 040	18 033	396,40	71 483	16 909	413,60	69 936
Hvete. Salg og hjemmeforbruk	136 553	321,69	439 273	459 033	323,81	1 486 413	331 554	341,28	1 131 519
Rug. Salg, matkornkvalitet	2 400	297,07	7 130	15 000	304,40	45 660	14 320	319,40	45 738
Rug og rughvete førkorn.Salg	10 000	259,17	25 917	35 000	256,36	89 726	11 003	267,36	29 418
Rug/rughvete. Salg/hjemmefb.	12 400	266,51	33 047	50 000	270,77	135 386	25 323	296,79	75 156
Bygg. Salg	408 900	278,55	1 138 991	539 000	290,10	1 563 639	530 327	301,10	1 596 815
Bygg. Salg, såkornkvalitet	30 975	335,50	103 921	41 979	349,50	146 717	30 510	359,50	109 683
Bygg. Salg og hjemmeforbruk	439 875	282,56	1 242 912	580 979	294,39	1 710 356	560 837	304,28	1 706 498
Havre. Salg	146 700	250,41	367 351	220 000	260,91	574 002	224 998	274,91	618 542
Havre. Salg, såkornkvalitet	9 453	323,00	30 533	13 741	337,00	46 307	10 973	352,00	38 625
Havre. Salg og hjemmeforbruk	156 153	254,80	397 884	233 741	265,38	620 309	235 971	278,49	657 167
Erter til modning. Salg	2 700	361,41	9 758	4 000	372,15	14 886	4 000	390,15	15 606
Erter til modning. Såvare	245	404,16	990						
Sum erter til modning	2 945	364,96	10 748	4 000	372,15	14 886	4 000	390,15	15 606
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	747 926	283,97	2 123 864	1 327 753	298,80	3 967 350	1 157 685	309,75	3 585 946
Korreksjon for vann/kvalitet			-25 657			-68 308			-76 922
Oljefrø	7 238	516,60	37 392	15 000	529,65	79 448	13 790	547,65	75 521
Sum korn, oljefrø (u/tilsk.)	755 164	282,80	2 135 599	1 342 753	296,29	3 978 490	1 171 475	305,99	3 584 545
Lokale tillegg			2 000			2 000			2 000
Korn, erter og oljefrø			2 137 599			3 980 490			3 586 545

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 1.2 Poteter

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Salg. Matpoteter	60 275	581,00	350 198	64 113	574,00	368 009	64 185	605,00	388 319
Salg. Poteter til potetmel	37 054	101,00	37 425	37 054	85,00	31 496	45 898	91,00	41 767
Salg. Poteter til mos/flakes	12 912	213,00	27 503	12 840	215,00	27 606	13 558	236,00	31 997
Salg. Poteter til pommes fr.	60 149	264,00	158 793	53 219	300,00	159 657	54 057	326,00	176 226
Salg. Poteter til chips	45 585	272,00	123 991	43 300	279,00	120 807	47 000	300,00	141 000
Salg. Vakuump. pot. mm.	10 783	271,00	29 222	9 532	299,00	28 501	9 435	320,00	30 192
Sum poteter til mos/chips mv	129 429	262,31	339 509	118 891	283,09	336 571	124 050	305,86	379 415
Hjemmeforbruk. Matpoteter	128	557,00	713	121	547,00	662	117	577,00	675
Salg settepoteter	10 375	611,00	63 391	10 375	628,00	65 155	10 375	640,00	66 400
Sum poteter (uten tilskudd)	251 051	315,17	791 236	242 654	330,47	801 893	256 625	341,58	876 576
Distr.tilsk. for Nord-Norge			3 515			3 784			5 500
Poteter			794 751			805 677			882 076

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 1.3 Hagebruksprodukter

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Blomkål	7 696	13,37	102 896	8 275	12,71	105 175	8 005	13,21	105 746
Sommerkål	2 073	6,16	12 770	2 692	6,30	16 960	2 856	6,55	18 707
Vinterkål	11 448	6,16	70 520	9 102	5,67	51 608	11 511	5,92	68 145
Sum hodekål	13 521	6,16	83 290	11 794	5,81	68 568	14 367	6,05	86 852
Gulrot	42 841	8,73	374 002	42 992	8,07	346 945	45 790	8,38	383 720
Purre	4 832	17,95	86 734	4 782	16,59	79 333	5 110	17,22	87 994
Løk	14 483	7,93	114 850	23 633	6,53	154 323	20 001	6,78	135 607
Salatagurk (slangeagurk)	15 725	21,88	344 063	16 953	21,63	366 693	16 020	22,42	359 168
Tomater	12 801	20,99	268 693	12 144	23,42	284 412	11 840	24,16	286 054
Sum hovedkulturene.Grønnsak.	111 899	12,28	1 374 528	120 573	11,66	1 405 449	121 133	11,93	1 445 141
Rosenkål	1 573	18,42	28 975	1 310	19,66	25 755	1 529	20,79	31 788
Kinakål	2 376	14,94	35 497	1 810	15,56	28 164	2 327	16,06	37 372
Rødkål	1 339	4,18	5 597	2 202	4,65	10 239	1 734	4,80	8 323
Brokkoli	4 461	24,41	108 893	4 727	24,17	114 252	4 223	24,93	105 279
Bønner	1 131	5,92	6 696	1 308	4,75	6 213	1 157	4,90	5 669
Hageerter	1 941	3,16	6 134	4 141	3,23	13 375	3 210	3,33	10 689
Knollselleri	3 647	14,48	52 809	3 038	13,03	39 585	3 123	13,58	42 410
Stilkselleri	1 133	18,76	21 255	1 107	19,21	21 265	1 078	19,81	21 355
Agurker, friland	1 737	7,69	13 358	1 997	7,87	15 716	1 814	8,12	14 730
Rødbeter	7 906	10,44	82 539	6 301	5,29	33 332	6 491	5,46	35 441
Persillerot	234	53,18	12 444	210	44,15	9 272	231	45,54	10 520
Reddiker	165	65,41	10 793	169	67,97	11 487	163	70,11	11 428
Kruspersille	24	107,88	2 589	29	103,62	3 005	28	105,20	2 946
Kålrot til mat	10 484	8,32	87 227	7 943	7,23	57 428	10 005	7,45	74 537
Sum andre grønns.(u/salat)	38 151	12,45	474 806	36 292	10,72	389 088	37 113	11,11	412 487
Salat veksthus	2 003	77,35	154 932	1 810	88,29	159 805	1 960	91,07	178 497
Issalat/Isbergsalat	7 127	19,79	141 043	6 946	19,16	133 085	7 179	19,86	142 575
Annen salat friland	13 767	23,46	322 974	14 853	22,53	334 638	14 539	23,24	337 886
Andre veksthusgrønnsaker			10 311			7 035			18 330
Urter i veksthus	1 788	54,91	98 179	1 814	54,60	99 044	1 640	56,32	92 365
Kjøkkenhager/uspes.vekster			353 363			342 599			328 132
Sum andre grønnsaker, m.v.			1 555 608			1 465 294			1 510 272
Sum grønnsaker			2 930 136			2 870 743			2 955 413
Epler	15 003	9,93	148 980	15 676	10,41	163 187	14 645	10,43	152 747
Pærer	514	16,71	8 589	384	16,01	6 148	329	16,16	5 317
Plommer	1 581	20,71	32 743	2 267	33,81	76 647	1 717	28,14	48 316
Surkirsebær	143	40,00	5 720	146	44,26	6 462	103	44,12	4 544
Søtkirsebær (moreller)	464	67,66	31 394	448	74,85	33 533	461	74,85	34 506
Sum frukt	17 705	12,85	227 426	18 921	15,11	285 977	17 255	14,22	245 430

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 1.3 forts. Hagebruksprodukter

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Jordbær	7 992	47,89	382 737	8 946	46,91	419 657	7 259	47,45	344 440
Bringebær	2 611	57,46	150 028	2 392	59,72	142 850	2 639	58,48	154 329
Solbær	691	10,98	7 587	673	9,87	6 643	671	9,87	6 623
Andre bær	87	16,34	1 422	139	16,34	2 271	98	16,34	1 601
Bær i veksthus	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306
Sum hagebær	11 468	47,44	544 080	12 237	46,88	573 727	10 754	47,36	509 299
Snittblomster	66 172	2,87	189 914	66 406	2,55	169 335	65 077	2,60	169 200
Blomstrende potteplanter	26 806	18,56	497 519	28 444	19,64	558 640	28 444	20,03	569 733
Dekorasjonsplanter	1 735	15,85	27 500	1 975	16,30	32 193	2 034	16,62	33 805
Utplantingsplanter	41 217	7,80	321 493	43 880	8,19	359 377	43 880	8,35	366 398
Sum blomster, store gartneri	135 930	7,62	1 036 426	140 705	7,96	1 119 545	139 435	8,17	1 139 136
Blomsterprod. i små gartneri	1 359	7,62	10 356	1 407	7,96	11 200	1 394	8,17	11 389
Sum blomster i gartnerier			1 046 782			1 130 745			1 150 525
Planteskoler	26 165	7,62	199 377	25 065	7,96	199 517	24 405	8,17	199 389
Sum blomster	163 454	7,62	1 246 159	167 177	7,96	1 330 262	165 234	8,17	1 349 914
Distr./kval.tilsk. fr/bær/gr			109 331			143 721			172 000
Hagebruksprodukter			5 057 132			5 204 430			5 232 056

A Kvantumsenhet: 1000 stykk Prisenhet: Kr/stykk

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 1.4 Andre planteprodukter

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Høy. Innenlandsk salg	42 358	577,20	244 490	83 491	296,60	247 634	82 410	300,00	247 230
Rundballer. Salg	21 179	128,00	27 109	41 746	50,00	20 873	41 205	50,00	20 603
Sum innenl. salg av stråfôr	63 537	427,47	271 599	125 237	214,40	268 507	123 615	216,67	267 833
Høy. Eksport	99	389,20	385	50	1 312,30	656	130	200,00	260
Halm. Eksport	335	136,60	458	138	94,20	130	170	120,00	204
Sum eksport av stråfôr	434	194,24	843	188	418,09	786	300	154,67	464
Stråfôr	63 971		272 442	125 425		269 293	123 915		268 297
Engfrø	1 531	32,36	49 543	1 475	34,45	50 814	1 496	34,66	51 851
Rotvekst- og grønnsaksfrø	1	129,00	129	1	101,00	101	1	122,00	122
Sum andre frø til modning	1 532		49 672	1 476		50 915	1 497		51 973
Sum andre planteprodukter			322 114			320 208			320 270

A Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg

Vedleggstabell 1.5 Melk

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Kumelk. Meierileveranse	1 521 963	571,17	8 692 996	1 480 655	545,54	8 077 565	1 530 000	542,91	8 306 523
Kumelk. Hjemmeforbr.helmelk	1 231	571,17	7 031	1 130	545,54	6 165	1 048	542,91	5 690
Kumelk. Lokal foredling	2 240	571,17	12 794	2 709	545,54	14 779	3 000	542,91	16 287
Sum kumelk	1 525 434	571,17	8 712 821	1 484 494	545,54	8 098 509	1 534 048	542,91	8 328 500
Geitmelk. Meierileveranse	20 120	571,59	115 004	19 802	545,14	107 949	19 600	543,11	106 450
Geitmelk. Annet salg	1 137	571,59	6 499	1 032	545,14	5 626	1 000	543,11	5 431
Sum geitmelk	21 257	571,59	121 503	20 834	545,14	113 575	20 600	543,11	111 881
Produsenttjeneste, meierifin			110 627			82 163			88 398
Grunntilskudd melk			70 445			70 133			70 000
Sum ku/geitmelk m. gr.tilsk.			9 015 396			8 364 380			8 598 779
Distriktstilskudd			547 860			594 726			640 000
Salg av melkekvoter			17 443			26 983			-1 883
Ku- og geitmelk			9 580 699			8 986 089			9 236 896

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 1.6 Kjøtt

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Storfe. Registrert salg	87 097	51,23	4 461 979	84 917	50,02	4 247 548	82 095	51,81	4 253 342
Storfe. Hjemmefb./returslakt	282	51,13	14 419	256	49,92	12 780	256	51,71	13 238
Sum storfe	87 379	51,23	4 476 398	85 173	50,02	4 260 328	82 351	51,81	4 266 580
Kalv. Registrert salg	1 945	55,84	108 609	1 783	55,55	99 046	1 558	57,34	89 336
Kalv. Hjemmefb./returslakt	70	55,74	3 902	52	55,45	2 883	52	57,24	2 976
Sum kalv	2 015	55,84	112 511	1 835	55,55	101 929	1 610	57,34	92 312
Sau/lam. Registrert salg	26 295	37,99	998 947	23 726	40,75	966 835	23 944	41,93	1 003 972
Sau/lam. Hj.fbr./r.s./d.salg	789	37,89	29 895	667	40,65	27 114	666	41,83	27 859
Sum sau/lam	27 084	37,99	1 028 842	24 393	40,75	993 949	24 610	41,93	1 031 831
Geit/kje. Registrert salg	302	5,19	1 567	296	4,09	1 211	296	4,09	1 211
Geit/kje. Hj.fb./returslakt	53	5,09	270	47	3,99	188	47	3,99	188
Sum geit/kje	355	5,17	1 837	343	4,08	1 399	343	4,08	1 399
Hest. Registrert salg	56	5,58	312	31	5,22	162	31	5,22	162
Sum hest	56	5,57	312	31	5,23	162	31	5,23	162
Sum kjøtt (u/gris,fjørfe,tam	116 889	48,08	5 619 900	111 775	47,93	5 357 767	108 945	49,50	5 392 284
Gris. Reg.salg u. hode/labbe	136 916	25,33	3 468 082	131 950	25,16	3 319 862	128 991	27,21	3 509 845
Gris. Hj.fbr./r.s. u. h./l.	432	25,23	10 899	351	25,06	8 796	333	27,11	9 028
Sum gris	137 348	25,33	3 478 981	132 301	25,16	3 328 658	129 324	27,21	3 518 873
Sum kjøtt (u/fjørfe,tamrein)	254 237	35,79	9 098 881	244 076	35,59	8 686 425	238 269	37,40	8 911 157
Hønseslakt. Registrert salg.	988	2,08	2 055	748	3,03	2 266	748	3,03	2 266
Sum hønseslakt.	988	2,08	2 055	748	3,03	2 266	748	3,03	2 266
Kylling (fra 1982). Salg	88 937	19,97	1 776 072	97 806	20,78	2 032 409	98 267	21,81	2 143 203
Sum høns,kylling,broilersl.	89 925	19,77	1 778 127	98 554	20,65	2 034 675	99 015	21,67	2 145 469
Ender.	638	33,00	21 054	661	33,00	21 813	661	33,00	21 813
Kalkuner. Salg	7 595	24,81	188 432	7 619	25,09	191 161	8 084	26,58	214 873
Sum annet fjørfe	8 233	25,44	209 486	8 280	25,72	212 974	8 745	27,07	236 686
Sum fjørfeslakt	98 158	20,25	1 987 613	106 834	21,04	2 247 649	107 760	22,11	2 382 155

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 1.6 forts. Kjøtt

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Grunntilskudd kjøtt			98 921			93 873			94 000
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	352 395	31,74	11 185 415	350 910	31,43	11 027 947	346 029	32,91	11 387 312
Distriktstilskudd kjøtt			642 994			659 465			650 000
Kvalitetstilskudd storfe			277 070			252 575			250 000
Tilskudd lam- og kjeslakt			522 412			460 447			455 000
Tilskudd friføring av sau			474			873			674
Kompensas. red. sl.vekt gris			17 469			9 515			
Utkjøpsordning avlsgris						30 000			10 000
Diverse utbetalinger			18 667			9 022			1 394
Sum tilskudd			1 479 086			1 421 897			1 367 068
Kjøtt og fjørfeslakt			12 664 501			12 449 844			12 754 380

Vedleggstabell 1.7 Egg

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Egg. Registrert salg.	63 328	15,49	980 951	65 721	15,14	995 016	66 134	15,82	1 046 240
Egg. Direkte salg.	7 710	18,02	138 934	8 002	17,92	143 396	8 052	18,51	149 043
Egg. Sum salg	71 038	15,76	1 119 885	73 723	15,44	1 138 412	74 186	16,11	1 195 283
Egg. Hjemmeforbruk, mat	109	15,39	1 678	74	15,04	1 113	74	15,72	1 163
Egg. Salg og hjemmeforbruk	71 147	15,76	1 121 563	73 797	15,44	1 139 525	74 260	16,11	1 196 446
Distriktstilskudd. Egg			3 370			3 347			3 610
Godtgjør. førtidsslakt,høner			6 588			6 191			8 500
Egg			1 131 521			1 149 063			1 208 556

Vedleggstabell 1.8 Ull

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Ull	3 912	32,87	128 587	3 662	31,85	116 635	3 510	31,55	110 741

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 1.9 Pelsdyr

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr
Reveskinn. Eksport	78 318	752,62	58 944	69 647	748,76	52 149	35 000	755,56	26 445
Reveskinn. Innenl. salg m.v.	2 000	752,62	1 505	2 000	748,76	1 498	2 000	755,56	1 511
Sum reveskinn	80 318	752,62	60 449	71 647	748,77	53 647	37 000	755,57	27 956
Minkskinn. Eksport	533 940	263,89	140 901	484 607	238,38	115 521	275 000	228,47	62 829
Minkskinn. Innenl. salg m.v.	10 000	263,89	2 639	10 000	238,38	2 384	10 000	228,47	2 285
Sum minkskinn	543 940	263,89	143 540	494 607	238,38	117 905	285 000	228,47	65 114
Pelsdyr			203 989			171 552			93 070

Vedleggstabell 1.10 Andre husdyrproduksjoner

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Innenlandsk salg. Hester	1 050	17 000,00	17 850	1 050	17 000,00	17 850	1 050	17 000,00	17 850
Eksport. Hester	9	53 000,00	477	9	53 000,00	477	7	53 000,00	371
Eksport. Rev og mink	46	2 220,00	102	5 527	125,00	691	150	300,00	45
Eksport. Andre dyr			9 542			13 213			16 500
Eksport. Embryo storfe			500			600			360
Sum eksport. Husdyr			10 621			14 981			17 276
Import. Rev og mink	-6 609	584,00	-3 860	-4 113	287,00	-1 180	-1 000	100,00	-100
Import. Andre dyr			-19 801			-20 726			-22 355
Import. Embryo storfe	-53	8 000,00	-424	-90	8 000,00	-720	-100	8 000,00	-800
Import. Embryo småfe	-110	6 500,00	-715				-20	6 500,00	-130
Import. Embryo gris	-127	1 000,00	-127						
Sum import. Husdyr			-24 927			-22 626			-23 385
Kaninkjøtt	32	125,00	4 000	33	130,00	4 290	33	135,00	4 455
Sum kaniner			4 000			4 290			4 455
Oppdrettshjort	141	123,00	17 343	140	126,00	17 640	145	130,00	18 850
Sum hjort			17 343			17 640			18 850
Salg til Honningcentralen	510	84,50	43 095	533	74,90	39 922	500	75,00	37 500
Honning. Direkte salg	850	182,00	154 700	1 017	186,00	189 162	1 050	188,00	197 400
Sum birøkt			197 795			229 084			234 900
Andre husdyrproduksjoner			222 682			261 219			269 946

A Kvantumsenhet: Antall stykk Prisenhet: Kr/stykk

B Kvantumsenhet: Tonn

Prisenhet: Kr/kg

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
 Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 1.11 Kjøreinntekter m.v.

	Revidert regnskap 2018	Foreløpig regnskap 2019	Budsjett 2020
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Kjøring v/invest. driftsbygn	48 370	46 579	47 578
Kjøring v/invest. grøfter	36 539	34 361	40 821
Kjøring v/invest. nydyrking	19 023	19 668	20 181
Sum kjøreinnt. v/investering	103 932	100 608	108 580
Kjøring i skogen	33 901	34 672	35 070
Kjøring på bierverv m.v.	304 625	305 143	302 590
Innt. hester i full pensjon	128 066	129 005	129 243
Kjøreinntekter m.v.	570 524	569 428	575 483

Vedleggstabell 1.12 Arbeidsinntekter ved invest.

	Revidert regnskap 2018	Foreløpig regnskap 2019	Budsjett 2020
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Invest.arb. driftsbygninger	193 598	186 340	190 281
Invest.arb. grøfter	54 840	51 590	61 245
Invest.arb. nydyrking	18 983	19 712	20 259
Arbeidsinnt. v/investeringer	267 421	257 642	271 785

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
 Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 1.13 Endringer i buskapsverdien

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Hester	-749	10 510,00	-7 872	743	10 510,00	7 809			
Storfe under 1 år	-394	4 060,00	-1 600	2 438	4 040,00	9 850	-2 009	4 130,00	-8 297
Okser over 1 år	-15 172	17 950,00	-272 337	-2 730	17 760,00	-48 485	1 740	18 690,00	32 521
Kviger			49 878			89 411			119 145
Kyr			28 305			-14 104			134 138
Sum storfe			-195 754			36 672			277 507
Sauer	-71 000	190,00	-13 490	15 000	200,00	3 000	11 728	200,00	2 346
Geiter	562	190,00	107	1 376	170,00	234	-670	170,00	-114
Slaktesvin	-24 121	1 300,00	-31 357	-2 544	1 310,00	-3 333	8 056	1 400,00	11 278
Avlssvin over 6 mnd.	-5 499	2 260,00	-12 428	-5 533	2 240,00	-12 394	1 499	2 410,00	3 613
Sum svin	-29 620		-43 785	-8 077		-15 727	9 555		14 891
Kyllinger	893 400	28,32	25 301	-546 200	29,71	-16 228	-38 800	31,18	-1 210
Ender, kalkuner og gjess	200	230,00	46	-200	230,00	-46	800	250,00	200
Sum fjørfe	893 600		25 347	-546 400		-16 274	-38 000		-1 010
Rev	-5 000	730,00	-3 650	-10 000	730,00	-7 300	-7 260	720,00	-5 227
Mink	-45 000	290,00	-13 050	-40 000	280,00	-11 200	-57 120	260,00	-14 851
Lager, revskinn	-5 000	753,00	-3 765				35 000	756,00	26 460
Lager, minkskinn							95 000	228,00	21 660
Sum pelsdyr	-55 000		-20 465	-50 000		-18 500	65 620		28 042
Kaniner							10 400	270,00	2 808
Endringer i buskapsverdi			-255 912			-2 786			324 470

A Kvantumsenhet: Antall skinn Prisenhet: Kr/skinn

Vedleggstabell 1.14 Medlemsbonus

	Revidert regnskap 2018		Foreløpig regnskap 2019		Budsjett 2020	
	1000 kr		1000 kr		1000 kr	
Medlemsbonus	218 600		149 900		202 200	

Vedlegg II

DIREKTE TILSKUDD TIL JORDBRUKET

**REVIDERT REGNSKAP
2018**

**FORELØPIG REGNSKAP
2019**

**BUDSJETT
2020**

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 2.1 Direkte tilskudd

	Revidert regnskap 2018	Foreløpig regnskap 2019	Budsjett 2020
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
BU-invest. tradisj. jordbruk	420 956	582 267	546 419
BU-invest. Grøfting	69 341	59 749	80 000
Tekniske miljøinvest.	41 214		
Tilskudd SMIL-ordning		92 374	102 013
Tilsk. til sær. kult.l.tilt.	42 517		
Organisert beitebruk	8 830	14 367	20 000
Rentestøtte	30 185	36 145	30 000
Tilskudd til verdensarven	5 049	5 917	9 500
Utvalgte kulturlandskap	17 578	23 188	37 300
Sum utbet. Landbr.utb.fond	635 670	814 007	825 232
Sum fondsutbetalinger	635 670	814 007	825 232
Areal kult.landsk.tillegg	3 066 496	3 430 315	3 534 000
Produksjonstillegg husdyr	2 528 531	2 416 088	2 530 000
Driftstilskudd i melkeprod.	1 579 092	1 591 132	1 665 000
Tilskudd til økolog. jordb.	108 558	115 856	117 600
Beitetilskudd	822 505	895 511	980 000
Regionale miljøprogram	431 982	490 636	528 000
Sum dir. tilsk. (underpost)	8 537 164	8 939 538	9 354 600
Fremme av norsk engfrøavl	8 251	5 272	5 272
Inseminering m.v.	67 668	71 844	88 400
Sum utviklingstiltak	75 919	77 116	93 672
Utbet.avløserordn.i jordbr.	1 119 644	1 164 693	1 209 000
Adm.tilsk. avl.lag/l.vikar	9 516	9 516	9 516
Refusj. utgifter under sykd.	139 998	129 078	149 000
Sjukelønnsordning	50 200	48 300	43 500
Landbruksvikar avløserlag	51 452	56 382	58 712
Tidligpensjonsordning	70 937	68 998	70 000
Sum velferdsordninger	1 441 747	1 476 967	1 539 728
Sum utbet. jordbruksavt.	10 690 500	11 307 628	11 813 232
Erst. tilt. pl./dyresykdom	31 282	88 952	65 000
Driftsplanlag m.v.	759	759	759
Tilsk. avløs. rep./HV-øvelse	953	953	953
Erstatn. rovdyrsk. på husdyr	42 954	44 078	44 677
Tilskudd til erstatning m.m.	1 667 390	568 532	208 278
Sum andre ordninger	1 743 338	703 274	319 667
Sum direkte tilskudd	12 433 838	12 010 902	12 132 899

TOTALKALKYLEN FOR JORDBUKET. JORDBUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedlegg III

KOSTNADER

**REVIDERT REGNSKAP
2018**

**FORELØPIG REGNSKAP
2019**

**BUDSJETT
2020**

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 3.1 Handelsgjødsel og kalk

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Kalksalpeter (kalsiumnitrat)	13 266	277,03	36 751	11 378	284,36	32 354	11 383	275,34	31 342
Kalkammonsalpeter. 26-28% N	4 604	247,28	11 385	6 313	260,05	16 417	1 200	239,82	2 878
Urea	141	423,41	597	142	530,97	754	150	485,52	728
Ammoniumnitrat m.m.	86 622	278,34	241 104	89 540	284,34	254 598	90 000	284,50	256 050
Sum nitrogen-gjødsel	104 633	277,00	289 837	107 373	283,24	304 123	102 733	283,26	290 998
OPTI P-20	245	431,01	1 056	305	476,35	1 453	250	494,88	1 237
Sum fosforgjødsel	245	431,02	1 056	305	476,39	1 453	250	494,80	1 237
Sum fosforgjødsel			1 056			1 453			1 237
Kalisperfosfat PK 11-21	424	398,65	1 690	835	399,01	3 332	350	449,87	1 575
Kaliumsulfat 41%	135	552,75	746	493	570,16	2 811	500	510,04	2 550
Kaliumgjødse 49%(Kaliumkl.)	95	546,59	519	101	550,80	556	100	550,33	550
Kaliummagnesium 22-25%	722	732,71	5 290	680	706,23	4 802	1 500	516,49	7 747
Sum PK-gjødsel og kaliumgj.	1 376	599,20	8 245	2 109	545,33	11 501	2 450	507,02	12 422
NPK-gjødsel 21-6-6	3 085	372,23	11 483	2 818	383,01	10 793	2 100	397,07	8 338
NK-gjødsel 22-12	5 800	381,31	22 116	6 447	416,45	26 849	7 500	397,04	29 778
NPK-gjødsel 12-4-18	19 674	486,90	95 793	18 340	520,43	95 447	18 905	519,21	98 157
NPK-gjødsel 22-2-12	32 520	392,51	127 644	35 994	421,65	151 769	37 000	415,35	153 680
NPK-gjødsel 22-3-10	107 186	365,70	391 979	98 439	386,93	380 890	99 500	404,58	402 557
NPK-gjødsel 18-3-15	34 662	401,40	139 133	35 994	432,98	155 847	32 835	421,62	138 439
NPK-gjødsel 27-3-5	7 398	323,47	23 930	9 116	323,08	29 452	15 500	345,10	53 491
NPK-gjødsel 20-4-11	22 911	363,16	83 204	23 748	375,04	89 064	26 000	388,35	100 971
NPK-gjødsel 8-5-19	939	480,74	4 514	982	504,03	4 950	850	547,97	4 658
NPK-gjødsel 24-4-6	15 271	325,51	49 709	14 551	336,86	49 016	17 000	334,12	56 800
Fullgjødse 25-2-6	105 010	336,69	353 558	110 112	356,31	392 340	110 000	360,08	396 088
NP 12-23	1 031	586,72	6 049	1 067	550,46	5 873	1 200	509,42	6 113
Sum NPK-gjødsel	355 487	368,26	1 309 112	357 608	389,33	1 392 290	368 390	393,35	1 449 070
Sum handelsgjødsel	461 741	348,30	1 608 250	467 395	365,72	1 709 367	473 823	370,12	1 753 727
Mikronæringsstoff	10	288,33	29	20	322,39	64	100	726,86	727
Gjødsel til veksthus	4 747	767,71	36 443	4 597	727,24	33 431	5 500	643,28	35 380
Sum mikronæringsstoff m.v.			36 472			33 495			36 107
Kalk	223 232	648,00	144 654	192 467	683,00	131 455	200 080	693,43	138 741
Sum hand.gj./kalk (u/tilsk.)			1 789 376			1 874 317			1 928 575
Andre rabatter							-479 423	2,95	-14 143
Handelsgjødsel og kalk			1 789 376			1 874 317			1 914 432

A Kvantumsenhet: Tonn

Prisenhet: Kr/tonn

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 3.2 Innkjøpt kraftfôr

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Drøvtyggerfôr	1 057 566	370,95	3 923 030	1 035 909	374,36	3 877 994	1 060 369	388,11	4 115 363
Økologisk drøvtyggerfôr	24 411	550,88	134 475	24 131	559,98	135 129	24 701	578,58	142 914
Sum kraftfôr til drøvtyggere	1 081 977	375,01	4 057 505	1 060 040	378,58	4 013 123	1 085 070	392,44	4 258 277
Svinefôr	474 150	385,04	1 825 665	462 143	385,74	1 782 674	446 700	389,02	1 737 762
Økologisk svinefôr	2 384	532,23	12 688	2 372	525,70	12 470	2 293	528,38	12 114
Sum kraftfôr til svin	476 534	385,78	1 838 353	464 515	386,46	1 795 144	448 993	389,73	1 749 876
Fjørfefôr u. koksidiostatika	433 039	402,25	1 741 899	461 836	397,48	1 835 700	463 978	404,24	1 875 562
Økologisk fjørfefôr	15 348	595,08	91 333	15 702	596,61	93 680	15 775	604,34	95 333
Sum kraftfôr til fjørfe	448 387	408,85	1 833 232	477 538	404,03	1 929 380	479 753	410,81	1 970 895
Hestepellets (hestefôr)	4 679	624,78	29 235	4 341	640,93	27 820	4 509	657,47	29 645
Kaninfôr	182	672,09	1 223	149	678,52	1 009	166	696,03	1 154
Sum kraftfôr, andre husdyr	4 861	626,58	30 458	4 490	642,07	28 829	4 675	658,80	30 799
Sum kraftfôrbland. ukorr.	2 011 759	385,71	7 759 548	2 006 583	387,05	7 766 476	2 018 491	396,82	8 009 847
Grøpp av salgskorn	1 339	311,23	4 167	1 307	318,82	4 167	1 359	327,04	4 444
Sum innkjøpt kraftfôr ukorr.	2 013 098	385,66	7 763 715	2 007 890	387,01	7 770 643	2 019 850	396,78	8 014 291
Sum innkjøpt kraftfôr korr.	2 013 098	385,66	7 763 715	2 007 890	387,01	7 770 643	2 019 850	396,78	8 014 291
Rabatter og bonus			-15 037			-15 209			-15 200
Innkjøpt kraftfôr			7 748 678			7 755 434			7 999 091

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 3.3 Annet innkjøpt fôr

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Tilskuddsfôr	13 973	920,00	128 552	15 162	905,77	137 333	14 525	894,67	129 951
Høy, importert	88 721	324,06	287 509	32 972	316,35	104 307	14 827	302,40	44 837
Halm, importert	11 374	298,44	33 945	3 434	315,34	10 829			
Melkeerstatninger	4 884	2 965,61	144 840	4 693	3 033,27	142 351	4 837	3 047,93	147 428
Pelsdyrfôr	36 000	300,00	108 000	24 000	230,00	55 200	18 000	220,00	39 600
Salt	2 096	269,57	5 650	2 274	272,37	6 194	2 179	276,04	6 015
Organisk våtfôr	28 774	305,43	87 884	29 355	308,78	90 642	29 500	308,47	90 999
Myse	279 837	11,34	31 734	278 230	11,38	31 663	256 000	11,66	29 850
Annet innkjøpt fôr			828 114			578 519			488 680

A Kvantumsenhet: 1000 FEm Prisenhet: Kr/100 FEm
B Kvantumsenhet: 1000 liter Prisenhet: Øre/liter

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
 Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 3.4 Såfrø og planter

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Innkjøpt såkorn. Hvete	12 759	6,67	85 103	12 698	7,14	90 664	13 169	7,22	95 080
Innkjøpt såkorn. Rug	277	13,84	3 834	506	14,38	7 276	345	16,57	5 717
Innkjøpt såkorn. Bygg	28 934	5,94	171 868	23 476	6,25	146 725	25 581	6,21	158 858
Innkj. såkorn. Havre/bl.korn	14 005	5,99	83 890	10 625	6,42	68 213	11 831	6,50	76 902
Innkjøpt såkorn. Rughvete	687	7,27	4 994	807	7,28	5 875	658	6,95	4 573
Sum innkjøpt såkorn	56 662	6,17	349 689	48 112	6,63	318 753	51 584	6,61	341 130
Oljefrø til modning	26	135,96	3 535	27	181,94	4 912	28	145,08	4 062
Erter	385	8,58	3 303	397	10,44	4 145	397	11,27	4 474
Engfrø	3 997	39,39	157 442	3 953	40,82	161 361	3 731	40,59	151 441
Sum engfrø	3 997	39,39	157 442	3 953	40,82	161 361	3 731	40,59	151 441
Importert grønnsakfrø	82	1 130,09	92 667	118	832,93	98 286	92	995,62	91 597
Sum rotvekst- og grønnsakfrø	82		92 667	118		98 286	92		91 597
Annet frø,imp. (prydplanter)			21 361			22 244			21 063
Kjøp settepoteter			78 890			79 369			81 077
Blomsterløk m.v.			144 991			161 021			148 013
Planteartikler			297 959			309 025			296 022
Sum planter			442 950			470 046			444 035
Sum såfrø/planter (u.tilsk)			1 149 837			1 159 116			1 138 879
Såfrø og planter			1 149 837			1 159 116			1 138 879

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 3.5 Energi og smøremidler

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Fyringsolje. Veksthus	1 750	796,10	13 932	1 775	795,07	14 112	1 983	691,66	13 716
Bioenergi i veksthusA	81 800	203,10	16 614	83 675	207,78	17 386	93 515	210,09	19 647
Gass i veksthus	224 700	455,13	102 268	227 847	471,42	107 412	254 642	319,60	81 384
Fyringsolje. Korntørker	3 184	962,51	30 646	7 097	961,26	68 221	5 686	840,19	47 773
Bensin	3 174	1 244,26	39 493	3 115	1 255,20	39 099	3 060	1 097,11	33 572
Diesel (brenselolje)	134 075	946,04	1 268 403	134 075	944,81	1 266 754	134 075	825,81	1 107 205
Smøremidler (olje,fett m.v.)	2 816	4 062,37	114 396	2 682	4 183,84	112 211	2 682	4 336,59	116 307
Elektrisk lys og kraft			1 486 795			1 431 264			984 739
Sum energi og smøremidler			3 072 547			3 056 459			2 404 343

A Kvantumsenhet: 1000 kWh Prisenhet: Kr/1000 kWh

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 3.6. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Rensing av såkorn	10 638	77,96	8 293	10 535	80,03	8 431	9 626	83,56	8 043
Ensileringsmidler	9 470	866,67	82 074	10 248	920,52	94 335	10 548	928,55	97 943
Halmbeh.middel. AmmoniakkA	3 944	19,20	75 725	1 315	19,08	25 090	1 300	19,44	25 272
Plantevernmidler			325 327			273 602			338 354
Frakt. Korn og oljefrø	181 212	13,81	25 025	406 166	14,08	57 188	354 361	14,29	50 638
Frakt. Handelsgjødsel	461 741	21,42	98 905	467 395	21,53	100 630	473 823	22,04	104 431
Frakt. Poteter	60 275	24,00	14 466	64 113	27,00	17 311	64 185	27,00	17 330
Frakt. Grønnsaker	168 816	47,45	80 103	176 621	49,18	86 862	177 026	49,77	88 106
Frakt. Bær	6 797	56,59	3 846	7 259	58,65	4 257	6 370	59,35	3 781
Frakt. Blomster	136 776	6,56	89 725	140 897	6,80	95 810	140 912	6,88	96 947
Frakt. Frukt	13 894	53,91	7 490	14 871	55,88	8 310	13 543	56,55	7 659
Sum frakt. Hagebruksprod.			181 164			195 239			196 493
FiberdukC	9 414	0,80	7 531	9 310	0,81	7 541	9 358	0,86	8 048
Fiberduk inkl. inv.avgiftC	9 414	0,80	7 531	9 310	0,81	7 541	9 358	0,86	8 048
Plastfolie i hagebruketD	6 918	999,64	6 916	6 788	1 152,79	7 825	6 729	1 338,97	9 010
Plastfolie i jordbruketD	78 981	5 199,29	410 645	82 880	5 304,24	439 615	79 940	5 408,01	432 316
Plastfolie inkl. inv.avgiftD	85 899	4 861,07	417 561	89 668	4 989,96	447 440	86 669	5 092,09	441 326
Embal./sortering. Grønnsaker	16 565	13,27	219 758	15 036	13,00	195 442	15 036	14,07	211 541
Emballasje. Frukt og bær	28 058	1,80	50 580	30 494	1,91	58 284	27 226	1,89	51 482
Emballasje. Blomster	19 230	2,26	43 375	20 200	2,35	47 425	20 200	2,38	47 994
Sum emballasje. Hagebrukspr.			313 713			301 151			311 017
Torv- og plastpotterE	10 365	717,70	7 439	10 012	716,96	7 178	9 623	761,40	7 327
DyrkingstorvF	76	478,49	36 365	76	508,93	38 679	76	519,40	39 474
AvrenspotetA	6 091	0,32	1 949	6 775	0,32	2 168	7 841	0,32	2 509
Sum andre kostn. v/pl.prod.			1 595 537			1 575 983			1 648 205

A Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg
B Kvantumsenhet: Kv.indeks Prisenhet: Pr.ind.frakt
C Kvantumsenhet: 1000 m2 Prisenhet: Kr/m2
D Kvantumsenhet: Daa Prisenhet: Kr/daa
E Kvantumsenhet: Antall kart. Prisenhet: Kr/kartong
F Kvantumsenhet: 1000 m3 Prisenhet: Kr/m3

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 3.6 forts. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2017 Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2018 Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2019 Budsjett 2020		
	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr
Veterinær	535 836	817,98	438 303	511 884	847,00	433 566	519 956	861,16	447 765
Medisin til dyr			436 699			463 938			498 290
Veterinær og medisin til dyr			875 002			897 504			946 055
Kunstig inseminasjon. Storfe	283 549	1 002,14	284 156	276 260	1 089,18	300 897	268 041	1 061,93	284 641
Kunstig inseminasjon. Svin	159 886	400,44	64 025	145 600	416,19	60 597	143 750	453,03	65 123
Husdyrforsikring			-17 013			45 820			22 730
Frakt. Kraftfôr	2 013 098	17,91	360 546	2 007 890	18,87	378 889	2 019 850	19,13	386 397
Frakt. Grovfôr	120 000	100,00	120 000	55 000	100,00	55 000			
Frakt. Kjøtt	252 611	4,90	12 378	242 703	4,85	11 771	237 060	4,92	11 663
Adm.geb. kjøp melkekvote			1 245			1 883			1 883
Destruksjon av høns			10 129			9 631			9 631
Sum a. kostn. v/husdyrprod.			1 710 468			1 761 992			1 728 123
Skadefors. maskiner netto			45 363			115 679			121 254
Sum netto skadefors. maskin.			45 363			115 679			121 254
Frakt. Fyringsolje	4 933	23,52	1 160	8 872	23,77	2 109	7 669	24,05	1 844
Frakt. Ensileringsmidler	9 470	472,35	4 473	10 248	477,25	4 891	10 548	482,98	5 094
Frakt. Såvarer	68 888	320,06	22 048	66 025	323,38	21 351	66 025	327,26	21 607
Sum diverse frakter			27 681			28 351			28 545
Kontormaskiner			44 244			44 111			47 870
Teletjenester			99 658			97 800			96 082
Porto			23 470			24 166			24 350
Sum telefon og porto			123 128			121 966			120 432
Yrkesskadeforsikring	28 565	300,53	8 585	58 801	307,18	18 062	40 194	310,87	12 495
Årsavgift	80 625	564,66	45 526	79 329	587,53	46 608	78 034	611,92	47 751
Produsenttjenesten	6 214	27 490,00	170 823	5 985	23 250,00	139 151	5 726	25 639,00	146 809
Gårdsregnskap, registrert			537 154			594 290			597 839
Gårdsregnskap, ikke-reg.			15 096			14 747			15 087
Sum gårdsregnskap	39 678	13 918,29	552 250	38 938	15 641,20	609 037	38 254	16 022,53	612 926
Skadeforsikring på bygninger			107 546			281 881			239 511
Sum diverse andre kostnader			1 079 783			1 289 167			1 256 339
Sum ekskl.posten forskjellig			4 431 151			4 742 821			4 753 921
Forskjellig			567 187			607 081			608 502

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
 Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 3.6 forts. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2018		Foreløpig regnskap 2019		Budsjett 2020	
	1000 kr		1000 kr		1000 kr	
Forskjellig inkl. inv.avgift	567	187	607	081	608	502
Utgifter til sjuk.lønn.ordn.	50	200	48	300	43	500
Adm.tilskudd til avløserlag	9	516	9	516	9	516
Sum sosiale ordninger	59	716	57	816	53	016
Andre kostnader	5 058	054	5 407	718	5 415	439
A Kvantumsenhet: Ant. insem. Prisenhet: Kr/insem.	B Kvantumsenhet: Tonn	Prisenhet: Kr/100 kg	C Kvantumsenhet: 1000 liter	Prisenhet: Øre/liter		
D Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/tonn	E Kvantumsenhet: Ant. enhet.	Prisenhet: Kr/enhet	F Kvantumsenhet: Ant. kj.tøy	Prisenhet: Kr/kj.time		
G Kvantumsenhet: Kyr i fj.k. Prisenhet: Kr/10 kyr fk	H Kvantumsenhet: Ant. regnsk.	Prisenhet: Kr/regnskap				

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 3.7 Vedlikehold

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr
Vedlikehold. Bygninger	77 243	2 304,74	1 780 250	75 802	2 366,22	1 793 642	74 471	2 404,08	1 790 342
Vedlikehold. Mask. og redsk.	68 370	599,30	409 741	66 089	627,30	414 576	60 877	683,70	416 216
Vedlikehold. Biler	17 042	795,15	135 509	15 990	812,64	129 941	14 292	866,50	123 840
Sum vedlikehold			2 325 500			2 338 159			2 330 398

Vedleggstabell 3.8 Leasing av maskiner

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Leasing, kapitalslitdel	170 340	108,40	1 846 486	177 440	110,90	1 967 810	183 200	112,10	2 053 672
Leasing, rentedelA	5 007	3,36	168 235	5 290	3,87	204 723	5 481	3,25	178 133
Leasing, effekt finansiering			-137 635			-117 127			-65 778
Sum leasing av maskiner			1 877 086			2 055 406			2 166 027

A Kvantumsenhet: Mill. kr Prisenhet: Rentepros.

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
 Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 3.9 Kapitalslit

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Kapitalslit. Ma./t.u. dr.b.	127 850	108,40	1 385 894	131 850	110,80	1 460 898	135 650	112,10	1 520 637
Kapitalslit. Driftsbygninger	227 500	108,40	2 466 100	226 990	110,80	2 515 049	226 680	112,10	2 541 083
Kapitalslit. Sum driftsb.	355 350	108,40	3 851 994	358 840	110,80	3 975 947	362 330	112,10	4 061 720
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	233 910	108,40	2 535 584	227 890	110,80	2 525 021	223 690	112,10	2 507 565
Kapitalslit. Biler	9 890	108,40	107 208	9 270	110,80	102 712	8 740	112,10	97 975
Kapitalslit. Grøfter	24 270	108,40	263 087	24 260	110,80	268 801	24 550	112,10	275 206
Kapitalslit. Hydrotekn. anl.	3 000	108,40	32 520	3 230	110,80	35 788	3 490	112,50	39 263
Kapitalslit. Delsum	626 420	108,40	6 790 393	623 490	110,80	6 908 269	622 800	112,10	6 981 729
Kapitalslit			6 790 393			6 908 269			6 981 729

Vedleggstabell 3.10 Realrente lånt kapital

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr
Nedbetalingslån statsbanker	4 254	2,70	114 858	4 160	2,95	122 720	4 055	2,36	95 698
Nedb.lån andr. lång. f. 1997	55 645	3,39	1 886 366	56 136	3,71	2 082 646	57 151	2,96	1 691 670
Sum nedbetalingslån	59 899	3,34	2 001 224	60 296	3,66	2 205 366	61 206	2,92	1 787 368
Sum rentebærende utlån	59 899	3,34	2 001 224	60 296	3,66	2 205 366	61 206	2,92	1 787 368
Investeringslån LUF	157			105			57		
Rentekostnader lånt kapital	60 056	3,33	2 001 224	60 401	3,65	2 205 366	61 263	2,92	1 787 368
Effekt av finansiering			-1 650 798			-1 337 296			-735 150
Realrente lånt kapital			350 426			868 070			1 052 218

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 3.11 Bruttoinvest. Løpende priser

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	1000 kr			1000 kr			1000 kr		
Mask. og tekn. utst. dr.byg.			2 007 981			1 932 434			1 974 909
Driftsbygninger			2 830 527			2 724 034			2 783 908
Sum driftsbygninger			4 838 508			4 656 468			4 758 817
Maskiner og redskaper			1 932 394			2 037 457			2 070 104
Biler			54 600			58 100			59 200
Grøfter	55 946	5 078,00	284 094	51 500	5 213,00	268 470	61 275	5 296,00	324 512
Hydrotekniske anlegg	16 026	5 078,00	81 378	11 925	5 213,00	62 166	13 092	5 329,00	69 766
Sum avskrivb. bruttoinvest.			7 190 974			7 082 661			7 282 399
Fullldyrking u. grøftkostn.A	25 000	7 611,00	190 275	25 000	7 865,00	196 625	25 000	8 074,00	201 850
Sum br.invest.uavskr.jordkap.A	25 000	7 611,00	190 275	25 000	7 865,00	196 625	25 000	8 074,00	201 850
Sum bruttoinvesteringer			7 381 249			7 279 286			7 484 249

A Kvantumsenhet: Daa

Prisenhet: Kr/daa

Vedleggstabell 3.12 Bruttoinvest. Faste priser

	Revidert regnskap 2018		Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020			
	1000 kr	Indeks	1000 kr	1000 kr	Indeks	1000 kr	1000 kr	Indeks	1000 kr
Teknisk inst. bygninger	2 007 981	2 304,20	2 007 981	1 932 434	2 365,60	1 882 277	1 974 909	2 403,50	1 893 316
Driftsbygninger	2 830 527	2 304,20	2 830 527	2 724 034	2 365,60	2 653 331	2 783 908	2 403,50	2 668 892
Sum driftsbygninger	4 838 508		4 838 508	4 656 468		4 535 608	4 758 817		4 562 208
Maskiner og redskaper	1 932 394	599,30	1 932 394	2 037 457	627,30	1 946 514	2 070 104	683,70	1 814 558
Biler	54 600	795,10	54 600	58 100	812,60	56 849	59 200	822,40	57 235
Grøfter	284 094	499,10	284 094	268 470	512,40	261 502	324 512	520,60	311 110
Hydrotekniske anlegg	81 378	499,10	81 378	62 166	512,40	60 552	69 766	520,60	66 885
Sum avskrivbare bruttoinv.	7 190 974		7 190 974	7 082 661		6 861 025	7 282 399		6 811 996
Fullldyrking	190 275	100,00	190 275	196 625	103,34	190 270	201 850	106,08	190 281
Sum br.inv.i uavskr.jordkap.	190 275		190 275	196 625		190 270	201 850		190 281
Sum bruttoinvesteringer			7 381 249			7 051 295			7 002 277

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 3.13.1 Bokført kap. etter hist. kost. 1 000 kr

	Revidert regnskap 2018		Foreløpig regnskap 2019		Budsjett 2020	
	Mill. kr		Mill. kr		Mill. kr	
Driftsbygninger	56 612	60 624	64 993			
Jord	36 057	38 660	41 449			
Grøfter og vannanlegg	1 489	1 483	1 476			
Maskiner og redskaper	20 860	21 721	22 641			
Biler	567	691	843			
Husdyr	10 460	10 046	10 434			
Varer i arbeid	10 986	11 085	10 846			
Sum bokført kapital	137 031	144 310	152 682			
Herav lånt kapital	-60 056	-60 401	-61 263			
Egenkapital	76 975	83 909	91 419			

Vedleggstabell 3.13.1 Bokført kap. etter prisjustert saldo 1 000 kr

	Revidert regnskap 2018		Foreløpig regnskap 2019		Budsjett 2020	
	Mill. kr		Mill. kr		Mill. kr	
Teknisk inst. bygninger	11 910	12 749	13 302			
Driftsbygninger	59 117	60 497	61 070			
Sum driftsbygninger	71 027	73 246	74 372			
Maskiner og redskaper	23 522	23 326	22 992			
Biler	750	712	676			
Grøfter	4 056	4 168	4 216			
Hydrotekniske anlegg	454	515	562			
Sum avskrivbar kapital	99 809	101 967	102 818			
Jord	36 057	38 660	41 449			
Husdyr	10 487	10 060	10 339			
Varer i arbeid	10 986	11 085	10 846			
Sum ikke-avskrivbar kapital	57 530	59 805	62 634			
Sum kapital	157 339	161 772	165 452			
Lånt kapital	-60 056	-60 401	-61 263			
Egenkapital	97 283	101 371	104 189			

Vedleggstabell 3.14.1 Arbeidsforbruk, timeverk

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer
Timeverk i jordbruket	39 678	1 983,00	78 700	38 938	1 985,00	77 300	38 254	1 987,00	76 000

Vedleggstabell 3.14.2 Arbeidsforbruk, årsverk

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer
Årsverk i jordbruket	78 700		42 650	77 300		41 900	76 000		41 200

TOTALKALKYLEN FOR JORDBUKET. JORDBUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedlegg IV

AREAL, AVLING OG BRUKEN AV AVLINGEN

**REVIDERT REGNSKAP
2018**

**FORELØPIG REGNSKAP
2019**

**BUDSJETT
2020**

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 4.1 Areal, avling og bruken av avlingen

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Daa	Kg/daa	Tonn	Daa	Kg/daa	Tonn	Daa	Kg/daa	Tonn
Hvete	586 531	235,00	137 835	800 108	577,00	461 662	700 000	478,00	334 600
Rug/rughvete	33 292	237,00	7 890	92 249	544,00	50 183	50 000	507,00	25 350
Bygg	1 479 510	298,00	440 894	1 299 652	451,00	586 143	1 360 000	416,00	565 760
Havre	698 302	224,00	156 420	548 219	430,00	235 734	600 000	396,00	237 600
Sum korn og erter	2 797 635	265,60	743 039	2 740 228	486,72	1 333 722	2 710 000	429,27	1 163 310
Oljefrø	32 800	314,00	10 299	34 200	439,00	15 014	35 000	394,00	13 790
Poteter	116 100	2 810,00	326 241	116 900	2 843,00	332 347	116 000	2 842,00	329 672
Andre grovfôrvekster	110 507	1 054,00	116 474	107 409	1 595,00	171 317	105 000	1 629,00	171 045
Sum åker og hage	3 243 142	368,79	1 196 053	3 185 037	581,59	1 852 400	3 151 000	532,47	1 677 817
Eng, slått	4 390 803	466,00	2 046 114	4 461 036	727,00	3 243 173	4 460 943	636,00	2 837 160
Sum eng	6 587 279	310,62	2 046 114	6 608 929	490,73	3 243 173	6 601 000	429,81	2 837 160
Sum åker og eng	9 830 421	329,81	3 242 167	9 793 966	520,28	5 095 573	9 752 000	462,98	4 514 977
Sum avling			3 242 167			5 095 573			4 514 977

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen

	Revidert regnskap 2018		Foreløpig regnskap 2019		Budsjett 2020	
	1000 FEm		1000 FEm		1000 FEm	
Hvete	142 176		476 225		345 158	
Rug/rughvete	7 986		50 754		25 652	
Bygg	433 747		576 667		556 593	
Havre	129 840		195 671		197 227	
Erter	3 100		4 211		4 211	
Sum korn og erter	716 849		1 303 528		1 128 841	
Oljefrø	18 069		26 340		24 193	
Poteter	83 043		84 597		83 917	
Andre grovfôrvekster	13 702		20 153		20 123	
Andre åker- og hagevekster	6 514		6 521		6 475	
Sum åker og hage	838 177		1 441 139		1 263 549	
Eng, slått	1 320 750		2 092 370		1 830 426	
Eng, beite	368 014		576 161		508 308	
Sum eng	1 688 764		2 668 531		2 338 734	
Halm	41 221		14 256		14 103	
Sum åker og eng	2 568 162		4 123 926		3 616 386	
Utmarks- og fjellbeite	274 000		360 000		339 000	
Sum avling	2 842 162		4 483 926		3 955 386	

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Balanse

	Revidert regnskap 2018	Foreløpig regnskap 2019	Budsjett 2020
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	-10 281	-5 956	-6 948
Rug/rughvete	-6 393	-913	-942
Bygg	-12 601	-7 653	-8 210
Havre	-5 748	-3 994	-4 405
Sum korn og erter	-35 023	-18 516	-20 505
Oljefrø	3 061	14	
Poteter	32 624	33 235	32 967
Andre grovfôrvekster	11 647	17 130	17 105
Sum åker og hage	12 309	31 863	29 567
Eng, slått	125 925	198 609	173 745
Sum eng	125 925	198 609	173 745
Halm	16 076	5 560	5 500
Sum åker og eng	154 310	236 032	208 812
Sum avling	154 310	236 032	208 812

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Salg

	Revidert regnskap 2018	Foreløpig regnskap 2019	Budsjett 2020
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	136 553	459 033	331 554
Rug/rughvete	12 400	50 000	25 322
Bygg	439 875	580 979	560 837
Havre	156 153	233 741	235 971
Erter	2 945	4 000	4 000
Sum korn og erter	747 926	1 327 753	1 157 684
Oljefrø	7 238	15 000	13 790
Poteter	250 923	242 533	256 508
Sum åker og hage	1 006 087	1 585 286	1 427 982
Eng, slått	63 636	125 287	123 745
Sum eng	63 636	125 287	123 745
Halm	335	138	170
Sum åker og eng	1 070 058	1 710 711	1 551 897
Sum avling	1 070 058	1 710 711	1 551 897

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Hjemmeforbruk såfrø

	Revidert regnskap 2018		Foreløpig regnskap 2019		Budsjett 2020	
		Tonn		Tonn		Tonn
Hvete		7 305		4 331		5 744
Rug/rughvete		1 885		1 070		970
Bygg		5 117		4 339		4 633
Havre		1 764		1 729		1 784
Sum korn og erter		16 071		11 469		13 131
Poteter		18 850		18 625		18 625
Sum åker og hage		34 921		30 094		31 756
Sum åker og eng		34 921		30 094		31 756
Sum avling		34 921		30 094		31 756

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Hjemmeforbruk mat

	Revidert regnskap 2018		Foreløpig regnskap 2019		Budsjett 2020	
		Tonn		Tonn		Tonn
Poteter		128		121		117
Sum åker og hage		128		121		117
Sum åker og eng		128		121		117
Sum avling		128		121		117

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Hjemmeforbruk fôr

	Revidert regnskap 2018		Foreløpig regnskap 2019		Budsjett 2020	
		Tonn		Tonn		Tonn
Hvete		4 250		4 250		4 250
Bygg		8 500		8 500		8 500
Havre		4 250		4 250		4 250
Sum korn og erter		17 000		17 000		17 000
Poteter		23 716		37 833		21 455
Andre grovfôrvekster		104 820		154 173		153 941
Sum åker og hage		145 536		209 006		192 396
Eng, slått		1 857 602		2 919 278		2 539 670
Sum eng		1 857 602		2 919 278		2 539 670
Halm		144 349		49 902		49 330
Sum åker og eng		2 147 487		3 178 186		2 781 396
Sum avling		2 147 487		3 178 186		2 781 396

Vedleggstabell 4.2 Utvikling i jordbruksareal i drift. Fordeling på de enkelte vekster. 1 000 dekar¹

År	Åker og hage						Eng på dyrket jord			I alt		Natureng		Sum jordbruksareal i drift
	Korn og erter	Olje-frø	Poteter	Rot-vekster ²	Grønn-fôr ³	Andre vekster og brakk	I alt	Slått	Beite	Fulldyrket jord i drift	Slått	Beite		
1959	2 182	..	553	152	114	478	3 479	4 303	561	8 343	763	1 001	10 107	
1969	2 447	78	346	91	188	518	3 667	4 049	553	8 269	430	1 164	9 863	
1970	2 576	36	335	82	203	445	3 707	3 878	554	8 139	385	1 012	9 536	
1971	2 678	19	310	74	203	468	3 753	3 767	543	8 063	290	956	9 308	
1972	2 725	21	288	66	192	481	3 773	3 657	521	7 951	253	897	9 101	
1973	2 799	38	293	65	194	469	3 858	3 546	496	7 900	251	886	9 037	
1974	2 910	36	297	67	210	446	3 966	3 436	530	7 932	229	846	9 007	
1975	2 997	49	249	67	242	467	4 071	3 387	460	7 918	235	828	8 981	
1976	2 981	60	279	69	259	459	4 107	3 408	432	7 947	238	777	8 962	
1977	3 024	51	280	62	272	453	4 142	3 458	403	8 003	236	755	8 994	
1978	3 063	48	250	59	281	459	4 160	3 533	373	8 006	250	690	9 006	
1979	3 202	53	223	41	291	335	4 146	3 821	390	8 358	296	943	9 597	
1980	3 175	58	214	40	312	313	4 111	4 275		8 386	301	894	9 581	
1981	3 166	66	216	39	312	330	4 130	4 364		8 494	253	838	9 585	
1982	3 212	77	220	47	344	292	4 193	4 428		8 621	235	779	9 635	
1983	3 256	75	220	51	345	318	4 264	4 478		8 742	218	746	9 706	
1984	3 302	101	216	55	345	295	4 314	4 457		8 771	994		9 765	
1985	3 402	79	206	50	368	280	4 385	4 416		8 801	1 000		9 801	
1986	3 425	69	187	44	365	271	4 362	4 405		8 767	1 001		9 768	
1987	3 442	64	188	39	381	263	4 377	4 389		8 766	1 002		9 768	
1988	3 445	63	194	33	385	265	4 386	4 428		8 814	1 024		9 838	
1989	3 469	61	194	31	372	278	4 402	4 443		8 846	1 096		9 941	
1990	3 567	52	194	27	377	251	4 467	4 364		8 830	1 142		9 972	
1991	3 662	42	184	24	360	225	4 457	4 383		8 840	1 169		10 009	
1992	3 591	59	196	23	378	203	4 450	4 409		8 859	1 206		10 065	
1993	3 527	87	187	20	425	152	4 439	4 477		8 916	1 236		10 152	
1994	3 486	99	176	16	390	201	4 368	4 568		8 936	1 280		10 216	

Vedleggstabell 4.2 forts. Utvikling i jordbruksareal i drift. Fordeling på de enkelte vekster. 1 000 dekar¹

År	Åker og hage						I alt	Eng på dyrket jord	I alt	Natureng	Sum jordbruksareal i drift
	Korn og erter	Olje-frø	Poteter	Rot-vekster ²	Grønn-fôr ³	Andre vekster		Slått + beite	Fulldyrket jord i drift	Slått + beite	
1995	3 381	111	184	16	416	216	4 324	4 660	8 984	1 303	10 287
1996	3 341	77	186	14	402	223	4 241	4 774	9 015	1 329	10 344
1997	3 326	76	184	12	357	210	4 165	4 888	9 053	1 366	10 419
1998	3 356	64	167	11	355	202	4 156	4 851	9 007	1 487	10 494
1999	3 282	64	149	9	308	184	3 995	4 876	8 871	1 511	10 383
2000	3 306	57	151	9	282	180	3 985	4 856	8 841	1 581	10 422
2001	3 281	109	152	9	267	179	3 997	4 865	8 862	1 605	10 467
2002	3 268	110	152		206	178	3 915	4 917	8 832	1 635	10 466
2003	3 267	75	146		196	170	3 854	4 905	8 759	1 644	10 404
2004	3 283	68	142		176	176	3 846	4 892	8 737	1 660	10 397
2005	3 252	67	137		155	193	3 805	4 858	8 663	1 692	10 354
2006	3 182	65	141		149	195	3 731	4 896	8 628	1 717	10 345
2007	3 119	62	145		137	206	3 669	4 906	8 574	1 746	10 320
2008	3 090	48	143		131	197	3 609	4 884	8 494	1 751	10 245
2009	3 061	43	138		120	205	3 566	4 829	8 395	1 748	10 143
2010	3 011	59	132		119	214	3 536	4 766	8 302	1 758	10 060
2011	2 988	52	129		102	205	3 476	4 748	8 224	1 766	9 989
2012	2 942	55	127		105	205	3 434	4 729	8 163	1 765	9 929
2013	2 860	35	126		122	207	3 350	4 757	8 107	1 764	9 871
2014	2 838	41	124		113	211	3 326	4 785	8 111	1 756	9 867
2015	2 827	35	118		100	223	3 303	4 799	8 102	1 759	9 861
2016	2 851	42	120		91	229	3 332	4 750	8 084	1 755	9 839
2017	2 866	23	117		96	216	3 318	4 727	8 046	1 806	9 852
2018	2 863	33	116		111	186	3 276	4 787	8 063	1 800	9 863
2019*	2 802	28	117		107	187	3 213	4 820	8 033	1 789	9 822
2020**	2 773	28	116		105	185	3 179	4 820	7 999	1 781	9 780

¹⁾ Ekskl. villahager f.o.m. 1979

²⁾ Inkl. fôrmargkål 1959–1978

³⁾ Inkl. fôrmargkål fra 1979. Inkl. rotvekster til fôr fra 2002

Vedlegg V
HUSDYRSTATUS OG HUSDYRPRODUKSJON

REVIDERT REGNSKAP
2018

FORELØPIG REGNSKAP
2019

BUDSJETT
2020

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
 Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 5.1 Husdyrstatus

	Revidert regnskap 2018			Foreløpig regnskap 2019			Budsjett 2020		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Hester	23 700	10 510,00	249 087	23 000	10 510,00	241 730	23 700	10 510,00	249 087
Kalver < 1 år	302 600	4 080,00	1 234 608	302 200	4 050,00	1 223 910	304 600	4 050,00	1 233 630
Okser > 1 år	100 100	18 050,00	1 806 805	84 900	17 840,00	1 514 616	82 200	17 840,00	1 466 448
Kviger	161 700	11 670,00	1 887 039	166 000	11 420,00	1 895 720	170 700	12 150,00	2 074 005
Melkekyr	216 400	13 020,00	2 817 528	215 200	12 740,00	2 741 648	206 700	13 330,00	2 755 311
Ammekyr	90 000	13 020,00	1 171 800	92 000	12 740,00	1 172 080	96 000	13 330,00	1 279 680
Sum storfe	870 800	10 240,90	8 917 780	860 300	9 936,04	8 547 974	860 200	10 240,73	8 809 074
Sauer	1 068 000	190,00	202 920	935 000	200,00	187 000	950 000	200,00	190 000
Geiter	33 900	190,00	6 441	34 500	170,00	5 865	35 800	170,00	6 086
Slaktesvin	444 500	1 320,00	586 740	420 400	1 310,00	550 724	417 800	1 400,00	584 920
Avlssvin over 6 mnd.	88 800	2 310,00	205 128	83 300	2 240,00	186 592	77 800	2 410,00	187 498
Sum svin	533 300	1 484,85	791 868	503 700	1 463,80	737 316	495 600	1 558,55	772 418
Kyllinger	7 911 500	28,00	221 522	8 804 900	30,00	264 147	8 258 700	31,00	256 020
Ender, kalkuner, gjess	17 000	230,00	3 910	17 200	230,00	3 956	17 000	250,00	4 250
Kaniner	1 000	250,00	250	1 000	260,00	260	1 000	270,00	270
Rev	35 000	730,00	25 550	30 000	730,00	21 900	20 000	720,00	14 400
Mink	155 000	290,00	44 950	110 000	280,00	30 800	70 000	260,00	18 200
Sum pelsdyr	190 000	371,05	70 500	140 000	376,43	52 700	90 000	362,22	32 600
Sum husdyr	10 649 200	982,64	10 464 278	11 319 600	887,04	10 040 948	10 732 000	961,59	10 319 805
Lager reveskinn	30 000	753,00	22 590	25 000	749,00	18 725	25 000	756,00	18 900
Sum pelsdyrskinn	30 000	753,00	22 590	25 000	749,00	18 725	25 000	756,00	18 900
Sum husdyrstatus			10 486 868			10 059 673			10 338 705

Vedleggstabell 5.2 Utviklingen i husdyrproduksjon til salg og hjemmeforbruk. 1 000 liter melk og tonn kjøtt og egg

	Kumelk	Geitemelk	Storfe	Kalv	Sau/lam	Geit/kje	Hest	Fjørfselakt	Tamrein, hjort, kanin	Gris ¹	Sum kjøtt	Egg
1990	1 854	27,3	80 486	1 307	23 377	331	783	19 816	2 573	83 446	212 119	49 750
1991	1 809	25,8	78 094	1 255	22 741	320	857	20 104	2 904	85 518	211 793	50 177
1992	1 800	25,8	82 350	1 354	23 306	322	909	22 617	2 740	91 249	224 847	50 866
1993	1 794	25,8	81 105	1 887	24 471	323	866	22 749	2 672	90 320	224 395	51 300
1994	1 750	24,6	84 849	1 783	25 142	329	823	25 647	2 392	91 408	232 367	51 537
1995	1 721	24,8	82 916	1 242	25 211	324	718	28 633	2 529	96 063	237 639	49 276
1996	1 698	23,8	84 002	1 083	25 846	313	656	32 425	2 079	103 349	249 757	49 296
1997	1 692	23,2	87 082	999	24 564	316	589	33 399	1 859	105 454	254 093	48 955
1998	1 680	22,6	89 979	841	23 332	298	618	31 409	1 669	106 398	254 547	47 382
1999	1 654	21,7	94 051	1 525	22 946	266	606	36 528	1 886	109 250	267 058	47 705
2000	1 566	21,1	88 384	2 477	23 499	257	588	43 091	1 540	102 913	262 749	47 786
2001	1 523	20,3	83 438	2 315	24 482	241	636	42 321	1 849	108 756	264 035	47 760
2002	1 509	21,3	83 220	2 397	25 145	242	636	46 138	2 072	104 018	263 868	47 841
2003	1 524	21,2	83 115	2 173	24 534	240	569	49 382	1 997	106 039	268 049	50 239
2004	1 524	21,5	84 440	2 101	26 233	222	533	54 617	2 554	113 511	284 211	52 414
2005	1 515	22,1	85 303	2 067	26 096	247	465	56 861	2 321	112 818	286 178	50 702
2006	1 504	20,9	85 526	2 116	25 278	297	425	62 894	2 234	116 356	295 126	50 815
2007	1 545	20,3	82 566	2 089	23 544	285	383	70 282	2 289	117 742	299 180	53 187
2008	1 531	20,3	84 499	1 966	24 246	306	363	84 090	2 350	122 706	320 526	56 012
2009	1 505	20,8	83 098	1 684	24 048	269	440	81 145	2 219	123 642	316 545	58 916
2010	1 509	20,7	81 873	1 632	24 554	285	414	83 084	2 373	128 771	322 986	59 556
2011	1 479	20,3	79 742	1 883	23 498	233	429	84 757	2 148	130 797	323 487	58 829
2012	1 535	20,2	75 908	2 125	22 893	260	367	91 190	2 204	131 494	326 442	63 682
2013	1 528	19,7	81 252	2 398	23 669	342	293	104 084	2 124	127 535	341 698	63 809
2014	1 513	19,4	76 470	2 262	24 267	289	152	106 125	2 002	128 839	340 407	67 254
2015	1 540	21,2	77 935	1 737	25 674	289	91	92 551	2 088	134 688	335 052	67 393
2016	1 526	21,5	80 139	1 538	26 104	300	70	98 316	2 269	137 736	346 472	68 247
2017	1 498	21,0	83 724	1 474	27 557	356	61	100 962	1 690	137 271	353 095	69 762
2018	1 525	21,3	87 379	2 015	27 084	355	56	98 158	1 744	137 348	354 139	71 147
2019*	1 485	20,8	85 173	1 835	24 392	342	31	106 834	2 107	132 301	353 015	73 797
2020**	1 534	20,6	82 351	1 610	24 610	342	31	107 760	2 028	129 324	348 056	74 260

*Foreløpig regnskap

**Budsjett ¹ Uten hode og labb fom. 2002

Vedlegg VI
FÔRTILGANG OG FÔRBEHOV

REVIDERT REGNSKAP
2018

FORELØPIG REGNSKAP
2019

BUDSJETT
2020

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
 Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 6.1 Fôrtilgang i alt

	Revidert regnskap 2018		Foreløpig regnskap 2019		Budsjett 2020	
	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm
Kli/gris no. matk. hvete/rug	4 250	4 384	4 250	4 384	4 250	4 384
Kli/gris no. matk. bygg	8 500	8 362	8 500	8 362	8 500	8 362
Kli/gris no. matk. havre	4 250	3 528	4 250	3 528	4 250	3 528
Sum leiemalt korn og helkorn	17 000	0,96 16 274	17 000	0,96 16 274	17 000	0,96 16 274
Poteter	27 660	7 041	33 127	8 432	27 081	6 892
Andre grovfôrvekster	104 820	12 332	154 172	18 138	153 941	18 111
Silo og rundballer		1 347 802		1 545 355		1 776 372
Gras		4 987		6 356		7 264
Sum saftig fôr		1 372 162		1 578 281		1 808 640
Eng beregnet som høy	2 085 348	1 345 386	2 053 607	1 540 865	2 729 474	1 760 951
Herav silo, rundbal. og gras		-1 352 789		-1 551 711		-1 783 637
Halm	83 547	45 194	97 126	52 610	49 616	26 652
Sum tørt stråfôr		37 791		41 764		3 966
Beite på innmark		368 014		576 161		508 308
Utmark og fjellbeite		274 000		360 000		339 000
Fôr fra frukt- og grønnsakp.		5 000		5 000		5 000
Sum hjemmeprod. planteprod.		2 073 241		2 577 480		2 681 188
Hjelpefôr og kjøkkenavfall		34 774		35 355		35 500
Melk og myse		39 100		44 100		40 000
Sum hjemmeproduisert fôr		2 147 115		2 656 935		2 756 688
Importert høy	88 721	44 360	32 972	16 486	14 827	7 412
Innkjøpt kraftfôr	2 013 098	1 974 256	2 007 890	1 970 320	2 019 850	1 949 838
Sum fôrtilgang		4 165 731		4 643 751		4 713 939

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
 Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 6.2 Fôrtilgang - kraftfôrforbruk

	Revidert regnskap 2018		Foreløpig regnskap 2019		Budsjett 2020	
	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm
Fôrblandinger drøvtyggere	1 081 977	1 019 848	1 090 040	999 170	1 052 754	992 303
Fôrblandinger svin	476 534	493 885	464 515	481 428	448 993	465 341
Fôrblandinger fjørfe	477 538	454 869	477 538	484 442	479 753	486 689
Fôrblandinger andre husdyr	4 861	4 379	4 490	4 045	4 675	4 211
Sum fôrblend. inkl. leiemalt	2 011 759	1 972 981	2 006 583	1 969 085	1 986 175	1 948 544
Sum innkj. kraftf. i bland.	2 011 759	0,98	1 972 981	0,98	1 986 175	0,98
Grøpp av salgskorn	1 339	1 275	1 307	1 245	1 359	1 294
Sum innkjøpt kraftfôr	2 013 098	1 974 256	2 007 890	1 970 330	1 987 534	1 949 838
Leiemalt korn og helkorn	17 000	16 274	17 000	16 274	17 000	16 274
Sum kr.f.forbr. f.o.m. 1985	2 030 098	0,98	1 990 530	0,98	2 004 534	0,98
Totalt kraftfôrforbruk		1 990 530		1 986 604		1 966 112

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

Vedleggstabell 6.3 Fôrbehov

	Revidert regnskap 2017		Foreløpig regnskap 2018		Budsjett 2019	
	1000 stykk	Mill. FEm	1000 stykk	Mill. FEm	1000 stykk	Mill. FEm
Melkekyr	216	1 325	210	1 320	208	1 300
Ammekyr	96	260	98	264	101	272
Kviger	164	319	168	329	175	345
Okser > 1 år	78	700	74	383	75	395
Kalver < 1 år	301	325	301	327	291	316
Sum storfe	855	3,07	851	3,08	850	3,09
Hester	24	50	23	48	23	48
Sauer > 1 år	952	324	891	303	893	304
Sauer < 1 år	1 482	252	1 421	242	1 410	240
Sum sauer	2 434	0,24	2 312	0,24	2 303	0,24
Geiter > 1 år	44	22	44	21		21
Geiter < 1 år	22	2	22	3		3
Sum geiter	66	0,38	66	0,36	62	0,39
Svin	833	588	812	573	785	554
Høns. Voksne	4 511	182	4 680	188	4 705	189
Høns. Livkyllinger		28		29		29
Sum høns	4 511	0,05	4 680	0,05	4 705	0,05
Ender, gjess og kylling, mv.		263		289		291
Pelsdyr (fôr i fôrtilg.)		10		7		4
Sum fôrbehov		4 351		4 326		4 312

TOTALKALKYLEN FOR JORDBUKET. JORDBUKETS TOTALREGNSKAP 2018 OG 2019. BUDSJETT 2020
Budsjettnemnda for jordbruket 2020

BUDSJETTNEMNDEN FOR JORDBRUKET

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon:	03 246
NIBIO, Postboks 115	Stortingsgata 28	E-post:	post@nibio.no
1431 ÅS	0161 Oslo	Internett:	nibio.no

PUBLIKASJONER FRA
BUDSJETTNEMNDEN FOR JORDBRUKET

Totalkalkylen for jordbruket

ISSN 1503-3325

Totalt inntekter, kostnader og resultatmål

Avgitt årlig fra 1948

Volum- og prisindeksar for jordbruket

ISSN 0800-7535

Beregnet på grunnlag av totalkalkylen

Avgitt årlig (ikke 1983, 2001)

Modellbruksberegninger

ISSN 0800-7543

Avgitt årlig fra 1980 til 1992

Referansebruksberegninger

ISSN 0804-4201

Avgitt årlig fra 1993

Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken

ISSN 0806-4652

Avgitt årlig fra 1995
